

ခင်မောင်ဇော်
အမေ့ နှင့် အဖြေ
အထွေထွေ

**KNOW ABOUT
Question & Answer**

စာပေလောက စာအုပ်တိုက်
အမှတ် ၁၇၃၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
[ဖုန်း - ၃၇၄၃၉၁]

e-mail : splkygn@mptmail.net.mm

မာတိကာ

၁။	အပင်တွေနဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေ	၂
၂။	ကမ္ဘာ နှင့် အာကာသ	၆၂
၃။	တီထွင်ခြင်းများနှင့် ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်းများ	၇၄
၄။	ကလေးတို့အတွက် စာအုပ်တွေ	၁၀၅
၅။	ကမ္ဘာမှာ ထင်ရှားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တွေနဲ့ အခြားအရာများ	၁၂၉
၆။	အတိတ်က အကျော်အမော်တွေ	၁၆၅
၇။	အထွေထွေ ဗဟုသုတ	၁၇၇

အမေ့ နှင့် အပြေ
အထွေထွေ

အပင်တွေ နဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေ

လက်တစ်ဆုပ်စာ သစ်ပင်ကြီးဆိုတာဘာလဲ။

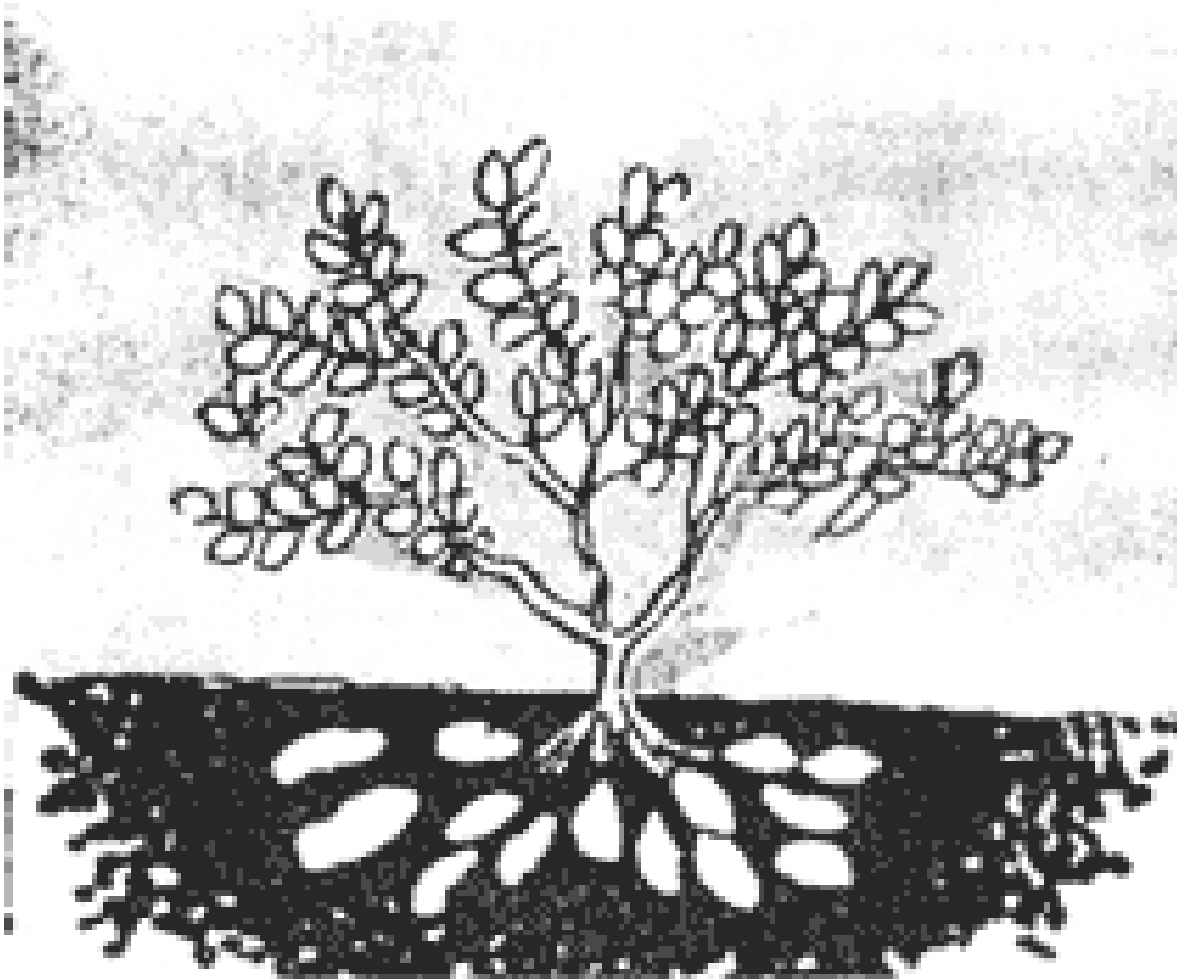
ဘွန်ဆိုင်း ဆိုတာ သစ်ပင်ကြီးမျိုးအပင်တွေကို နဂိုပကတိအတိုင်း ကြီးထွားခွင့်မရှိအောင် စီမံဆောင်ရွက်ပြီး ကြီးထွားစေကာ အရွယ် ပမာဏကို သေးငယ်ကြိုလှီစွာ ရှင်သန်တည်ရှိစေနိုင်စွမ်းတဲ့ အနု ပညာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဘွန်ဆိုင်းဆိုတဲ့ ဂျပန်ဝေါဟာရ စကား လုံးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ‘သူတို့ အလံရှူးလုပ်ထားတယ်’လို့ ဆိုတာပါပဲ။

နှစ်ပေါင်းများစွာ ဂရုတစိုက် စောင့်ရှောက်ပြီး ကြိုလှီနေ အောင် ကြီးထွားနှုန်း ချို့ထားတဲ့ သည်မှင်စာသစ်ပင်လေးတွေဟာ တကယ့်ကြီးထွားနှုန်းအပြည့် ဖွံ့ဖြိုးလာတဲ့ မျိုးတူသစ်ပင်ကြီးတွေနဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်ချင်းကတော့ ချွတ်စွပ်တူနေကြပါတယ်။

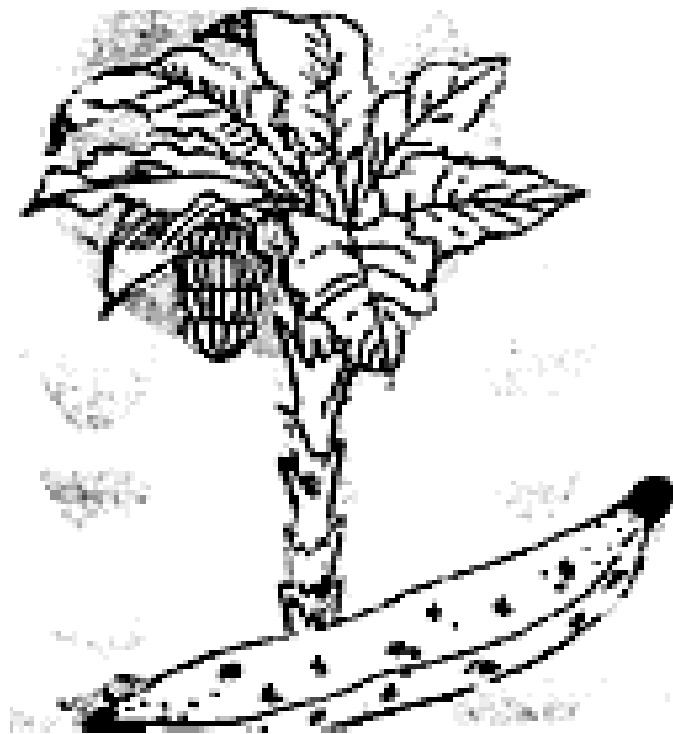
မြေပဲတောင့်တွေက အပင်ပေါ်မှာ သီးတာလား။

မြေပဲဆိုတာ မြေပင်ရဲ့ အစေ့ဖြစ်တယ်။ အပွင့်ပွင့်တဲ့ ရိုးညှာတံက အောက်ဘက်ကို ကိုင်းညွတ်လာတယ်။ မြေပဲဆံပါတဲ့ မြေပဲတောင့်က မြေကြီးထဲကို တိုးဝင်သွားပြီး မြေပဲစေ့လေးတွေ ရင့်မှည့်လာကြပါတယ်။

ငှက်ပျောသီးတွေက အပင်ပေါ်မှာ သီးတာလား။

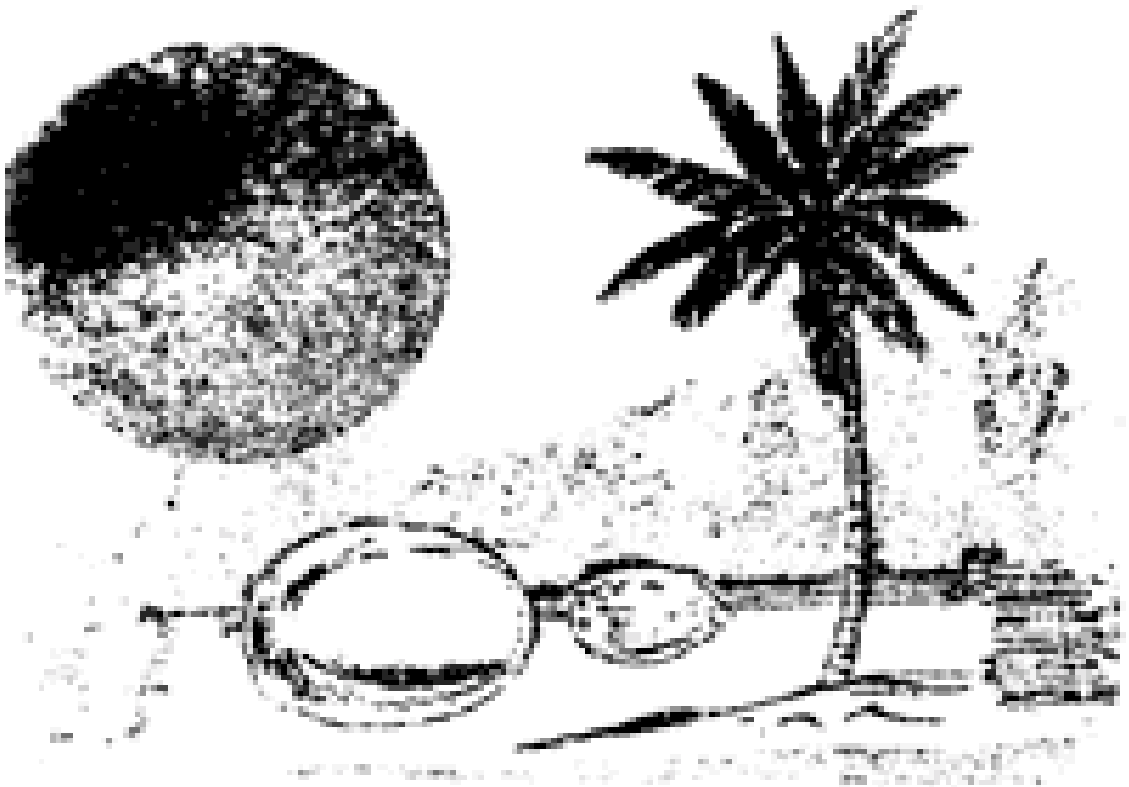
ငှက်ပျောပင်တွေဟာ အခြားသစ်ပင်ကြီးမျိုးတွေလိုပဲ အလုံးအရပ် မြင့်မြင့်မားမားနဲ့ အပူပိုင်းဒေသတွေမှာ ပေါက်ရောက်လေ့ရှိပါတယ်။ ၃ မီတာ (၁၀ ပေ) လောက် မြင့်တယ်။ ကိုင်းတံတစ်ခုပဲ ထွက်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကိုင်းတံက ထွက်လာတဲ့ ငှက်ပျော တစ်ခိုင်မှာ ငှက်ပျောသီး အလုံး ၇၀ မှ ၁၆၀ ပါရှိ ပါတယ်။ ငှက်ပျောပင်ကို ပိုင်းဖြတ်ပစ်လိုက်ပေမယ့် နောက် ရာသီအချိန် ကြရင် ပြန်လည်ရှင်သန်လာပြန်တယ်။

သည်အပင်ကို ဘယ်လိုအသုံးပြုကြသလဲ။

အုန်းပင်က ထုတ်လုပ်နိုင်တဲ့ ထုတ်ကုန်တွေကတော့ အများကြီး ပါပဲ။ ပင်စည်ကို လှေတွေလုပ်လို့ရတယ်။ အရွက်တွေကို အမိုး အကာတွေ၊ တောင်းတွေ လုပ်လို့ရတယ်။ ဖျာတွေ ဦးထုပ်တွေ လဲ လုပ်လို့ရတယ်။ အုန်းသီးခွံရဲ့ အမျှင်တွေကို ကြိုးကျစ်ပြီး ယက်လုပ်နိုင်တယ်။ အုန်းဆီ၊ အုန်းနို့နဲ့ အုန်းဖူးတွေဟာ ဒီအပင်ရဲ့ စားသောက်ဖွယ် ထွက်ကုန်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘာကြောင့် ပန်းပွင့်တွေက ရနံ့လှိုင်ရတာလဲ။

တချို့ ပန်းပွင့်တွေက လူတွေကို ထုံသင်းတဲ့ မွှေးရနံ့တွေပေးတယ်။ တချို့ ပန်းပွင့်တွေကတော့ လူတွေကို အော်ဂလီဆန်တဲ့ ရနံ့တွေပေးတယ်။ သည်လို ပန်းရနံ့တွေ ပြယ်ရ၊ ယိုယွင်းရတဲ့ အကြောင်းကတော့ ယင်ကောင်တွေ (ရံဖန်ရံခါ လင်းနို့တွေ)ရဲ့ ဝတ်မှုန်ကူးတာကို ခံရလို့ပါပဲ။

တချို့ အင်းဆက်ပိုးကောင်တွေက ရနံ့သင်းပျံ့နေတဲ့ ပန်းပွင့်တွေရဲ့ ပန်းဝတ်မှုန်လေးတွေကို စားသုံးဖို့၊ မွှေးမြချိုသင်းတဲ့ ပန်းဝတ်ရည်တွေကို စုပ်ယူဖို့ လှည့်လာကြတယ်။ သည်ပိုးကောင်လေးတွေဟာ ပန်းပွင့်တစ်ပွင့်မှ နောက်တစ်ပွင့်ပြီးတစ်ပွင့် ကူးလူးဝဲပျံစားသုံးကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဝတ်မှုန်တွေပျံ့လွင့် သွားနေတာပေါ့။ သည်လို ဝတ်မှုန်ကူးတာကြောင့် အစေ့တွေ သန္ဓေအောင်ပြီး နောက်လာမယ့် ရာသီမှာ ပန်းပင်တွေ ပေါ်ပေါက်လာကြပါတော့တယ်။

ကော်ဖီသီးတွေက အပင်ပေါ်မှာသီးတာလား။

ကော်ဖီပင်ဆိုတာ အပူပိုင်းဒေသမှာပေါက်တဲ့ စိမ်းမြေ ချုံပုတ် ပင်ပါပဲ။ ချယ်ရီသီးနီနီလေးတွေနဲ့ ဆင်တူတဲ့ ကော်ဖီသီးလေး တွေထဲမှာ ကော်ဖီစေ့တောင့် နှစ်စေ့ ပါရှိပါတယ်။ သည်အစေ့ တောင့်လေးတွေကို လှော်ထောင်းပြီး ကော်ဖီမှုန့်လုပ်တာပေါ့။

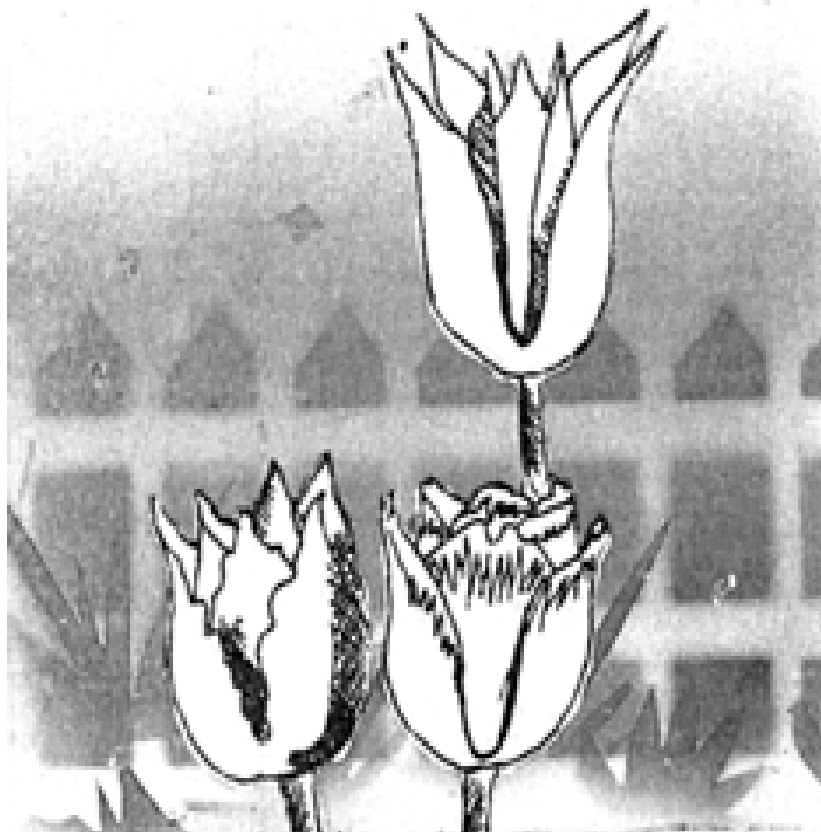
ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးမားဆုံးနဲ့ ရနံ့အပြင်းဆုံး ပန်းပွင့်က
ဘယ်ပန်းပွင့်လဲ။

Rafflesia ရက်ဖလဲဆီးယား အပင်ရဲ့ ပန်းပွင့်က ကမ္ဘာပေါ်မှာ
အကြီးမားဆုံးနဲ့ ရနံ့အပြင်းဆုံးပေါ့။ ပန်းပွင့်မျက်နှာပြင်ကို
ဖြတ်တိုင်းကြည့်ရင် ၉၀ စင်တီမီတာ (၃ ပေ) ကျော်ကျော်ရှိတယ်။
ချိန်ကြည့်ရင် အလေးချိန်က ၇ ကီလိုဂရမ် (၁၅ ပေါင်) ရှိတယ်။

ကျူးလစ်ပန်း ဆိုတာ ဘာလဲ။

ကျူးလစ်ရူး ရူးသူတွေကတစ်ဆင့် ကျူးလစ်ပန်းပင်တွေဟာ ဥရောပတိုက်ကို ရောက်ရှိလာခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ တောင်ကြာခဲ့ ပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ကျူးလစ်ပန်းကတော့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ လူတွေ အနှစ်သက်ဆုံးပန်းတွေထဲက တစ်ခုသောပန်းအဖြစ် တည်တံ့နေ ဆဲပါ။ ရှားပါးလှတဲ့ ပွင့်ချပ်လွှာတွေနဲ့ ကျူးလစ်ပန်းပွင့်တွေဟာ မျိုးရိုးအရ များစွာတန်ဖိုးထိုက်တန်ပါတယ်။

ဖက်ယားပင်က ဘယ်လို တုပ်တတ်သလဲ။

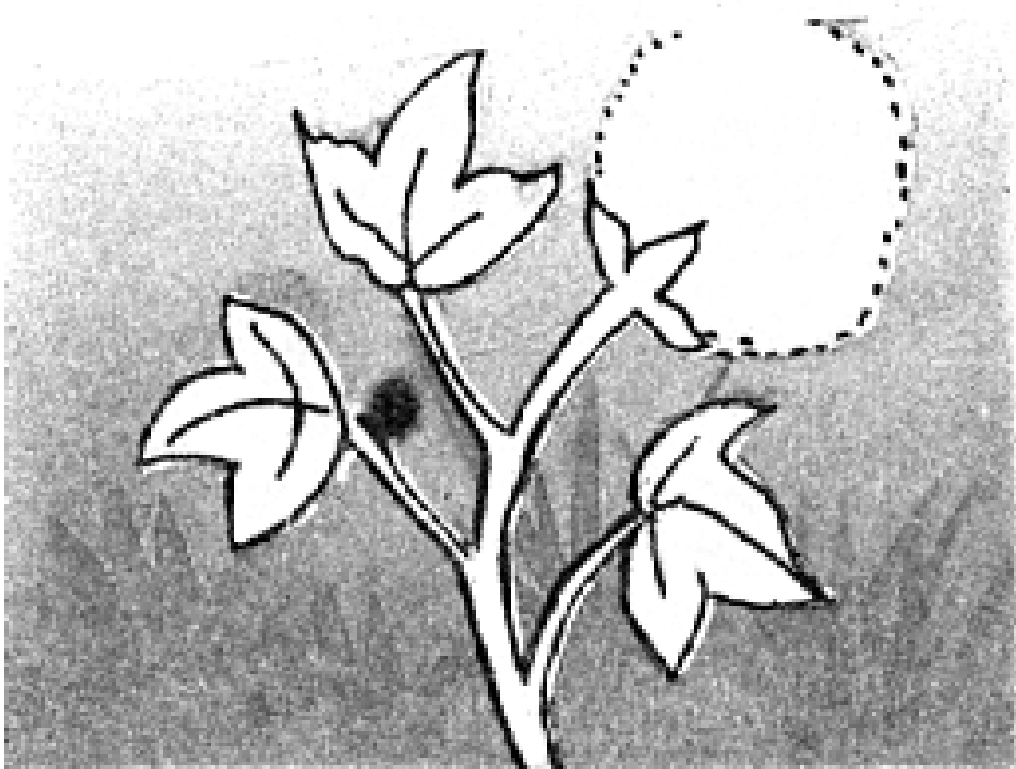
ဖက်ယားပင်ရဲ့ အရွက်တွေနဲ့ ရိုးတံမှာ အနုကြည့်မှန်ပြောင်းနဲ့ ကြည့်မှ မြင်ရတဲ့ အမွေးချန်ချန်လေးတွေ ပြည့်နှက် ဖုံးလွှမ်းနေတယ်။ ဖက်ယားပင်ကို အသားထိလိုက်တာနဲ့ သည်အမွေးချန်ချန်လေးတွေထဲက ထုတ်မယ့်အရည်တွေထွက်လာပြီး ယားယံ အဆိပ်သင့်စေတော့တာပါပဲ။

ဝါဂွမ်းချည်အကြောင်း သိပါစ။

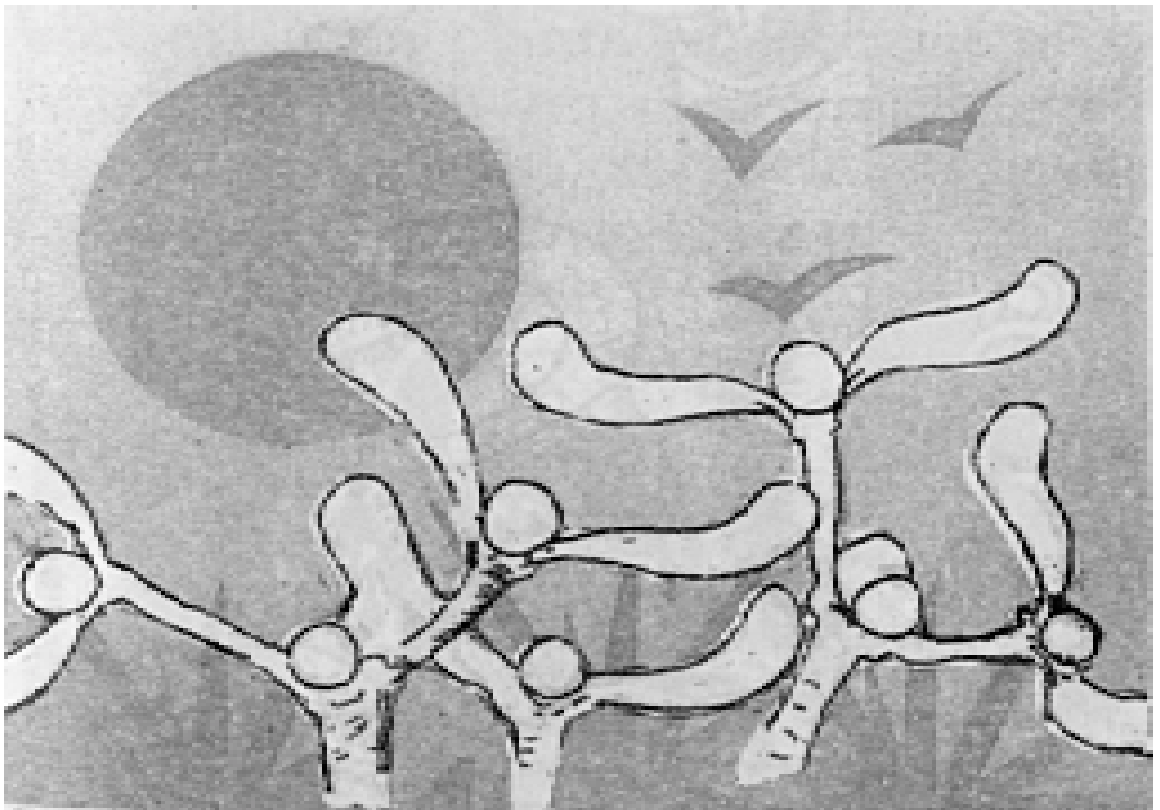
ဝါဂွမ်းချည် ထုတ်ယူလို့ရတဲ့ ဝါပင်တွေဆိုတာ အမေရိကန်နိုင်ငံ ရဲ့အရှေ့တောင်ပိုင်း၊ အီဂျစ်၊ ဘရာဇီး၊ အိန္ဒိယတို့မှာ ပေါက်ပွားနေတဲ့ ခပ်နိမ့်နိမ့် ခြုံပုတ်ပင်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝါစေ့လေးကို ဗဟိုပြုပြီး ဝိုင်းပတ်ထားတဲ့ နူးနူးညံ့ညံ့ အမျှင် ဖွေးဖွေးလေးတွေ ရှိတယ်။

ဝါပွင့်ကို ဆွတ်ပြီး သန့်စင်အောင်လုပ်ပြီး ဝါဖတ်ရတယ်။ ပြီးတော့ ချည်ငင်ပြီး အထည်ယက်လို့ရပါတယ်။

ကျီးပေါင်းပင် ဆိုတာ ဘာလဲ။

သည်အမြဲစိမ်းအပင်က ကပ်ပါးပင် ဖြစ်ပါတယ်။ သစ်သီးဝလံ အပင်တွေနဲ့ တောထဲက သစ်ပင်တွေရဲ့ အကိုင်းတွေပေါ်မှာ ကုပ်ကပ် အမြစ်တွယ်ပေါက်ရောက်လေ့ရှိပါတယ်။ **Mistletoe** ကျီးပေါင်းပင်ကို ရှေးတုန်းက ဥရောပတိုက်သားတွေက ကိုးကွယ် ကြတယ်။

အင်းဆက်ပိုးကောင်တွေကိုစားတဲ့ အပင်တွေကို သိရဲ့လား။

ဗီးနပ်စ် ယင်ထောင်ချောက်ပင်က အနီးကပ်လာတဲ့ သတ္တဝါကို ထောင်ချောက်ဆင် ဖမ်းတယ်။ သူ့ရဲ့ အမွှေးတွေကို ဖုံးလွှမ်းနေတဲ့ အရွက်တွေပေါ်ရောက်ရှိလာတဲ့ အင်းဆက်ပိုးကောင် မှန်သမျှကို စားသုံးဝါးမျိုတယ်။

အဲဒီ ယင်ဖမ်းပင်က သူ့ထောင်ချောက်နှုတ်ခမ်းနင်းမိတဲ့ အင်းဆက်ပိုးကောင်တွေကို တွင်းအောက်ခြေထဲရောက်အောင် ကျသွားစေတယ်။ တွားသွားသတ္တဝါနဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေကိုဖမ်းနိုင် လောက်အောင် ထောင်ချောက်ဆင်နိုင်တဲ့ ထောင်ချောက်ပင်မျိုး ကတော့ သိပ်များများစားစား မရှိပါဘူး။ တချို့ ပစ်ဖမ်း ထောင်ချောက်ပင်တွေက သူတို့ရဲ့ ထောက်ချောက်အဖုံးကို ဖွင့်နိုင် ပြီး မိုးရေတွေနဲ့ ပြည့်စေကာ နစ်မြုပ်သေစေတယ်။

ဘယ်သူတွေက ခရုခွံတွေကို ပိုက်ဆံအဖြစ်သုံးကြသလဲ။

ကမ္ဘာ့နေရာအတော်များများမှာ ခရုခွံလေးတွေကို ပိုက်ဆံအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ ရှေးဟောင်း တရုတ်နိုင်ငံမှာ တွင်တွင် ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုခဲ့ကြပါတယ်။ အာဖရိကတိုက်က တချို့ ဒေသတွေမှာ ၂၀ ရာစု ခေတ်ထဲအထိ အသုံးပြုခဲ့ကြတယ်။

ပင်လယ်ကြယ်ပန်းပင်ဆိုတာ အပင်လား။

မဟုတ်ပါဘူး။ သည်ပင်လယ်ကြယ်ပန်းပင်ဆိုတာက ကျောက်တုံး
ကျောက်ဆောင်တွေအပေါ်မှာ တွယ်ကပ်နေတဲ့သတ္တဝါ တစ်မျိုး
ပါ။ သည်သတ္တဝါလေးက ပုစွန်ဆိတ်ကလေးတွေနဲ့ မုတ်ကောင်
လို သတ္တဝါလေးတွေကို သူ့ရဲ့ အစာအဖြစ် အာခံတွင်းထဲ
သွင်းပြီး စားသုံးနိုင်အောင် သူ့ရဲ့ လူးလွန့်လှုပ်ရှားနေတဲ့ လက်တံ
တွေနဲ့ ဖမ်းယူချေမွတယ်။

ပင်လယ်ရေမြှုပ်ကောင်ဆိုတာ အပင်လား တိရစ္ဆာန်လား။

ပင်လယ်ရေမြှုပ်ကောင်ဆိုတာ သက်ရှိတိရစ္ဆာန်အားလုံးထဲမှာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ အရိုးအရှင်းဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ ရေအောက်မှာ မြုပ်နေတဲ့ သူ့ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ အပေါက်ကလေးတွေက တစ်ဆင့် အစာကိုစုပ်ယူစားသုံးတယ်။ ကျွန်တော်တို့က ပင်လယ်ရေမြှုပ်ကောင်အသေလေးတွေကို ရေချိုးတဲ့အခါ ပွတ်သပ်ဆေးကြောဖို့ အသုံးပြုကြတယ်။

ငှက်ပညာရှိ

သည်အာဖရိတိုက်က ငှက်ဟာ သူ့ဦးခေါင်းမှာ ပေါက်နေတဲ့ ရှည်လျားတဲ့ အမွေးအတောင်တွေကြောင့် သည်လိုနာမည်ပေးခံထားရတာပေါ့။ ရှေးတုန်းက စာရေးရာမှာသုံးတဲ့ ငန်းတောင်နဲ့ သူ့ခေါင်းကအမွေးအတောင်တွေက ဆင်တူလှတယ်။ ပြေးသွားတဲ့ မြွေတွေနဲ့နောက်ကို တဟုန်ထိုး လျင်မြန်စွာပြေးလိုက်ပြီး သူ့ရဲ့ သန်မာအားကောင်းတဲ့ခြေချောင်းတွေနဲ့ ကုတ်လိမ်သတ်ပစ်တယ်။

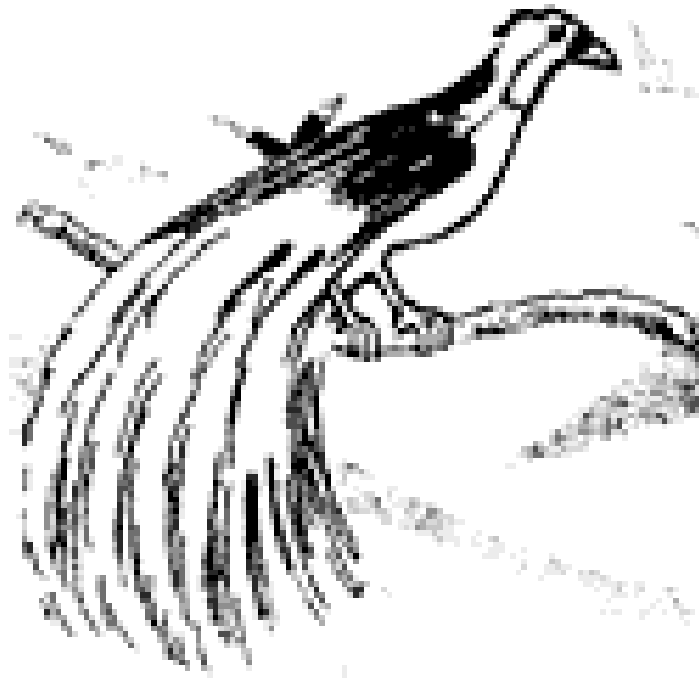

ဘယ်လိုငှက်တွေမှာ အလှပဆုံး အမွှေးအတောင်တွေရှိကြသလဲ။

ကမ္ဘာပေါ်မှာ အသွေးအရောင်စုံလင်လှတဲ့ ငှက်ရောင်စုံ ပဒေသာ ဘုံနန်းဟာ သြစတြေးလျမြောက်ပျားနဲ့ နယူးဂီနီနိုင်ငံတို့မှာ ရှိကြပါတယ်။

တချို့ငှက်တွေဟာ အဖို အမ ချစ်စိတ်နှိုးအောင် ဆွဲဆောင်တဲ့ အနေနဲ့ ကျွမ်းဘားမောင်မယ်တွေလို ခိုတွယ်ပြီး အံ့မခမ်းဖွယ်ရာ သူတို့ရဲ့ အမွှေးအတောင်တွေကို လှစ်ဟ ပြသတတ်ပါတယ်။ ပြီးတော့ အမီးက အတောင်တွေကို ဖြန့်ကျက်လှစ်ပြပါတယ်။

ငှက်တွေဟာ နောက်ပြန် ပျံသန်းနိုင်သလား။

တေးသီငှက်တွေဟာ နောက်ပြန်ပျံနိုင်ကြတယ်။ အတောင်တွေကို အလွန်လျင်မြန်စွာခတ်ပြီး သည်ငှက်ပေါက်စနလေးတွေဟာ အရပ်မျက်နှာမျိုးစုံကို ပျံသန်းနိုင်စွမ်းရှိကြတယ်။ နောက်ပြန်တောင် ပျံနိုင်ကြပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို ထိထိမိမိ ထိန်းချုပ်ပြီး လေထဲမှာ ငြိမ်ငြိမ်ကလေး တန့်ပြီးတော့လဲနေနိုင်ကြတယ်။

အသိုက်ယက်လုပ်ပြီး အိမ်ဆောက်တာ ဘယ်လိုငှက်မျိုးလဲ။

ခေါင်းနီနီနဲ့ ယက္ကန်းသည်ငှက်ဖိုက မြက်တွေကို အသုံးပြုပြီး အလွန်ကြီးမားတဲ့ အသိုက်ဆောက်တယ်။ သည်လို ကျစ်လျစ် ခိုင်မာတဲ့ အသိုက်တွေကို အကြိမ်များစွာ ထပ်ခါတလဲလဲအသုံး ပြုနိုင်တယ်။ ခိုင်ခံ့တဲ့ အသိုက်တွေဆိုရင် တစ်နှစ်ခံတယ်။

သူ့နှုတ်သီးနဲ့ အနံ့ခံနိုင်တာ ဘယ်လိုငှက်မျိုးလဲ။

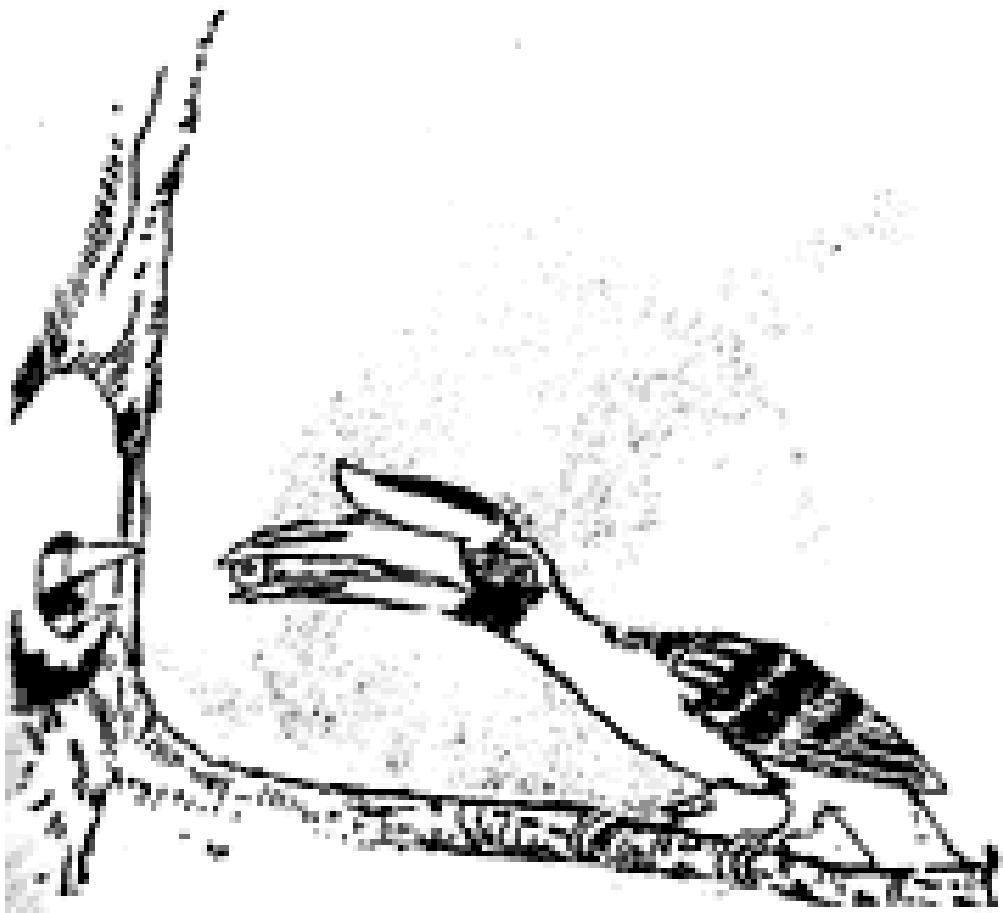
နယူးဇီလန်နိုင်ငံက ကီရီ ငှက်ရဲ့ နှုတ်သီးဖျားမှာ နှာခေါင်းပေါက် တွေရှိတယ်။ သူက နှာရှုံ့ပြီး အင်းဆက်ပိုးကောင်တွေနဲ့ တီကောင် လို ပိုးကောင်တွေကို အနံ့ခံတယ်။ တွေ့ပြီဆိုတာနဲ့ သူ့ နှုတ်သီး ရှည်ကြီးနဲ့မြေကြီးထဲကပိုးကောင်တွေ၊ အင်းဆက်ပိုးကောင် တွေကို ကော်ထုတ် ကောက်ယူ ထိုးဆိတ်ထားပါတော့တယ်။

ထောင်ဝင်စာသွားတွေ့တာ ဘယ်လိုငှက်မျိုးလဲ။

Hornbill ဟွန်ဘီလ် ငှက်ဖိုထွင်းထားတဲ့ အပေါက်တစ်ပေါက် နဲ့ သစ်ခေါင်းအသိုက်ထဲမှာ **Hornbill** ဟွန်ဘီလ် ငှက်မဟာ ပိတ်ထားခြင်းခံရတယ်။ ငှက်ဖိုက သည်လိုလုပ်ရခြင်းမှာ ငှက်မနဲ့ ဥတွေကို မျောက်တွေကဲ့သို့ အန္တရာယ်ပေးမည့်သတ္တဝါ များရန်မှ ကာကွယ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သိမ်းငှက်တွေ ဘာကြောင့် ခြေစွပ်တွေ စွပ်ထားကြတာလဲ။

သိမ်းငှက်နွယ်ဝင် ငှက်တွေကို သားကောင်ကို ဖမ်းစေပြီး သူ့ သခင်ဆီ ယူလာစေဖို့ သင်ပေးထားကြတယ်။

သည်လို သိမ်းငှက်ကို ခြေစွပ် စွပ်ထားကြတယ်။ သူ့သခင် ရဲ့ လက်အိတ်စွပ်ထားတဲ့ လက်ကောက်ဝတ်ပေါ်မှာ နားနေခိုက် မှာ ပျံထွက်မသွားအောင် ဆွဲချည်ထားဖို့ဖြစ်တယ်။ သည်ခြေစွပ်ကို ဖြေလွှတ်လိုက်တဲ့အခါမှာတော့ သည်ငှက်ဟာ သူ့သားကောင်ကို ရှာဖွေ အမဲလိုက်ထွက်ဖို့ စတင် ပျံတက်သွားပါတော့တယ်။

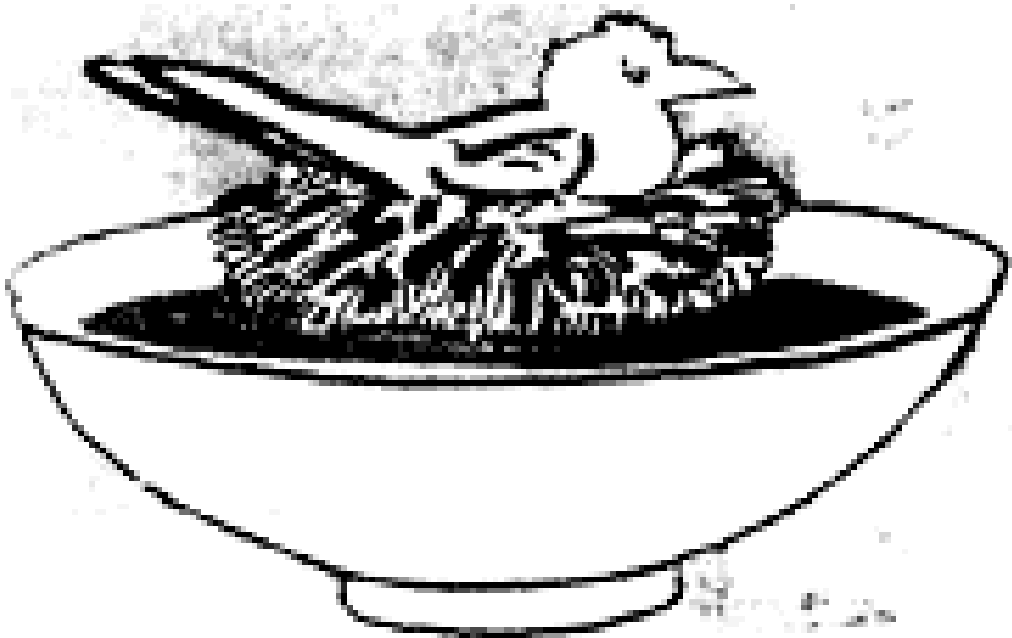
မီးဖိုတစ်လုံးကို ဘယ်လိုငှက်က ဆောက်လုပ်တာတုံး။

မီးဖိုငှက်က ရွှံ့တွေကို အလွှာလိုက်ထပ်ပြီး အသိုက်ဆောက်တယ်။
အသိုက်က မီးဖိုနဲ့တူတယ်။ အလွန်ခိုင်ခံ့တယ်။ သည်လို မီးဖိုပုံ
အသိုက်ဆောက်တာကြောင့် မီးဖိုငှက်လို့ နာမည်တွင်နေတာပေါ့။

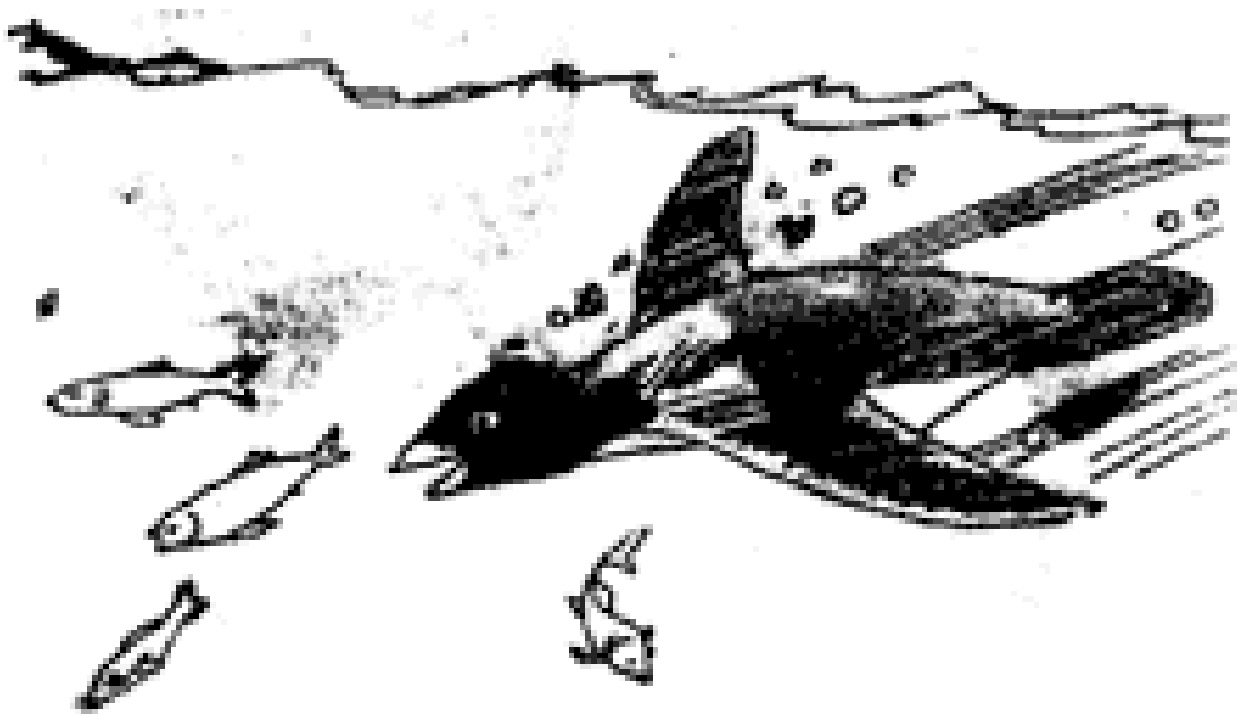
ငှက်သိုက်စွပ်ပြုပ်ဆိုတာ ဘာလဲ။

ပျံလွှားငှက်လို ငှက်ကလေးက သူ့တံတွေးတွေ အန်ချ ထွေးထုတ်ပြီး အသိုက်ဆောက်လုပ်တယ်။ အဲဒီအသိုက်ကိုစိမ်ပြီး ချက်ထားတဲ့ ငှက်သိုက်စွပ်ပြုပ် ဆိုတာ တရုတ်ဟင်းလျာကောင်း တစ်ခွက် ဖြစ်ပါတယ်။

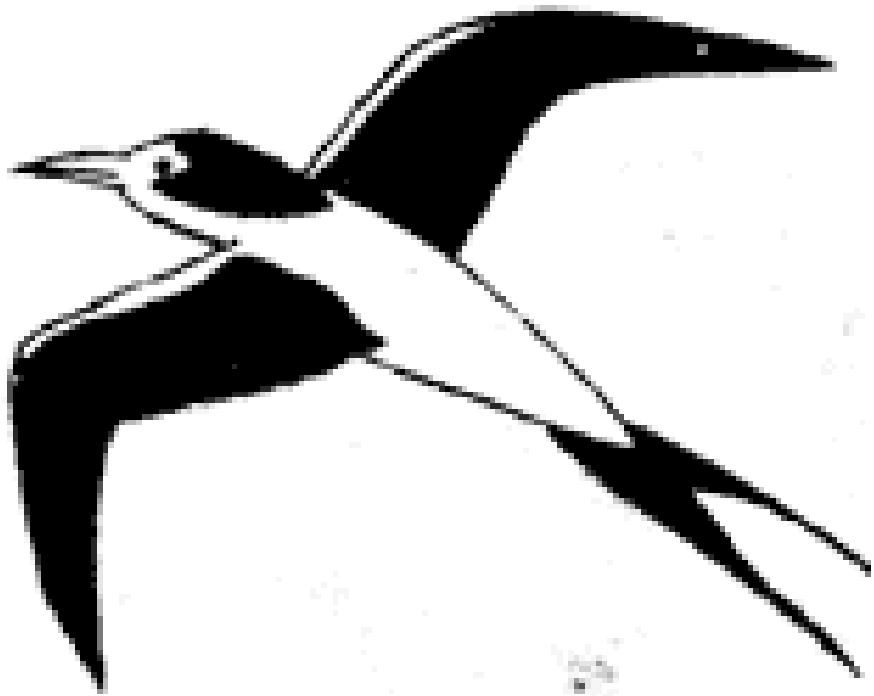
ရေအောက်မှာ ပျံနိုင်တာက ဘယ်လိုငှက်မျိုးလဲ။

အချိုးအချိတ်မကျ ရယ်စရာကောင်းလှတဲ့ ဖြစ်ရပ်ဆန်း ပိုင်ရှင်ကတော့ မြေကြီးပေါ်မှာ မပျံနိုင်တဲ့ ပင်ဂွင်းငှက်ပါပဲ။ ရေထဲမှာတော့ သူက လျင်မြန်တဲ့အဟုန်နဲ့ ပျော်မြူးစွာ ပျံသန်းနိုင်တယ်လေ။

ငှက်ဆိုတာ အမြဲ ပျံသန်းနေနိုင်သလား။

ငှက်အများစုဟာ အချိန်တိုတိုပဲ ပျံသန်းနိုင်တယ်။ အနည်းအများတော့ ရှိသပေါ့။ မြေပြင်ကို ရပ်နား၊ စားသောက်ဖို့ ပြန်ဆင်းလာကြရပါတယ်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ မရပ်နားဘဲ ပျံသန်းနေတဲ့ တချို့ငှက်တွေလဲ ရှိနေပါတယ်။ **Sooty** ဆိုထိငှက်ဟာ မြေပြင်ကို ဆင်းသက်ပြီး သားပေါက်ချိန်ကလွဲလို့ သုံးနှစ်မှ ဆယ်နှစ်ကြာအထိ သမုဒ္ဒရာကို မရပ်နားဘဲ ကျော်ဖြတ်ပျံသန်းပါတယ်။

ဘာကြောင့် တချို့သတ္တဝါတွေ မျိုးတုံးသွားကြရသလဲ။

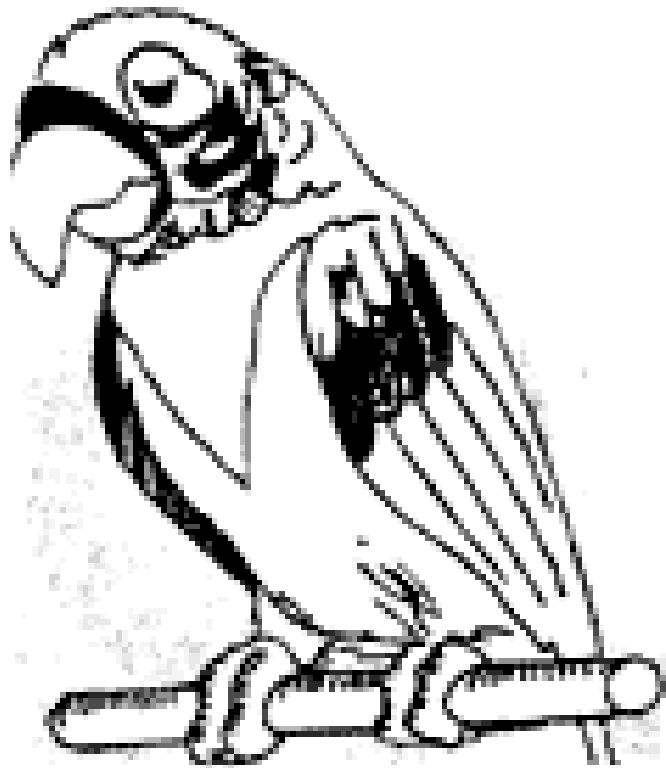
သတ္တဝါမျိုးဆက်တုံးသွားရင် ဘယ်တော့မှပြန်ပြီး သည်လိုသတ္တဝါမျိုး ဖြစ်မလာတော့ဘူး။ လူသားတွေဟာ တချို့သတ္တဝါတွေကို မျိုးတုံးသွားအောင် အမဲလိုက်ပြီး သတ်ဖြတ်ပစ်ကြလေ့ရှိတယ်။ တိရစ္ဆာန်ရုံထဲမှာ နောက်ဆုံး လက်ကျန်တစ်ကောင်ထဲသာရှိတော့တဲ့ ‘ခရီးသည် ခိုငှက်’ ကလေးဟာ သေဆုံးသွားခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီငှက်မျိုး တုံးသွားပြီပေါ့။

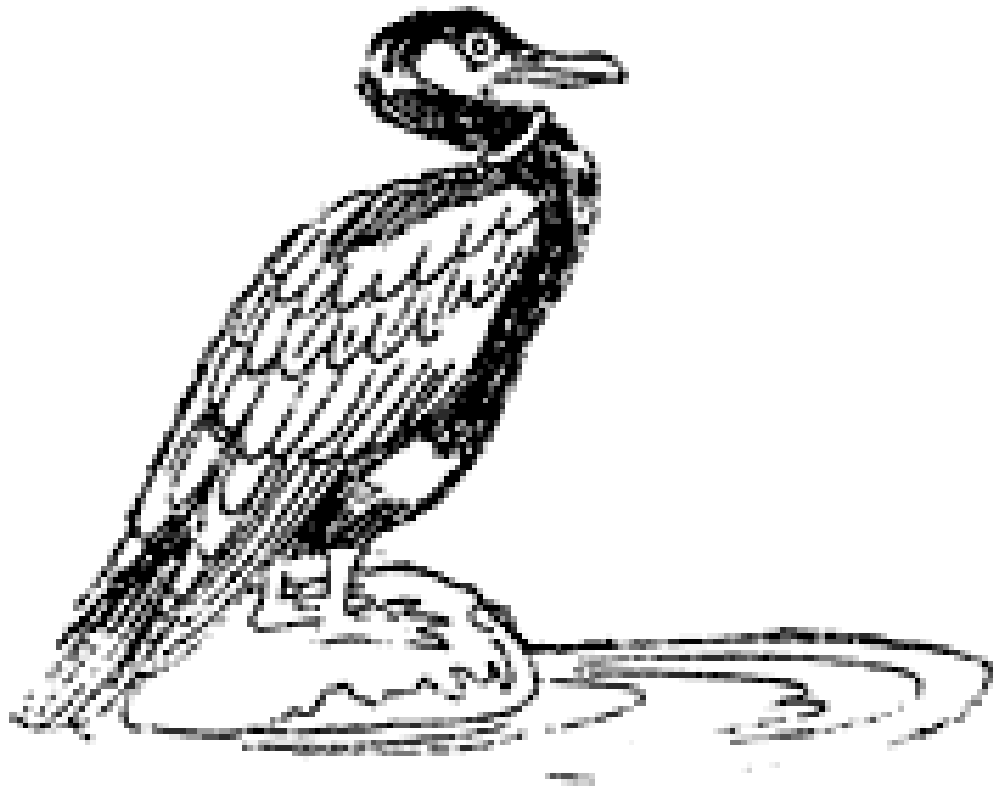
**ကြက်တူရွေးတွေ အိပ်တန်းပေါ်မှာ အိပ်တော့ ဘယ်လိုအိပ်
နေသလဲ။**

ငှက်တိုင်းမှာ လမ်းလျှောက်တဲ့အခါ ခြေထောက်တွေ ဆန့်စေပြီး
အားပြုပေးတဲ့ အရွတ်တွေရှိတယ်။ သူတို့ အိပ်တန်းတက်ချိန်မှာ
အရွတ်တွေကို တင်းနေအောင် ကျုံ့ဆွဲထားကြတယ်။ သည်လို
အရွတ်တွေ တင်းကျုံ့လာတဲ့အခါ အိပ်တန်းကို သူတို့ ခြေချောင်း
လေးတွေနဲ့ ကွေးကုတ်ထားပြီး ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ဆုပ်ကိုင်ထားစေဖို့
ဖန်တီးပေးသလို ဖြစ်နေတော့တာပေါ့။

လူတွေအတွက် ငါးဖမ်းပေးတာ ဘယ်လိုငှက်မျိုးလဲ။

ဘဲခြေထောက်လို ရေယက်ပြားတွေ ခြေချောင်းလေးတွေမှာ တွဲနေတဲ့၊ ငါးဖမ်းဖို့ အင်မတန် နှစ်ခြိုက်ပျော်မြူးတဲ့ တင်ကျီးငှက် ဖြစ်ပါတယ်။ အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံတွေမှာ ဤငှက်မျိုးကို တံငါသည် တွေက သူတို့အတွက် ရေအောက် ဒိုင်ဗင်ထိုးပြီး ငါးရှာပေးဖို့ အသုံးပြုကြတယ်။ သတ္တုကွင်းတစ်ခုကို အဲဒီငှက်ရဲ့ လည်တိုင်ရင်း မှာ စွပ်ထားတယ်။ သတ္တုကွင်းစွပ်ထားတဲ့အချိန်မှာ ဖမ်းမိထားတဲ့ ငါးကို မျိုချလို့မရအောင်ပေါ့။

ကြက်ဆင်တွေ ဘယ်နယ်က လာကြပါလိမ့်။

ကြီးမားတဲ့ အမဲလိုက်အရိုင်းငှက်တွေဟာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက လာကြတာဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်မှာ အစောပိုင်း အခြေချနေထိုင်ဖို့ရောက်လာကြတဲ့ ဥပရောပတိုက်သားတွေက ကြက်ဆင်သားသိပ်ကြိုက်ကြလွန်းလို့ သူတို့တွေက မြောက်အမေရိကတိုက်မှာ ကြက်ဆင်တွေ ဖမ်းစားလိုက်ကြတာ ကုန်သလောက်ဖြစ်သွားတယ်။

Puffin ပတ်ဖင် ပင်လယ်ပျော်ငှက်မဟာ ဥတွေကို ဘယ်
နေရာမှာ အုသလဲ။

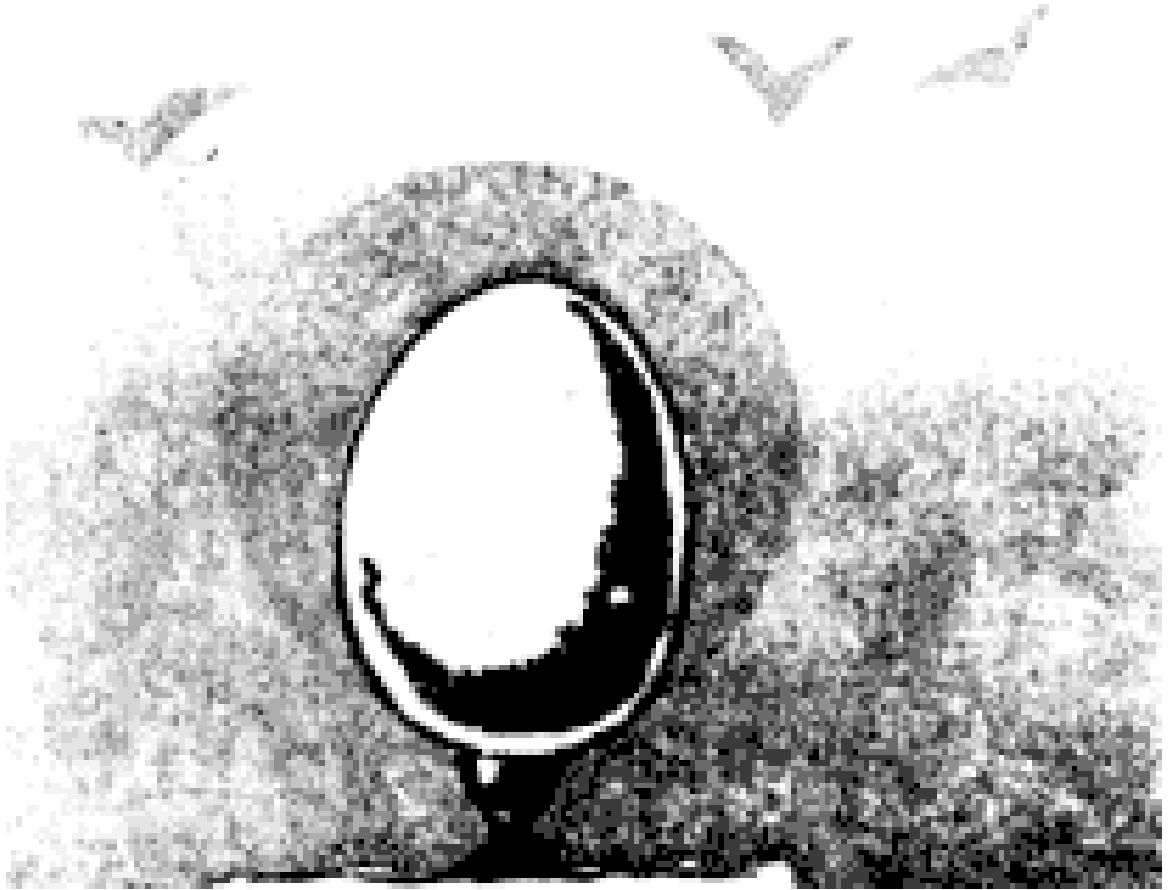
အဲဒီ ပတ်ဖင်ငှက်တွေဟာ သူတို့ဘဝကို ပင်လယ်ပြင်မှာ အချိန်
အများဆုံး နေထိုင်ရင်း ကုန်လွန်ကြပေမယ့် ကျောက်ဆောင်တွေ၊
ကျောက်ကမ်းပါးစောက်တွေမှာလဲ အမှီပြုနေထိုင်ပြီးတော့ နားခို
တတ်ကြပါတယ်။

သူတို့ရဲ့နှုတ်သီးတွေ ခြေထောက်တွေနဲ့ အလွန်ရှည်လျားတဲ့
တွင်းတွေတူးကြပါတယ်။ အဲဒီ မြေအောက်တွင်းအဆုံးက အသိုက်
ကလေးတွေထဲမှာ သူတို့တွေရဲ့ ဥတွေကို အုပြီးထားကြပါတယ်။

ကြက်ဆင်ဥတစ်လုံးပြုတ်ရင် ဘယ်လောက်ကြာသလဲ။

နံနက်စာအတွက် ကြက်ဥတစ်လုံး ကျက်အောင်ပြုတ်ရင် လေးမိနစ် ကြာပါလိမ့်မယ်။ ကြက်ဆင်ဥဆိုတာကတော့ ဥတကာ ဥထဲမှာ အကြီးဆုံးပါပဲ။ သူ့ကို ကျက်အောင်ပြုတ်ဖို့ အနည်းဆုံး မိနစ် လေးဆယ် ကြာပါလိမ့်မယ်။

ကြက်ဆင်တွေဟာ သူတို့ဦးခေါင်းကို သဲပြင်ထဲမှာ အမှန် တကယ်ပဲ ထိုးစိုက်မြုပ်ထားကြသလား။

မဟုတ်ပါဘူး။ အန္တ ရာယ်ရင်ဆိုင်ရတဲ့အခါမှာ ကြက်ဆင်
တစ်ကောင်ရဲ့ ပြေးနိုင်တဲ့နှုန်းဟာ တစ်နာရီ မိုင် ၅၀(ကီလို ၈၀)နှုန်း
ရှိတတ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ အားကောင်းမောင်းသန် ခြေထောက်တွေ၊
ခြေချောင်းတွေနဲ့ ကန်မိလိုက်ရင် စိုးရိမ်ရလောက်အောင်
အနာတရ ထိခိုက်မှုမျိုးတောင် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

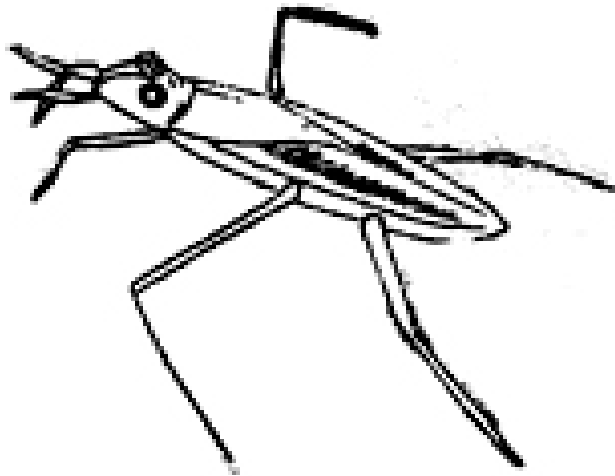
ပယင်းကောင် **amber** ဆိုတာ ဘာလဲ။

ထင်းရှူးပင်တွေရဲ့ ထင်းရှူးဆီတွေနဲ့ ရုပ်ကြွင်းဖြစ်ကျန်ပြီး ပုံပေါ်ထွက်ပြုတဲ့ သတ္တဝါလေးတွေဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်သန်းပေါင်းအခါက သတ္တဝါလေးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အင်းဆက်ပိုးကောင်တွေလဲ မကြာခဏ အဲဒီလို ရုပ်ကြွင်းဖြစ်တတ်ကြပါတယ်။ ပင်လယ်ရေတိုက်စားတာတောင် သူတို့ ရုပ်ကြွင်းတွေကတော့ အပင်ထဲမှာ ကျန်ရစ်နေစမြဲပါပဲ။

ရေပေါ်မှာလမ်းလျှောက်နိုင်တာ ဘယ်လိုအင်းဆက်ပိုးကောင်လဲ။

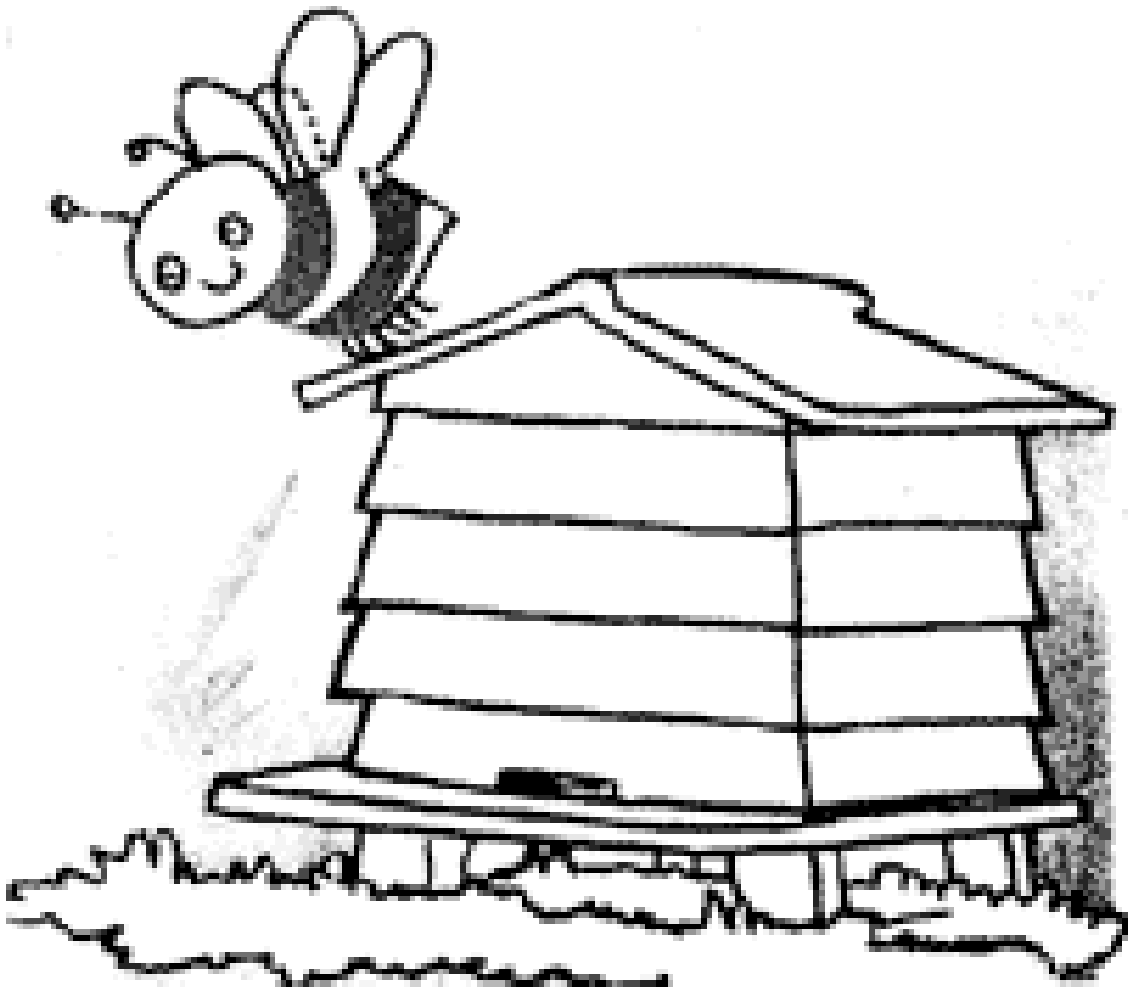
များပြားလှတဲ့ ရေအိုင်ထဲက အင်းဆက်ပိုးကောင်လေးတွေကို ရေပေါ်မှာ လမ်းလျှောက်နေတယ်လို့ ထင်မှတ်ရအောင်တွေ့မြင်ရလေ့ရှိပါတယ်။ သူတို့ တကယ်ပဲ ရေပြင်ပေါ်မှာ လမ်းလျှောက်နေကြပါတယ်။ အဲဒီလို လမ်းလျှောက်နိုင်တာကတော့ ရေမျက်နှာပြင် တင်းအားကြောင့်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရေအိုင်ထဲမှာ စက်ိတ်စီးနေကြတဲ့ အင်းဆက်ပိုးကောင်လေးတွေဟာ ရေမျက်နှာပြင်ရဲ့ အီလပ်စတစ် အဝတ်စလို အပေါ်ကြောတင်းနေတဲ့ ရေပြင်ပေါ်မှာ ခြေထောက်နဲ့ ဖိပြီး သွားလာနေကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရေမျက်နှာပြင်ကို ကုတ်ခြစ် ယက်ပြီး သွားနိုင်ကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။

ပျားတိုင်း တုပ်ကြသလား။

ပျားမတွေပဲ တုပ်နိုင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ဝမ်းဗိုက် အဆုံးမှာ ဆူးချွန်တစ်ချောင်းရှိတယ်။ အဲဒီ ဆူးချွန်လေးက အတုပ်ခံရသူရဲ့အသားမှာ စိုက်ကျန်ခဲ့ရင် အဲဒီ တုပ်လိုက်တဲ့ ပျားဟာ နောက်ထပ် မတုတ်နိုင်တော့ပါဘူး။

rabbit နဲ့ hare ယုန် ယုန်ချင်း ဘယ်လိုကွာခြားပါလိမ့်။

တောယုန်ကို သူ့ညီအစ်ကို သို့မဟုတ် ညီအစ်မဝမ်းကွဲ ယုန်နဲ့ မှားတတ်ကြပါတယ်။ အမှန်တကယ်တော့ တော်တော်ကိုခြားနား ကွဲလွဲပါတယ်။ တောယုန်က ခြေထောက်တွေပိုရှည်ပြီး တော်တော် ကို ခြားနားကွဲလွဲပါတယ်။ တောယုန်က ခြေထောက်တွေပိုရှည် ပြီး ခန္ဓာကိုယ်ကလဲ ပိုပြီးကြီးမားပါတယ်။ သူတို့တွေက ယုန်လေး တွေလို မြေကြီးထဲမှာ တွင်းတူးမနေကြပါဘူး။ ယုန်လေးတွေ အများအပြား သေကြရတဲ့ **myxomatosis** ရောဂါပိုးတွေကို တောယုန်တွေက ခံနိုင်စွမ်းရှိပြီး ယဉ်ပါးနေပါတယ်။

တောယုန်ပေါက်စလေးတွေကို ဘယ်လိုနာမည်ပေး ခေါ်ဝေါ်ကြ သလဲ။

သူတို့ကို **Leverets** တောယုန်ပေါက်စလေးတွေလို့ ခေါ်ကြပါ တယ်။ မွေးကင်းစကတည်းက အမွေးအတောင် အရေခွံ ယူနီဖောင်းက အပြည့်အစုံ ဝတ်ဆင်ပြီးသားပဲ။

ကုန်းလိပ် နဲ့ ရေလိပ် ဘယ်လိုခြားနားပါလိမ့်။

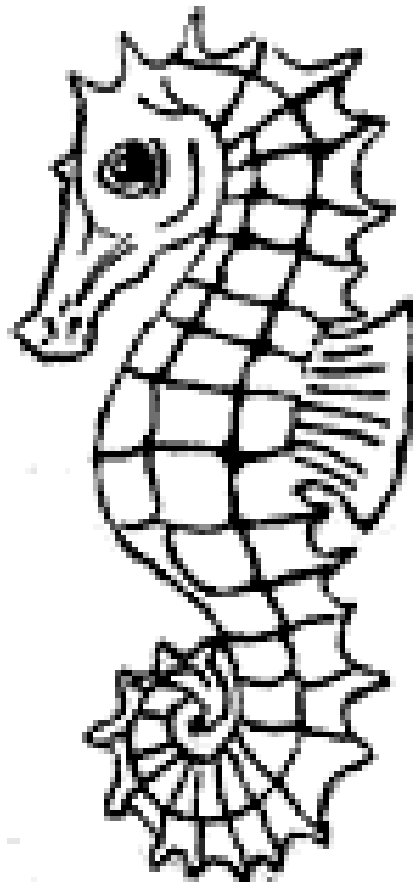
ကုန်းလိပ်ရဲ့အခွံက ရေလိပ်ရဲ့အခွံထက် ပိုပြီး လေးလံထူထဲလှတယ်။ ပိုပြီး အခုံးမြင့်တယ်။ တွားသွားသတ္တဝါတိုင်းမှာ သွားတွေ မရှိကြပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သူတို့ မေးရိုးတွေက မုတ်ဆိတ်ရိတ် ဓားသွားလို ထက်လှတယ်။

ရေလိပ်က ကုန်းလိပ်ထက် ပိုပြီး ကြည့်ပျော်ရှုပျော်ရှိတယ်။ ရေလိပ်တွေဟာ သန့်ရှင်းလတ်ဆတ်တဲ့ ရေထဲမှာလဲ နေထိုင်ကြတယ်။ ကုန်းမြေပေါ်မှာလဲ နေထိုင်နိုင်ကြတယ်။ အဲဒီလိပ်မျိုးတွေထဲက တချို့လိပ်တွေမှာ ပါးလွှာတဲ့ ရေယက်ပြားတွေရှိတတ်ကြပါတယ်။

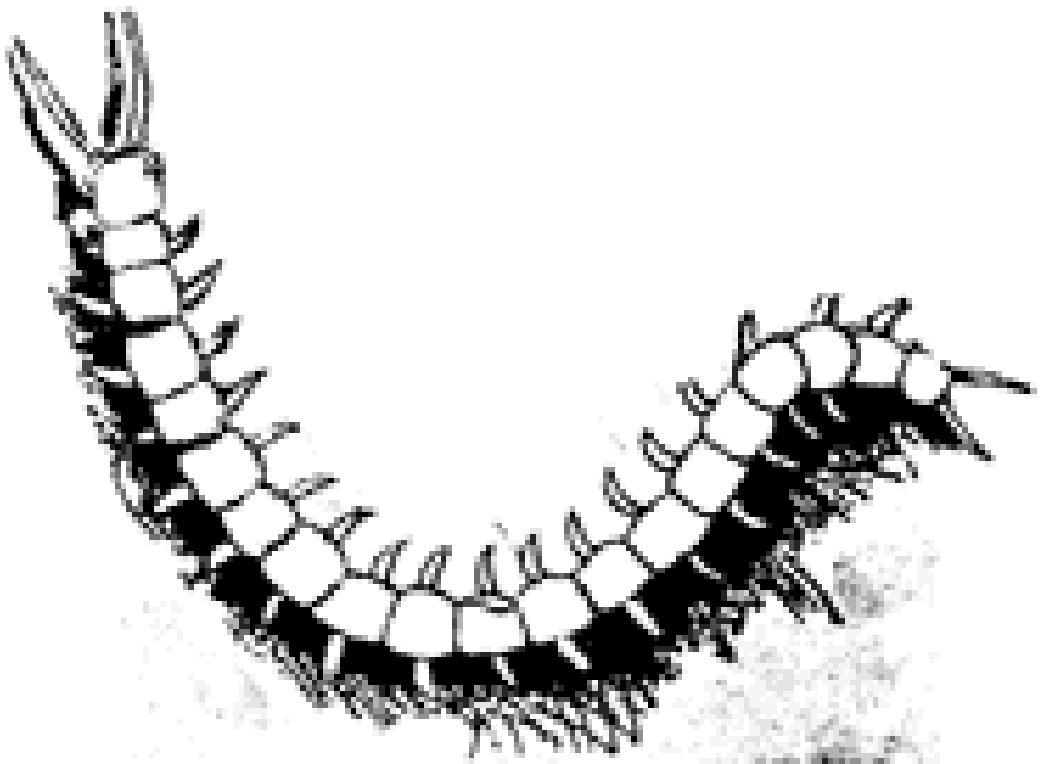
ရေမြင်းဆိုတာ တကယ်ရှိသလား။

သည်ပင်လယ်ရေငံထဲက ငါးလေးဟာ ၁ လက်မခွဲမှ ၂ လက်မ အထိ ရှည်လျားပြီး မြင်းရုပ်ပေါက်စလေးနဲ့ သိပ်တူပါတယ်။ သူ့မှာ ကွေးဆန့် တွန့်ဆွဲလိုရတဲ့ အမြီးရှိတယ်။ အဲဒီ အမြီးက အရာဝတ္ထုတွေကို မြဲမြဲအောင် ဆွဲကိုင်နိုင်တယ်။ မတ်တပ် ဒေါင်လိုက် အနေအထားနဲ့ ရေကူးနိုင်တယ်။

ကင်းခြေများဆိုတာ ဘာပါလိမ့်။

ကင်းခြေများရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ဟာ အဆစ်ကလေးတွေ အများကြီးနဲ့ တွဲဆက်ထားတာပေါ့။ အဆစ်တိုင်းမှာ ခြေထောက်တစ်စုံရှိတယ်။ ကင်းခြေများမှာ ခြေထောက်တစ်ရာပါစမြဲလို့ ဆိုစကား ရှိပေမယ့် အသားစားတဲ့ ကင်းခြေများတွေမှာတော့ ခြေချောင်းတွေ အတော် ကို နည်းပါတယ်။ ၁၅ စုံပဲရှိကြပါတယ်။ ခြေထောက် အများဆုံး ကင်းခြေများတွေမှာ ခြေထောက် ၁၇၇ အစုံတောင် ပါရှိကြပြန် တယ်။

ပိုးနားသန်ကောင်ဆိုတာကရော ဘယ်လိုပါလိမ့်။

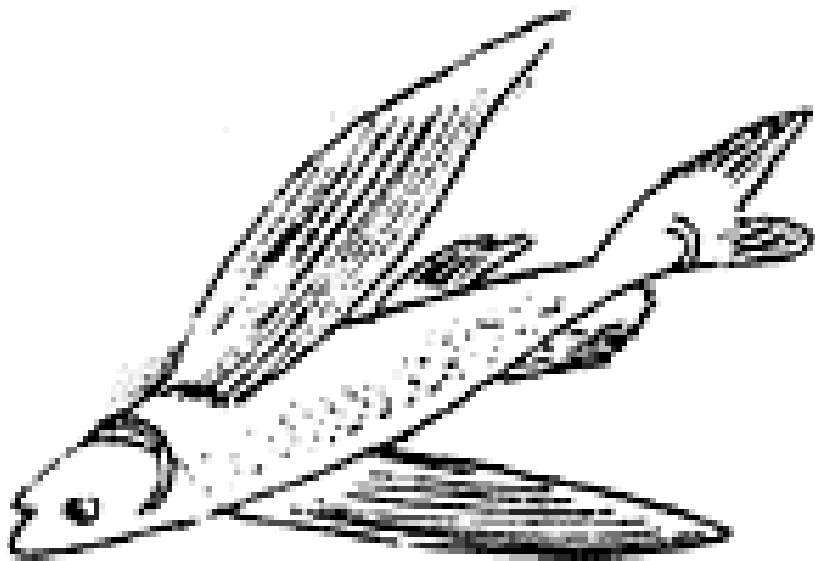
ပိုးနားသန်ကောင်ဆိုတာ ကင်းခြေများနဲ့တူတယ်။ အင်းဆက် ပိုးကောင် မဟုတ်ဘူး။ ခြေချောင်း တစ်ထောင်လဲ မပါဘူး။ တီကောင်မျိုးနွယ်တွေလို ခန္ဓာကိုယ်မှာ အဆစ်တွေနဲ့ ခြေထောက် ၂၄၀ ရှိတယ်။

ပိုးနားသန်ကောင်ပေါက်ကလေးမှာ ခြေထောက် ၆ ချောင်း ပဲ ရှိတယ်။ သူ တဖြည်းဖြည်း အရွယ်ရောက်လာတော့မှ တခြား ခြေထောက်တွေ ပေါက်လာကြတာဖြစ်တယ်။

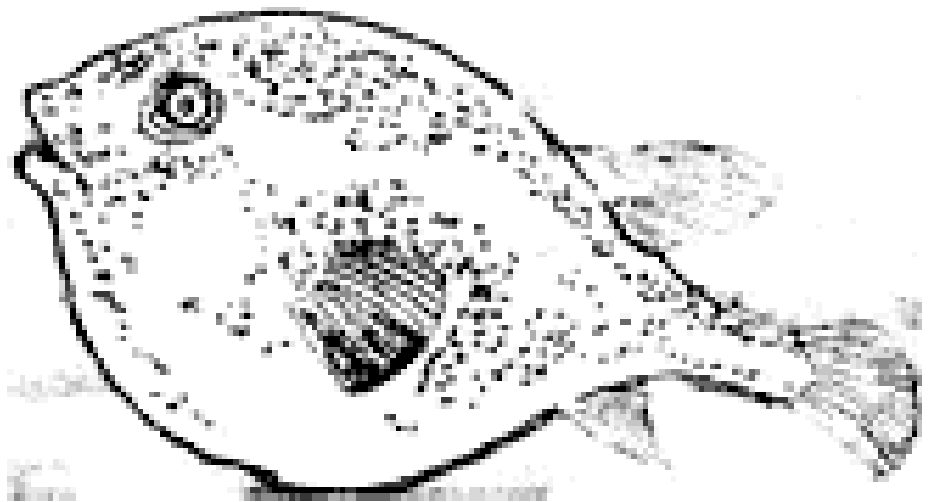
ငါးပျံလေး ဘယ်လိုပျံတာလဲ။

သည်ငါးလေးက ငှက်ပျံသလို ပျံနိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ဒါပေမယ့် သူက ရေပြင်ကနေ လေထဲကို ၆ မီတာ (၂၀ ပေ) မြင့်အောင် ခုန်နိုင်တယ်။ လေထဲရောက်တော့ မီတာ ၄၀၀(ပေ ၁၃၀၀)လောက် ဝေးအောင် လေဟုန်စီး ပျံဝဲပြီး ရေပြင်ပေါ်ပြန်ကျသွားတယ်။

ပင်လယ်သတ္တဝါတွေထဲက အဆိပ်အပြင်းဆုံးသတ္တဝါက ဘာပါလိမ့်။

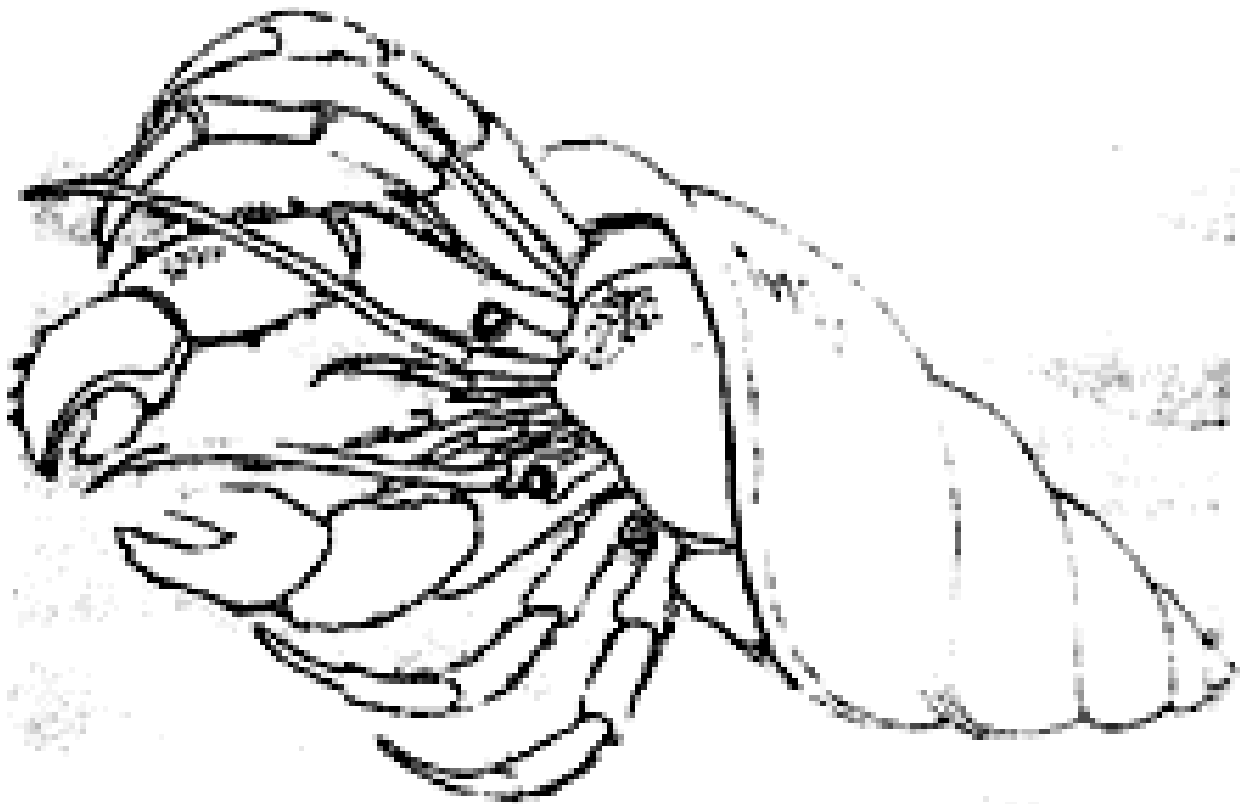
ပင်လယ်မှုတ်ငါး ဆိုတာ သူ့ကို အန္တရာယ်ပြုခြင်းခြောက်လာခဲ့ရင် ပါးစပ်ကမှုတ်ထုတ်တယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အဆိပ်အပြင်းဆုံးငါးတွေထဲမှာ ငါးတစ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီငါးတွေကို ဂျပန်နိုင်ငံမှာ စားသုံးကြတယ်။ လေ့ကျင့်ပေးထားတဲ့ စားဖိုမှူး (ဓားကိုင်) က အဆိပ်ကို ဂရုတစိုက် ဖယ်ထုတ်ပစ်ရတယ်။ ဖူဂူလို့ ထင်ရှားကျော်ကြားတဲ့ ဟင်းလျာတစ်မျိုးအဖြစ် အစိမ်းစားကြတယ်။ နှစ်စဉ် အဲဒီ ပင်လယ်မှုတ်ငါး ကိုစားမိလို့ သေဆုံးသူ အများအပြားရှိပါတယ်။ သူ့အဆိပ်က အကြောတွေသေစေပြီး နာဗ်ကြောစနစ်ကို ပျက်စီးသွားစေတယ်။ အခုအထိ အဲဒီအဆိပ်မိ သူအတွက် ကုရာနုတ္တိ ဆေးမရှိသေးပါဘူး။

သူတစ်ပါးအင်္ကျီငှားဝတ်တဲ့ ဝင်ကစွပ်ဂဏန်းဆိုတာ ဘယ်လိုပါလိမ့်။

ဂဏန်းမျိုးတွေဟာ စွန့်ပစ်ထားတဲ့ ပိုင်ရှင်မဲ့အခွံတွေကို ငှားပြီး ခိုနားနေထိုင်ကြတယ်။ သည်ဂဏန်းရဲ့ ဝမ်းဗိုက်က ပျော့ပျောင်းတယ်။ ဒါကြောင့် အခွံမာအကာရဲ့ ကာကွယ်မှုလိုအပ်တယ်။ ဂဏန်းကောင်က ကြီးလာပြီး အခွံနဲ့မဆုံရင်တော့ သည်ထက် ကြီးတဲ့ သူနဲ့ဆုံမယ့် အခွံအိမ်ကို ထပ်မံရှာဖွေပြီး နေထိုင်ရတယ်။

ပင်လယ်ခရုခွံထဲကနေ ပင်လယ်ရေလှိုင်းသံတွေ ကြားရတယ်
ဆိုတာ တကယ်ပဲလား။

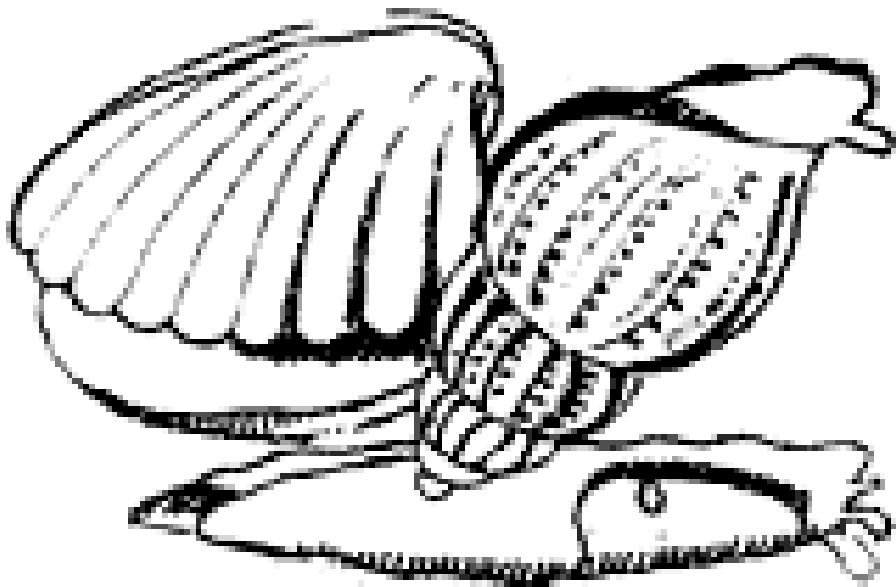
ပင်လယ်ခရုခွံထဲက လေရဲ့ တုန်ခါမှုကြောင့် သင်ဟာ ခရုခွံကို
နားနားကပ်ပြီး နားထောင်ကြည့်ရင် ပဲ့တင်သံနဲ့ ပြန်လည်ပဲ့တင်
သံကို ကြားရတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီပဲ့တင်သံတွေကြားရတဲ့အချိန်
မှာ နောက်ထပ် ဟိန်းညံနေတဲ့ အသံကတော့ သင့်နားရွက်က
သွေးတိုးသံ ဖြစ်ပါတယ်။

ခရုဆိုတာ ဘယ်လိုပါလိမ့်။

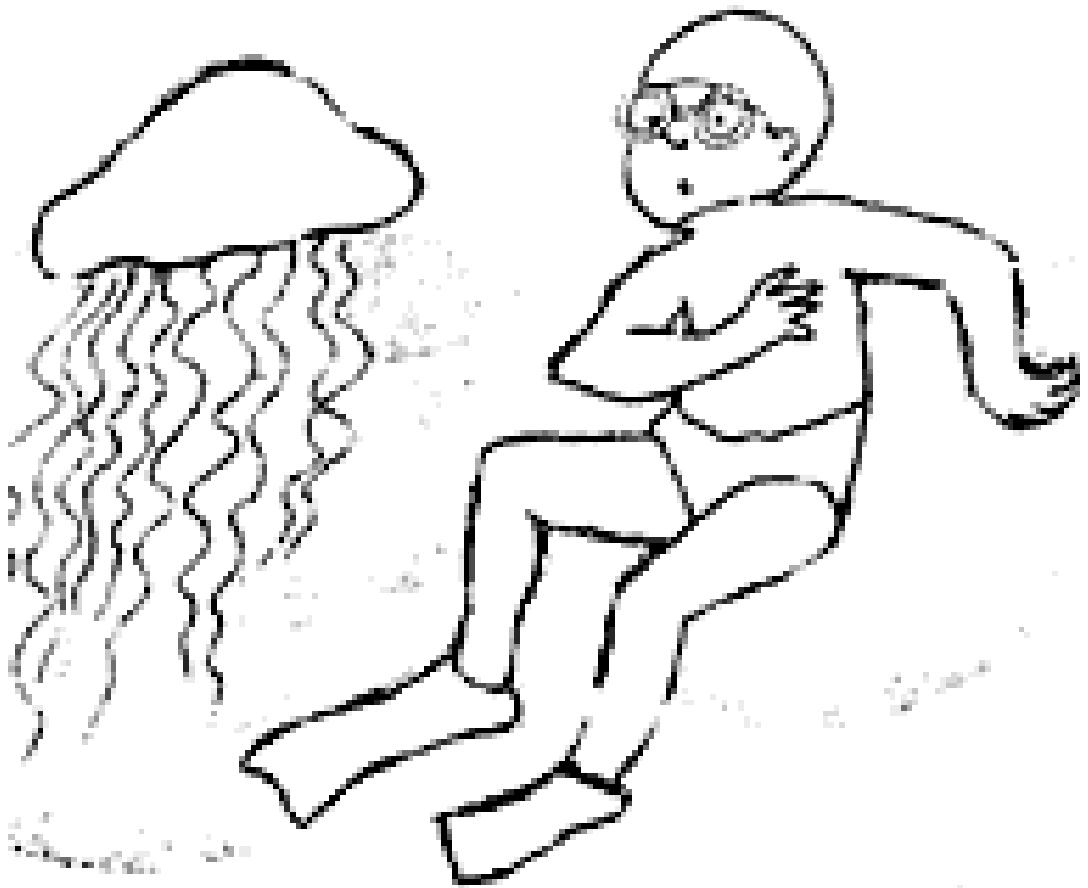
ခရုတွေဆိုတာ အခွံပါတဲ့ ငါးသတ္တဝါ ပက်ကျိသတ္တဝါ အမျိုးအစား ကြီးထဲမှာ ပါဝင်ပါတယ်။ သူတို့ ခန္ဓာကိုယ်က နူးညံ့ပျော့ပျောင်း တယ်။ လက်တွေ ခြေတွေ မရှိဘူး။ အရိုးဖွဲ့စည်းပုံလဲ မရှိဘူး။ သူတို့ကို အများဆုံး အကာအကွယ်ပေးထားတာက သူတို့ခန္ဓာ ကိုယ်ကို ဖုံးထားတဲ့ အခွံမာပဲဖြစ်တယ်။

ခရုမျိုးအများစုဟာ ပင်လယ်တွေမှာ နေထိုင်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့ခရုတွေကတော့ သန့်ရှင်းတဲ့ ရေကန်တွေထဲ မှာလည်း နေထိုင်ကြတယ်။ ကုန်းပေါ်မှာလဲ နေကြတယ်။ သူတို့ တွေဟာ သွေးအေးသတ္တဝါတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ပေါ်တူဂီ စစ်သုံ့ပန်းဆိုတာ ဘာလဲ။

ဒီသတ္တဝါရဲ့အသံက ရှေးခေတ် စပိန်ရွက်လှေကြီးလှော်ခတ်လာတဲ့ အသံအတိုင်းပဲ။ ဒါပေမယ့် အလွန်အန္တရာယ်ပေးနိုင်တဲ့ ဂျယ်လီဖစ် ငါးတစ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ အဆိပ်တွေ ထုတ်လွှတ်ပြီး တုတ် နိုင်တဲ့ လက်ချောင်းတွေက ၂၅ မီတာ (၈၂ ပေ)တောင် ရှည်လျား တယ်။ ရံဖန်ရံခါ လူတွေကိုတောင် သတ်နိုင်တယ်။

**ဟင်းလျာစာရင်းမှာ ကြွက်စုတ်ဖွားလေး ဘယ်အချိန်ကစပြီး
စာရင်းဝင်ခဲ့သလဲ။**

ရောမတွေက ကြွက်ဖြူလေးတွေကို အမှန်တကယ် စားသုံးကြ
သလား။ သူတို့ကို ဝက်သားစင်းကော၊ ငြုတ်ကောင်း၊ ထင်းရှူးသီး
အဆံတွေနဲ့ ကြက်သွန်ဖြူတွေရောပြီး အစာသွပ်ပြီး ဒယ်ပြားပေါ်
တင်ကာ မီးဖိုမီးနဲ့ဖုတ်စားကြပါသည်။ အဆိုပါ ဟင်းချက်နည်းမှာ
ခရစ်မပေါ်မီ ၁ ရာစုအတွင်းက စတင်ပြီး တီထွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

Tuatara တူရာတာရာ ကို ဘယ်နေရာမှာ တွေ့ရသလဲ။

ဒီသတ္တဝါမျိုးကို နယူးဇီလန်နိုင်ငံ၏ နေရာအတော်များများမှာ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ တွားသွားသတ္တဝါမျိုးဖြစ်သည်။ စတက်ဂိုဆောရပ်စ် မျိုးရိုးနွယ်ဝင်ဖြစ်သည်။ နှစ် သန်းပေါင်း ၂၀၀ ခန့် ကာလကြာညောင်းစွာ အသက်ရှင်ကျန်ရစ်ခဲ့သော သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ဒိုင်နိုဆော့မျိုးနွယ်ဝင်အဖြစ် ဤသတ္တဝါကိုသာ တွေ့ရှိနိုင်ပါတယ်။

စတက်ဂိုဆောရပ်စ် မျိုးက ညမှာပဲ အမဲလိုက်ထွက်ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် စိတ်မပူပန်ပါနဲ့။ အဲဒီသတ္တဝါမျိုးက ၇၅ စင်တီမီတာ (လက်မ ၃၀)ပဲ ရှည်လျားပါတယ်။

Tasmanian နယ်သား မိစ္ဆာသတ္တဝါဆိုတာ ဘာလဲ။

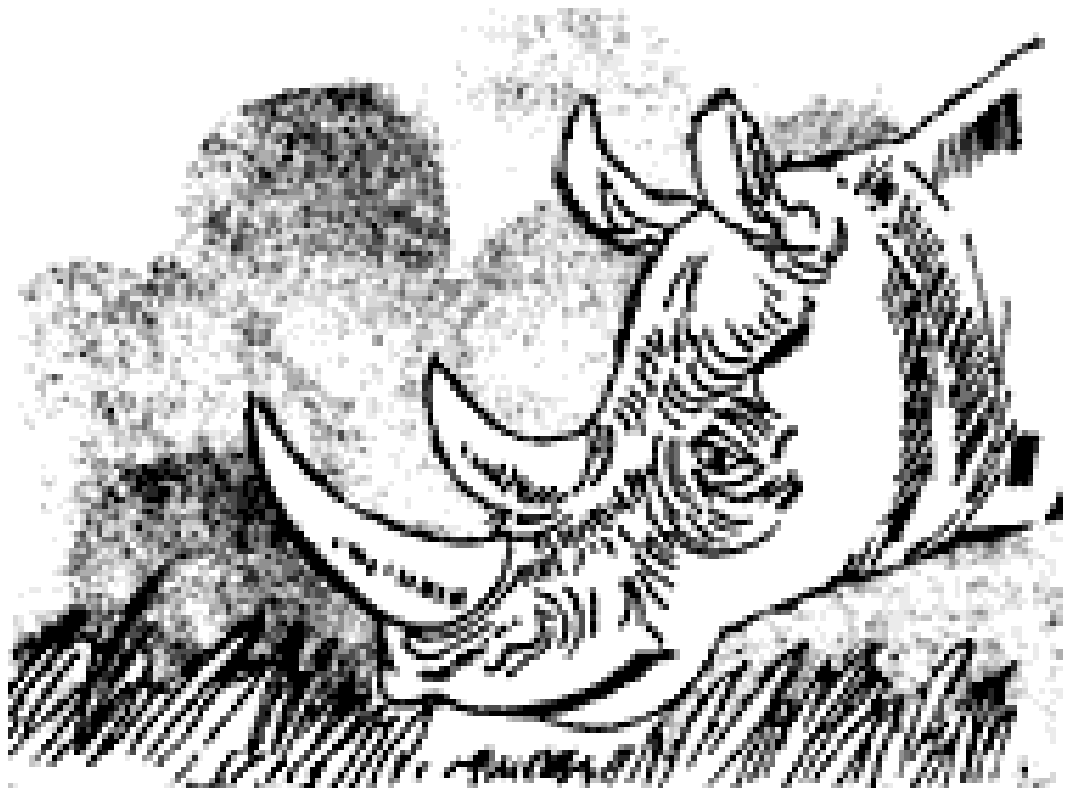
သည်ဒေါသကုမ္မာရတိရစ္ဆာန်က ဩစတေးလျတိုက်မှာပဲ နေထိုင် ရှင်သန်တဲ့ သတ္တဝါဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ယခုတော့ တပ်စ်မန် နီးရားမှာပဲ တွေ့ရပါတော့တယ်။ နှာဖျားမှ အမြီးဆုံး အထိ ၁ မီတာ (လက်မ ၄၀) ရှည်လျားပါတယ်။ ညမှာပဲ ဒီသတ္တဝါက ထွက်လာလေ့ရှိတယ်။ သူဖမ်းနိုင်တဲ့ တိရစ္ဆာန်ငယ်လေးတွေကို စားလေ့ရှိတယ်။ ငှက်တွေ၊ အိမ်မြှောင်တွေကိုလဲ စားတယ်။

Wallabies ကိုတောင် စားတယ်။

ကြံဖြူ ဆိုတာ တကယ်ဖြူသလား။

မဖြူပါဘူး။ ကြံနက်တွေလို အရောင်အဆင်းနဲ့ ကြံပါပဲ။ သူ့
အထက်နှုတ်ခမ်းက ကျယ်တယ်။ နွားတွေလိုပဲ ငေးမောနေတတ်
တယ်။ ကြံနက်ရဲ့ နှုတ်ခမ်းက သစ်ကိုင်းတွေ၊ သစ်ရွက်တွေကို
ခုတ်ဖို့ စူပီး ချန်ထွက်နေတယ်။

ပင်ဒါလေးတွေ ဘယ်မှာနေ။

တောင်တန်းတွေရဲ့ ဟိုးထိပ်က၊ တရုတ်ပြည်ရဲ့ အထီးကျန်နေရာတွေမှာ နေကြတယ်။ သူတို့မျိုးရိုးက အတော်ပဲရှားပါးနေပါပြီ။ ဝါးတောတွေရှိရာဒေသတွေမှာ အထီးကျန် နေထိုင်ရှင်သန်နေကြပါတယ်။

Pegasus မြင်းပျံ ဆိုတာ ဘာလဲ။

ဂရိ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်ထဲက **Pegasus** မြင်းပျံဆိုတာ တိရစ္ဆာန် ဇာတ်လိုက်ပုံပြင်ထဲက အတောင်ပံနှစ်ခုပါတဲ့ မြင်းပေါ့။ **Perseus** ဖာဆဲယုစ်က **Medusa** မဲဒူဆာရဲ့ ခေါင်းကို ဖြတ်လိုက်တော့ ပန်းထွက်လာတဲ့ သွေးအိုင်ထဲက ပေါ်ပေါက်လာတဲ့မြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သည်မြင်းပျံက ကောင်းကင်ဘုံနဲ့ ကြယ်တာရာစုတစ်စု ဆီကို ပျံသန်းသွားခဲ့တယ်။ သူရောက်ခဲ့တဲ့ ကြယ်တာရာစုကို သူ့နာမည်ပေးပြီး မှည့်ခေါ်ထားတယ်။

ဖီးနစ်စ် ငှက်ဆိုတာ ဘာလဲ။

ဖီးနစ်စ်ငှက်ဆိုတာ အီဂျစ်ဒဏ္ဍာရီလာ ပုံပြင်ထဲက ငှက်တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ် ၅၀၀ တိုင်တိုင် အသက်ရှင်နိုင်တယ်။ အရာ ၀တ္ထု အတိုအစမျိုးစုံနဲ့ အသိုက်ဆောက်တယ်။ သူ့ကိုယ်သူ ပြာဖြစ် သွားအောင် မီးရှို့ပစ်တယ်။ ပြာထဲကနေ နုပျိုတဲ့ ဖီးနစ်စ်ငှက် ကလေး ပြန်ဖြစ်လာပြီး နောက်ထပ် နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ကြာအောင် အသက်ရှင်နေထိုင်နိုင်တယ်။

ကမ္ဘာ နဲ့ အာကာသ

သန်းခေါင်ယံနေမင်းက ဘယ်မှာ သာပါလိမ့်။

အာတိတ်သမုဒ္ဒရာတဝိုက်ထဲက အဓိကရ ဇိမ်ကျလှတဲ့ဒေသလေး ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဒေသက တည့်တည့်သွားရင် နော်ဝေး၊ ဆွီဒင်၊ ဖင်လန်နိုင်ငံတွေရဲ့ မြောက်ဖျားကို ဖြတ်သွားတယ်။

ဒီဒေသမှာ သန်းခေါင်ယံ အကာလ ညချမ်းတွင် နေမင်းကြီး က ထိန်ထိန်ကျဲနေပါတယ်။ ၂၄ နာရီ တစ်ရက်လုံးလုံး နေသာ နေတယ်။ မေလလယ်မှ ဇွန်လကုန်အထိ ၇၃ ရက်လုံးလုံးနေသာ နေတဲ့ နေရာဖြစ်ပါတယ်။

အရှေ့ဖျားပိုကျတဲ့ ကျွန်းပေါ်မှာ ဘာတွေရှိသလဲ။

ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအရှေ့ဖျားမှာ အထီးကျန် ကျွန်းကလေးတစ်ကျွန်း ရှိတယ်။ အဲဒီကျွန်းပေါ်မှာ ဧရာမကြီးမားတဲ့ရုပ်တုကြီး ၁၀၀၀ လောက် ပြန့်ကျဲနေပါတယ်။ တချို့ ရုပ်တုကြီးတွေက တန် ၉၀ လောက် လေးပြီး ၉.၅ မီတာ (၃၂ ပေ) မြင့်တယ်။ ပိုလီနီးရှန်း တွေဟာ အဲဒီ ရုပ်တုကြီးတွေကို ဘယ်လိုထုလုပ်ပြီး ဘယ်လို ထောင်ထားကြတယ်ဆိုတာ ဘယ်သူ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှရေရေ ရာရာ မသိကြပါဘူး။

ကမ္ဘာ့အမြင့်ဆုံးတောင်က ဘယ်တောင်လဲ။

ကမ္ဘာ့အမြင့်ဆုံးတောင်က ဧဝရက်တောင် ဖြစ်ပါတယ်။ ပင်လယ်
ရေမျက်နှာပြင်ထက် ၈၈၄၈ မီတာ (၂၉၀၂၈ ပေ) မြင့်မားတယ်။

ဒါပေမယ့် ဟာဝိုင်ရီကျွန်းက မာရူနာကီးယားတောင်ရဲ့ ထိပ်
ဆုံးမှာရှိတယ်။ အဲဒီကျွန်းက သူ့အောက် ပင်လယ်အောက်ခြေရဲ့
အထက် ၉၁၅၀ မီတာ (ပေ ၃၀၀၀၀) အမြင့်မှာ ရှိတယ်။

နက္ခတ္တဗေဒ ဆိုတာ ဘာလဲ။

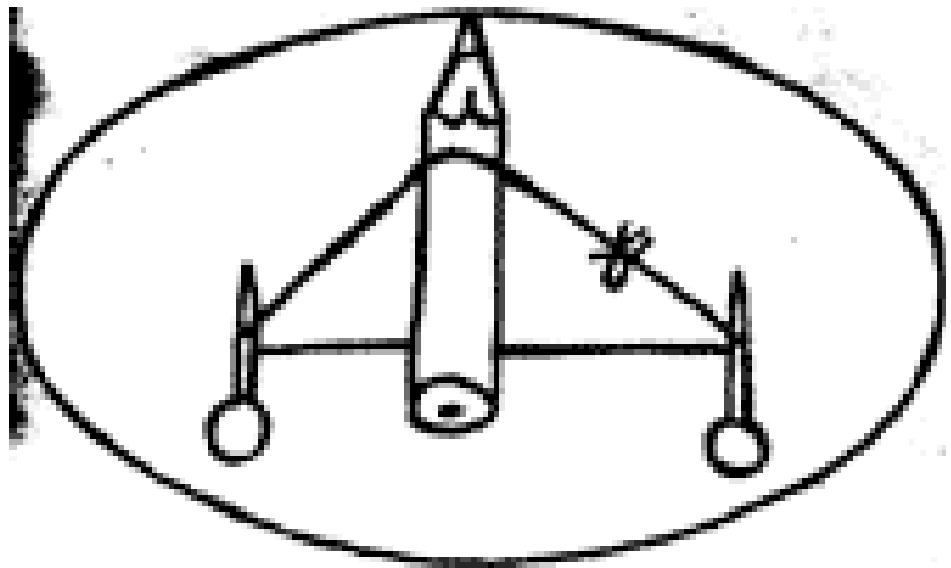
ကျွန်ုပ်တို့နေစကြာဝဠာနဲ့ အခြား နေစကြာဝဠာတွေထဲက နေ၊ လ၊ ကြယ်တွေ၊ ဂြိုဟ်တွေ၊ ဥပါယုံတွေ၊ ကြယ်တာရာစုတွေနဲ့ ကြယ်တံခွန်တွေရဲ့ လှုပ်ရှားမှု၊ အကွာအဝေး အတိုင်းအတာများနဲ့ အရွယ်အစားပမာဏတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တွက်ချက်တဲ့သိပ္ပံပညာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟိုး နှစ်ပေါင်းထောင်နဲ့ချီပြီး ကြာမြင့်တဲ့ အချိန်တုန်းကတည်းက ကြယ်အုပ်စုအတော်များများကို သူတို့တွေရဲ့ဝက်ဝံပုံစံ၊ ခွေးပုံစံ၊ ခြင်္သေ့ပုံစံနဲ့ ထယ်သွားပုံစံတွေနဲ့ တူညီသောပုံပေါ်မှုတွေအရ အမည်ပေး မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြတယ်။

ဘဲဥပုံ အဝိုင်းပုံ ဘယ်လိုရေးဆွဲနိုင်မလဲ။

ဘဲဥပုံအဝိုင်း သို့မဟုတ် ကမ္ဘာပတ်စက်ဝိုင်းပုံကို ထိထိမိမိ ပုံပေါ်အောင် ရေးဆွဲလိုရင် အပြားတစ်ချပ်ပေါ်မှာခင်းထားတဲ့ စက္ကူပေါ်မှာ ပင်အပ်နှစ်ချောင်း ထိုးစိုက်ထားပါ။ ပင်အပ်နှစ်ချောင်း အကွာအဝေးထက် ရှည်လျားတဲ့ အပ်ချည်ကြိုးတစ်ချောင်းကို ကွင်းဆက်ပြီး ပင်အပ် ၂ ချောင်းကို အတွင်းထားပြီးချထားပါ။ ကြိုးအတွင်းမှာ အသွားချွန်တဲ့ ခဲတံတစ်ချောင်းကို ကြိုးနဲ့ထိပြီး ထောက်ထားပါ။ ခဲတံကိုကိုင်ပြီး ကြိုးကိုတင်းတင်း ဖြစ်နေစေအောင် ထိန်းပြီး ဘဲဥပုံအဝိုင်း ဆွဲပါလေ။

အာကာသထဲ ပထမဆုံးရောက်ခဲ့တဲ့ လူသားက ဘယ်သူလဲ။

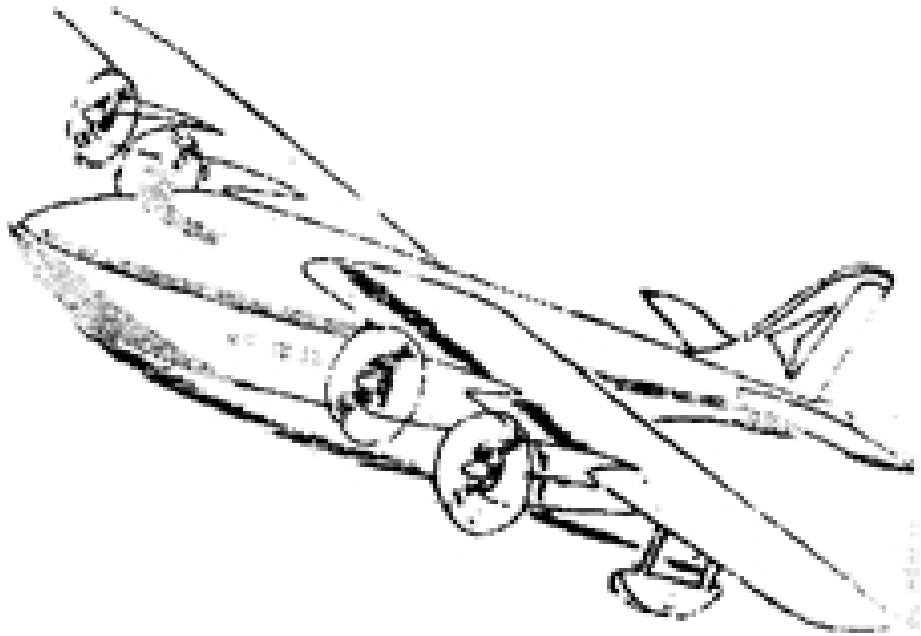
၁၉၆၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် အာကာသထဲမှာ ပထမဆုံး ဝဲပျံခဲ့တဲ့ ပထမဆုံးလူသားက ရုရှဗိုလ်မှူး ယူရီအလက် ဇဲရီဗစ်ခ် ဂါဂါရင် ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာကို ပြန်လည်ဆင်းသက်ခြင်းမပြုမီ သူ့အာကာသယာဉ် ဗော့စတော့ခ်နဲ့ ၁၀၈ မိနစ်ကြာအောင် ကမ္ဘာကို ပတ်ခဲ့ပါတယ်။

၁၉၆၈ ခုနှစ် ၃၄ နှစ်အရွယ်မှာ **MIG** ဂျက်လေယာဉ်ပျံကို လေ့ကျင့်ပျံသန်းနေစဉ် လေယာဉ်ပျက်ကျပြီး ကွယ်လွန်ခဲ့ပါတယ်။

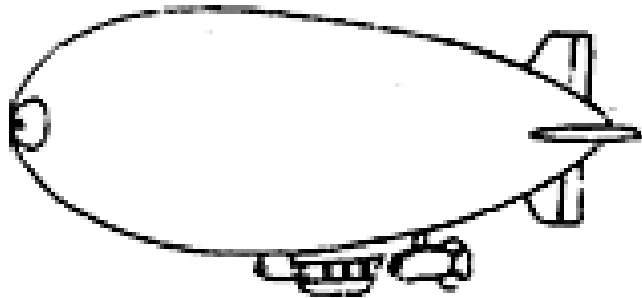
လေယာဉ်ပျံဆိုတာ ဘာလဲ။

အဲဒီ လေယာဉ်ပျံဆိုတာက လေယာဉ်ပျံတစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။
မြေပြင်မှာဆင်းသက်ပြီး ရေပြင်ကနေ ထွက်ခွာ ပျံသန်းနိုင်တယ်။
လေယာဉ်ပျံပုံစံအတိုင်းဖြစ်ပြီး အရွယ်ကငယ်တယ်။ လေပုံသဏ္ဌာန်
မျိုးဖြစ်တယ်။ လေယာဉ်ရဲ့ အတောင်နှစ်ဘက်စလုံးက ရေထဲက
လေယာဉ်ကို ဟန်ချက်ထိန်းပေးထားပြီး ပေါ်လောမျောနေအောင်
စွမ်းဆောင်ပေးတယ်။ ဘီးတွေပါတဲ့ အဲဒီယာဉ်မျိုးကို အမ်ဖီဘီ
ယမ်လို့ ခေါ်ကြတယ်။ ကုန်းမြေပေါ်နဲ့ ရေပြင်ပေါ် နှစ်မျိုးစလုံးမှာ
အသုံးပြုနိုင်ပါတယ်။

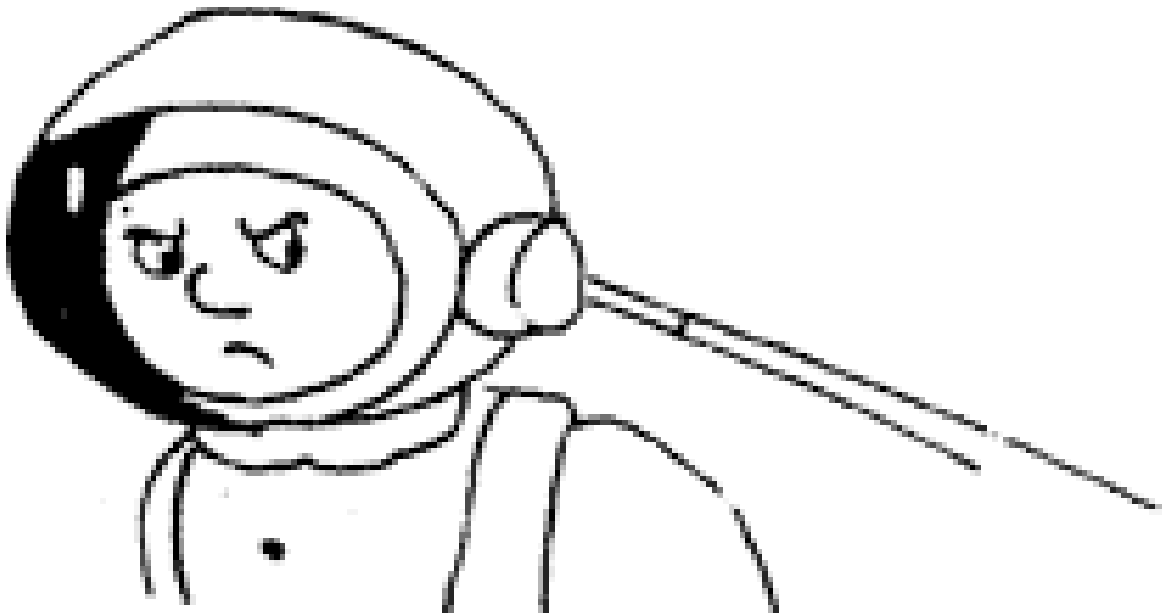
လေသင်္ဘောပျံဆိုတာ ဘာလဲ။

လက်ဖက်ရည်ပန်းကန်ခွက်အောက်ခံ ပန်းကန်ပြားပုံစံမျိုး ဖြစ်တယ်။ လေထက်ပေါ့တဲ့ ဓာတ်ငွေ့ဖြည့်ထားပြီး လေသင်္ဘောကို ဖန်တီးထားတာဖြစ်တယ်။ အစောပိုင်းက လေသင်္ဘောပျံယာဉ်တွေဟာ အတ္တလန်တိတ်သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်ပြီး ခရီးသည်တွေကို သယ်ပို့ပေးနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီယာဉ်တွေဟာ နှေးနှေးပဲ ပျံသန်းနိုင်တယ်။ အန္တရာယ်လဲကြီးတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဖြည့်ထားတဲ့ဓာတ်ငွေ့က ဟိုက်ဒရို ဂျင်ဓာတ်ငွေ့ ဖြစ်လို့ပါပဲ။ သည်ဓာတ်ငွေ့က မီးလောင်တတ်တယ်လေ။ ခေတ်မီတဲ့ လေသင်္ဘောပျံတွေကတော့ ဟီလီယံဓာတ်ငွေ့ ဖြည့်ပြီး ပျံဝဲကြတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့တွေရဲ့ ပျံနှုန်းကလဲ တရွေ့ရွေ့ တအိအိပါပဲ။

လပေါ်မှာ ဘယ်သူ ဂေါက်ရိုက်ခဲ့ဖူးသလဲ။

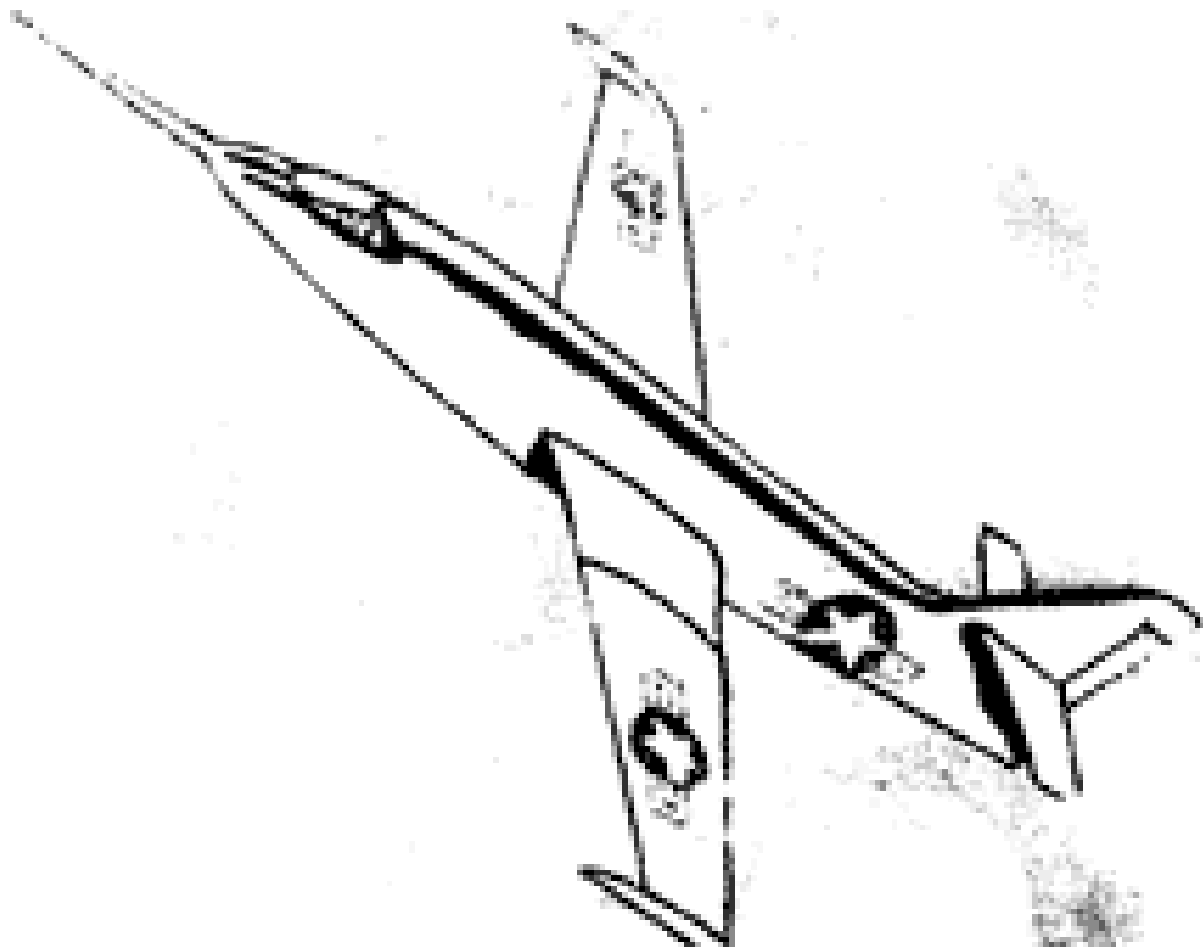
အမေရိကန် အာကာသသူရဲကောင်း အလန်ရှက်ပက်ဆိုတဲ့ အပိုလို
၁၄ အာကာသယာဉ်မှူးဟာ ၁၉၇၁ ခုနှစ်က လကမ္ဘာပေါ်မှာ
ပထမဆုံး ဂေါက်စရိုက်ခဲ့ပါတယ်။

အသံ အဆီးအတားဆိုတာ ဘာလဲ။

လေယာဉ်ပျံဆိုတာ လေထဲမှာ ပျံသန်းတဲ့အခါ အသံရဲ့ မြန်နှုန်း အတိုင်း လှိုင်းဖိအားတစ်ခုကို ရှေ့သို့ တွန်းပို့ပေးတယ်။

အဲဒီ အသံလှိုင်းပြင်းအားနဲ့ ထပ်တူ လေယာဉ်က ပျံသန်းနေ တယ်ဆိုရင် အသံနဲ့ ထပ်တူမြန်တဲ့ လေယာဉ်ပျံလို့ခေါ်ကြတယ်။

ရောင်စဉ်တန်းဆိုတာ ဘာလဲ။

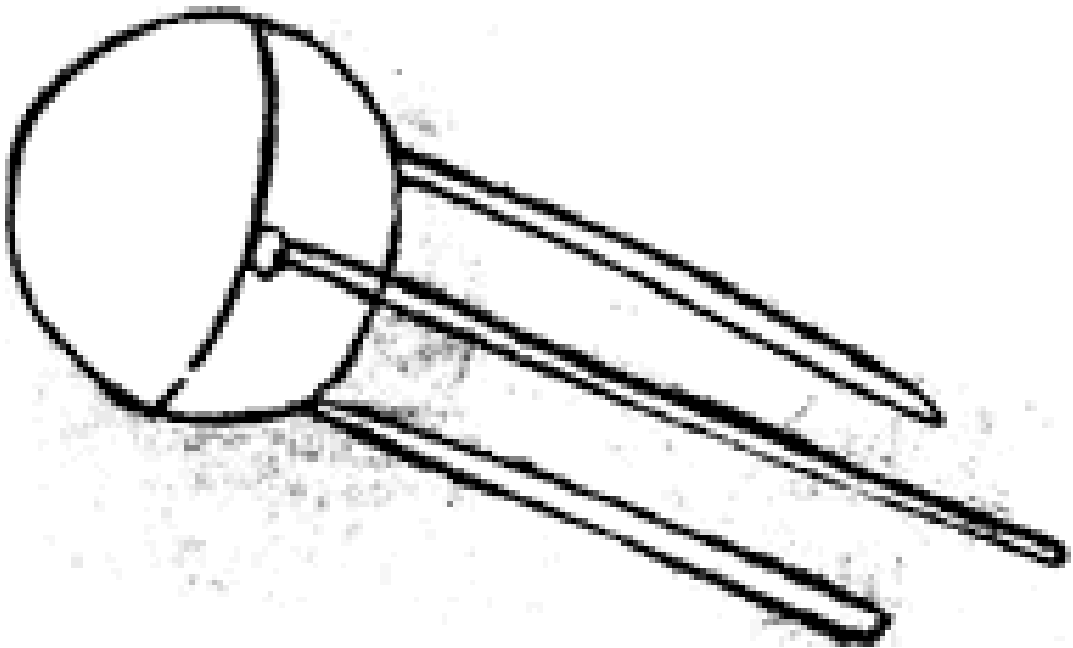
အလင်းမရှိဘဲနဲ့ အရောင်ဆိုတာမရှိဘူး။ နေရောင်ခြည် အလင်းတန်းတွေကို အဖြူရောင်အလင်းတန်းတွေလို့ ထင်မှတ်ရတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီအလင်းတန်းကို အနီရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ အဝါရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ အပြာရောင်၊ အညိုရောင်၊ ခရမ်းရောင် ဆိုတဲ့ ရောင်စဉ် ခုနစ်မျိုးနဲ့ ပေါင်းစပ်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ နေရောင်ခြည်ကို ပရမ်ဇမ်ထုပုံဖန်တုံးကို ဖြတ်သန်းစေသောအခါ သက်တန်းမှာ တွေ့မြင်ရတဲ့ အရောင်စဉ် ခုနစ်မျိုးပါဝင်တဲ့ ရောင်စဉ်တန်းကို ခွဲဖြာထွက်စေပါတယ်။

မိုးရွာနေတုန်း နေရောင်ခြည်ဝင်းတောက်လာတဲ့အခါမိုးပန်းပွားလေးတွေကို ဖြတ်သန်းလာတဲ့ အလင်းတန်းတွေကြောင့် မိုးကောင်းကင်မှာ သက်တန်းပေါက်လာတာကိုတွေ့ရတာဖြစ်ပါတယ်။

ပထမဆုံး ဂြိုဟ်တုကို ဘယ်သူလွှတ်တင်လိုက်တာလဲ။

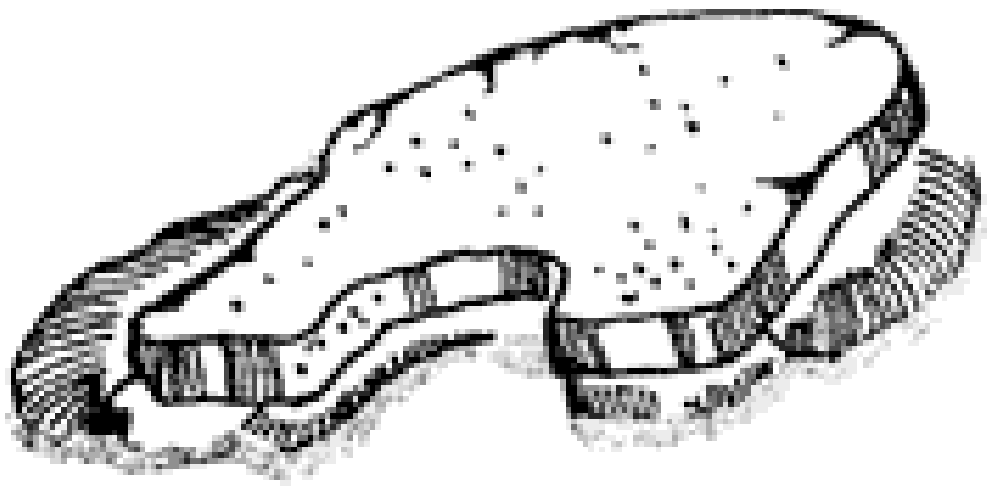
၁၉၅၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၄ ရက်နေ့မှာ ရုရှတွေက ပထမဆုံး လူလုပ် ဂြိုဟ်တုတစ်လုံးကို အာကာသထဲသို့လွှတ်တင်ခဲ့ပါတယ်။ စပွတ်နစ် အမှတ် ၁ လို့ သိထားကြတဲ့ ဂြိုဟ်တုပေါ့။ အဲဒီဂြိုဟ်တုဟာ အချင်း ၅၆ စင်တီမီတာ (၂၂ လက်မ) ရှိတဲ့ အဝိုင်းပုံစံဖြစ်ပါတယ်။ ၈၃.၆ ကီလိုဂရမ် (၁၈၅ ပေါင်) အလေးချိန် ရှိပါတယ်။

တီထွင်ခြင်းများနဲ့ ရှာဖွေတွေ့ရှိခြင်းများ
ပထမဆုံး အသားညှပ်ပေါင်မုန့်ကို ဘယ်သူ စတင်ဖန်တီးသလဲ။

စတုတ္ထမြောက် **Sandwich** ဆဲဒ်ဝစ်ချ်မြို့စားကြီး မွန်တေဂူက
၁၇၆၂ ခုနှစ်မှာ စတင်တီထွင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုစမှတ်ရှိခဲ့ပါတယ်။

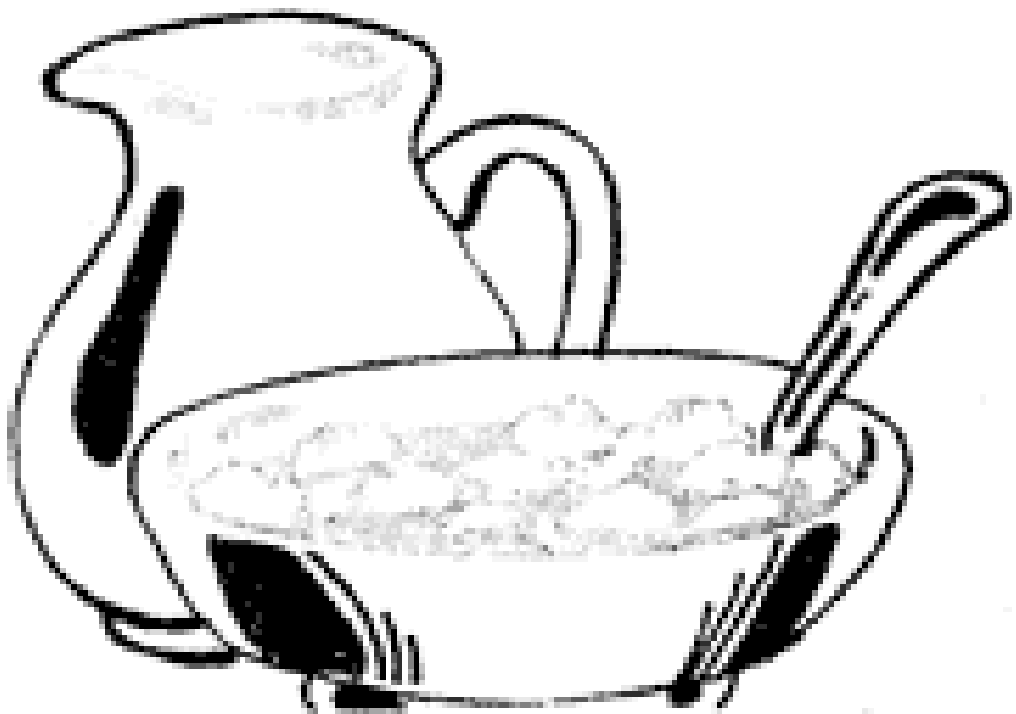
အဲဒီမြို့စားက လောင်းကစား ဖဲ ဝါသနာအိုးကြီးပေါ့။ ဖဲဝိုင်း
က မထနိုင်တော့ သူ့အစေခံကိုခေါ်ပြီး ထောပတ်သုတ်ထားတဲ့
ပေါင်မုန့်နှစ်ချပ်ကြားမှာ အသားနည်းနည်းညှပ်ထည့်ပြီး ယူလာစေ
တယ်။ ဒါကြောင့် သူစားလေ့ရှိတဲ့မုန့်ကို သူ့နာမည် မှည့်ခေါ်
ထားတာ ဖြစ်တယ်။

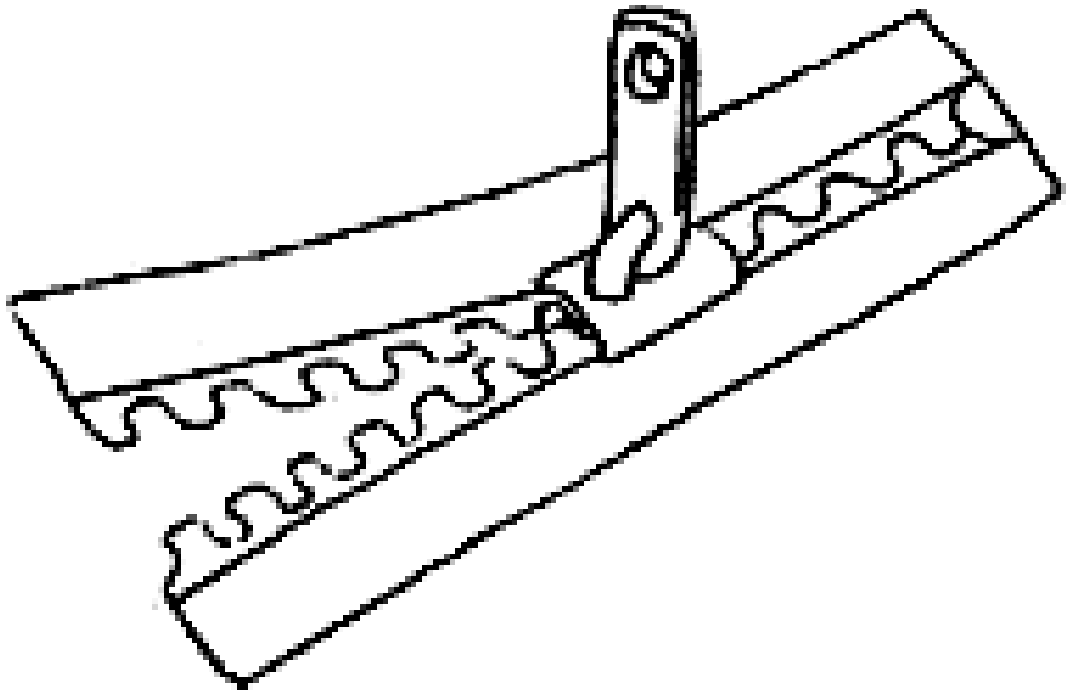
ပြောင်းဖူးပေါက်ပေါက်ပြုပ်ကို ဘယ်သူ စတင်တီထွင်ခဲ့သလဲ။

၁၈၉၄ ခုနှစ်မှာ **Keith Kellogg** ရဲ့ အလိုဆန္ဒကြောင့် အမှတ်မထင် ပြောင်းဖူးပေါက်ပေါက်ပြုပ်နည်းကို တွေ့ရှိခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ သူ့အစ်ကိုက ဆရာဝန်ဆိုတော့ လူနာတွေအတွက် လွယ်လွယ် ကူကူအစာကြေစေနိုင်တဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ ဓာတ်စာကို ရှာဖွေနေ တတ်တယ်။ ဂျုံဖုတ်တဲ့ ဒယ်ပိုင်းထဲမှာ တွေးထင်မိတဲ့ အမျိုး အမည်စုံ စားစရာတွေထည့်ပြုတ်ရင်း ပြောင်းဖူးပေါက်ပေါက် ပြုပ်နည်းကို ရှာတွေ့ခဲ့တာဖြစ်တယ်။

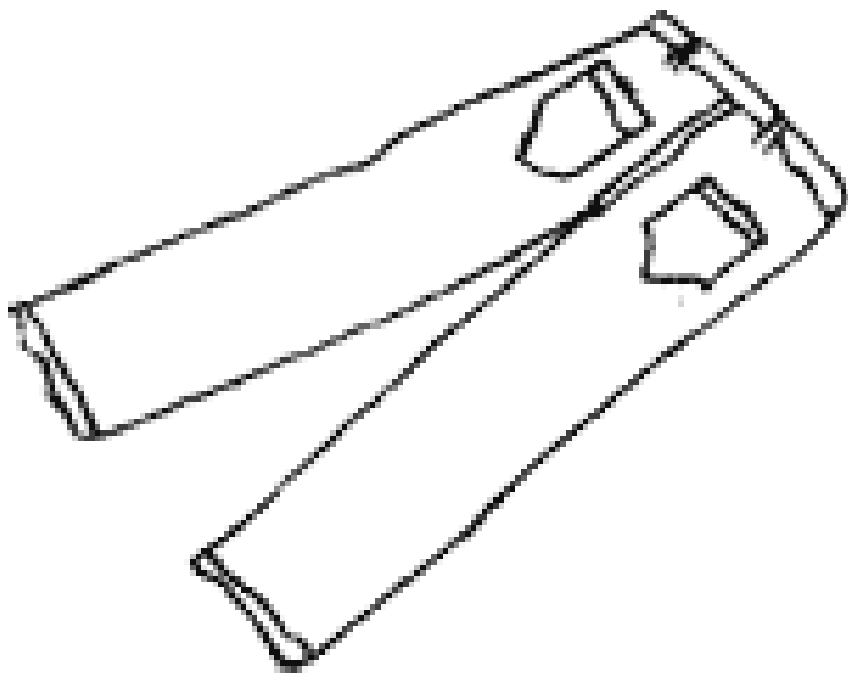
ဆွဲစေ့လို့ရတဲ့ ဇစ် ကို ဘယ်သူတီထွင်ခဲ့တာလဲ။

အံဝင်ဝင်ကျချိတ်ဆက်ထားတဲ့ ခွေးသွားစိတ်ကလေးတွေ အစီအရီနဲ့ ဆွဲစေ့လို့ရတဲ့ဇစ်ကို ၁၈၉၀ ခုနှစ်တုန်းက အမေရိကန်လူမျိုး **Whitecomb Judson** ဂျွန်ကုမ်း ဂျပ်ဆင်က တီထွင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဇစ်တီထွင်မှုကို အဆင်ပြေကျေနပ်လောက်အောင် ကောင်းမွန် တဲ့ ဇစ်ဖြစ်လာအောင် နှစ် ၂၀ လောက် စောင့်ဆိုင်း ပြင်ဆင်ခဲ့ရတယ်။ နှင်းတောစီး ဘွတ်ဖိနပ်မှာ ပထမဆုံး စတင် အသုံးပြုခဲ့ပါတယ်။

ဂျင်း အဝတ်အစားတွေကို ဘယ်သူတီထွင်ခဲ့သလဲ။

ဂျင်းအဝတ်အစားကို သင်္ဘောသား အော်စကာ လဲဗီး စထရပ်စ် ဆိုသူက ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့မှာ ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်က စတင်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဂျင်းဆိုတဲ့ ဝေါဟာရက ဂျင်း ဖရပ်စထိန်ခိုင်ခန့်မာကျော တဲ့ပိတ်စ ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရက ဆင်းသက်လာမယ်ထင်ပါတယ်။ အဲဒီပိတ်စကို ဂျင်နီရာမြို့မှာ ပထမဆုံး စတင်ထုတ်လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဂျင်းရဲ့ နဂိုအရောင်ကတော့ အညိုရောင် ဖြစ်ပါတယ်။ အခုထိ ဝတ်ဆင်နေကြတဲ့ ဂျင်းကတော့ အပြာရင့်ရောင် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒိုင်းနမိုက် ယမ်းဘီလူး ကို တီထွင်ပြီး သူ့ပိုက်ဆံတွေကို ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် သုံးဖို့ထားခဲ့တာ ဘယ်သူလဲ။

ဆွီဒင် ဓာတုဗေဒပညာရှင် အဲလ်ဖရက်နိုဘယ်က ၁၈၆၇ ခုနှစ်တုန်းက ယမ်းဘီလူးကို တီထွင်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၈၇၅ ခုနှစ်မှာ ဂျဲလင်နိုက်ကို တီထွင်ခဲ့ပါတယ်။

သူ့ရဲ့ အစောပိုင်းကာလတုန်းက ဓာတ်ခွဲခန်းမှာ စမ်းသပ်နေစဉ်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပေါက်ကွဲမှုကြောင့် သူ့ညီငယ်တစ်ဦးနဲ့ အလုပ်သမားလေးဦး သေဆုံးခဲ့ကြရတယ်။ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းသုံး ဖောက်ခွဲရေး ပစ္စည်းအနေနှင့် ရောင်းချပြီး ဧရာမငွေတွေ အမြောက်အမြား ရရှိအောင် ဖန်တီးနိုင်ခဲ့တယ်။ နိုဘယ်ဆုလို့ ခေါ်တဲ့ ဆုကို နှစ်စဉ် ဆုချပြီး ငွေတွေ အမြောက်အမြားပါဆုချနိုင်အောင် သူ့ကိုယ်ပိုင် ငွေ အများစုကို ချန်ထားရစ်ခဲ့တယ်။ နိုဘယ်ဆုအနေနှင့် ရူပဗေဒ၊ ဓာတုဗေဒ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ဆေးပညာ၊ စာပေနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတို့တွင် ထွန်းတောက် အောင်မြင်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သူများ အတွက် နှစ်စဉ် ချီးမြှင့်ပါသည်။

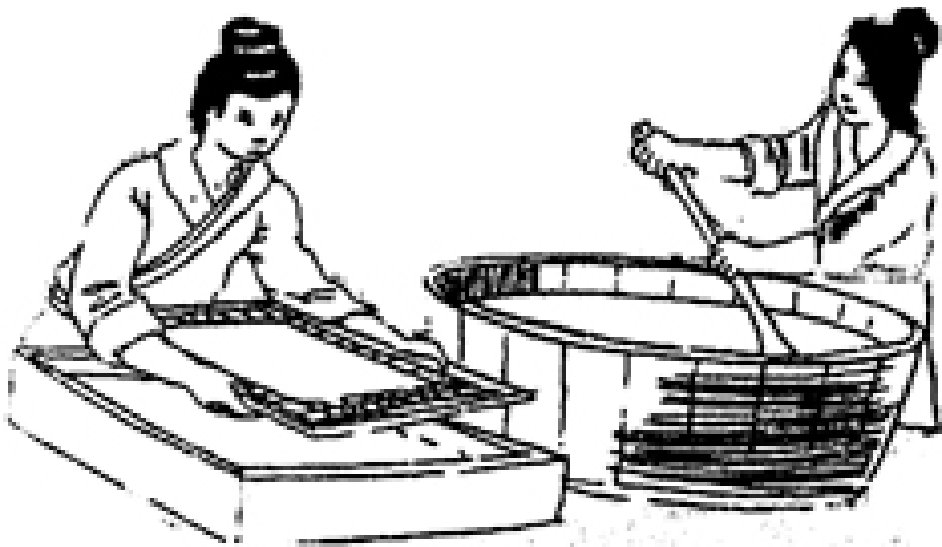

စက္ကူကို ဘယ်သူက စတင်တီထွင်ခဲ့သလဲ။

စက္ကူကို နကျယ်ကောင်တွေက စတင်လုပ်ခဲ့တယ် ဆိုပါလား။ သူတို့တွေက အသိုက်ဆောက်ဖို့ သစ်ကိုင်းအစအနလေးတွေကို ဝါးစားပြီး ထွေးထုတ်တော့ စက္ကူတွေ ဖြစ်လာတာပေါ့။

ရှေးဟောင်း အီရပ်လူမျိုးတွေက ကျူရီးပင်တွေကနေ စက္ကူကို ဖန်တီးခဲ့တယ်။ စက္ကူလုပ်တဲ့ ပါပီရပ်စ်လို့ခေါ်တဲ့ ကျူရီးပင်တွေကို အစွဲပြုပြီး **Paper** စက္ကူလို့ အမည်တွင်နေတာပေါ့။

နှစ်ရာစုအတွင်းမှာ တရုတ်လူမျိုးတွေက ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုအနေနှင့် အစောဆုံး စက္ကူတွေထုတ်လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ ဝါးမျှင်တွေကိုထုတ်ယူပြီး ထုထောင်းတယ်။ ပြီးတော့ ပျော့ဖတ်လုပ်ထားပြီး အခြောက်ခံလိုက်တော့ စက္ကူဖြစ်လာပါတယ်။

**မျက်မမြင်တွေအတွက် လမ်းပြခွေးတွေကို ဘယ်သူက စတင်
လေ့ကျင့်ပေးခဲ့သလဲ။**

ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ဂျာမန်ဆေးရုံက ဆရာဝန်တစ်ယောက်
က သူ့ရဲ့ သိုးကျောင်းခွေးကို လူနာတွေကိုစောင့်ရှောက်ဖို့ ခဏ
ထားခဲ့လေ့ရှိတယ်။

ခွေးတွေရဲ့ အလေ့အထကို ဆရာဝန်က အများကြီး သိနား
လည်တဲ့ အချိန်မှာ မျက်မမြင်တွေကို အဆင်ပြေအောင် ကူညီနိုင်ဖို့
ခွေးတွေကို စတင် လေ့ကျင့်ပေးခဲ့ပါတယ်။

သြစတြေးလျမှာ ပန်းသီးပင်တွေစိုက်ခဲ့တာ ဘယ်သူလဲ။

The Bountry ဗောင်ထရီဆိုတဲ့ သင်္ဘောရဲ့ကပ္ပတိန်က **Bligh** ဘလိုက်ချ် ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၇၈၇ ခုနှစ်မှာ ဖလက်ချာ ခရစ်စယံ ဦးဆောင်တဲ့ သင်္ဘောသားတချို့က ဘလိုက်ချ်ရဲ့ ပြင်းထန် ရက်စက်တဲ့ စည်းကမ်းတွေကြောင့် သင်္ဘောပေါ်မှာ ပုန်ကန် သိမ်း ပိုက်လိုက်ပြီး သူနဲ့ သင်္ဘောသား ၁၈ ဦးကို လှေကလေးပေါ်တင်ပြီး မျှောလိုက်ကြတယ်။

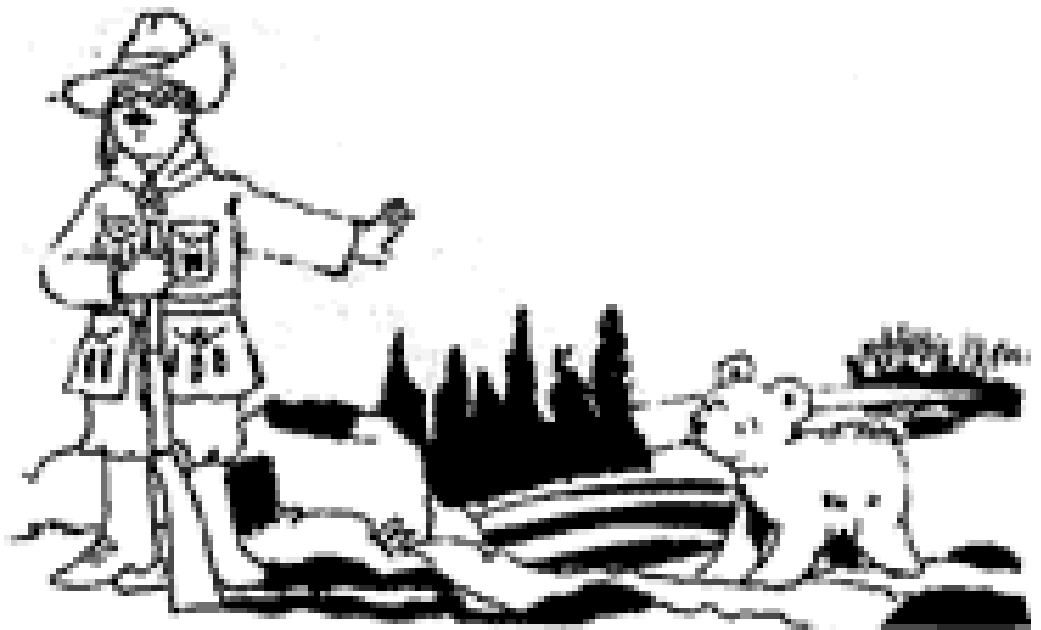
အဲဒီ လှေကလေးဟာ ၅၇၉၃ ကီလိုမီတာ (၃၆၀၀ မိုင်) ကျယ်တဲ့ သမုဒ္ဒရာကိုဖြတ်ပြီး အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုကို ဘေးမသီ ရန်မခ ဆိုက်ရောက်သွားကြတယ်။

၁၈၀၅ ခုနှစ်မှာ ဘလိုက်ချ်ဟာ တောင်ဝေလကျွန်းရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဘုရင်ခံ ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ သူက သြစတြေးလျမှာ ပန်းသီးပင်တွေကို စတင် စိုက်ပျိုးသူဖြစ်ပါတယ်။

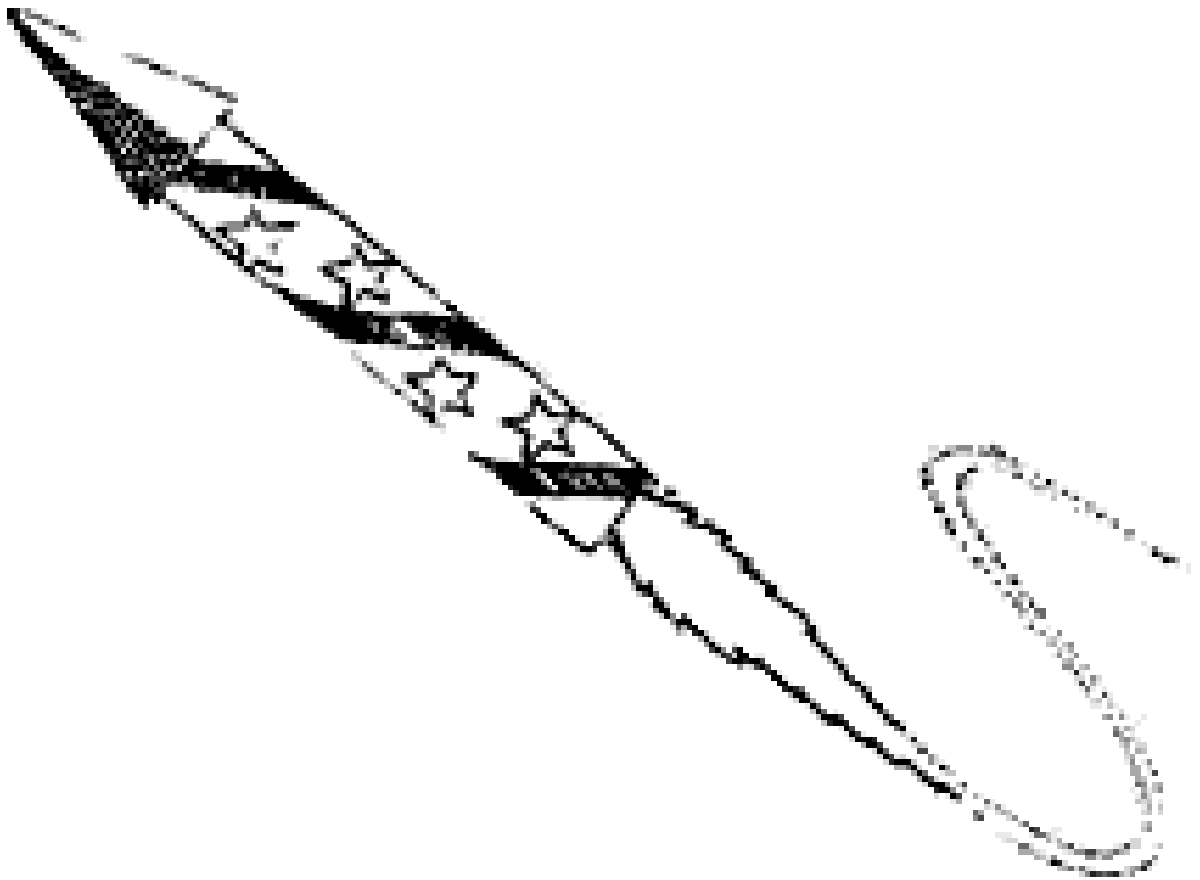
ကစားစရာ ဝက်ဝံရုပ်ကလေး တက်ဒီလို့ နာမည်ဘယ်လို တွင်ရ တာလဲ။

၁၉၀၂ ခုနှစ်က မစ္စစပီမြစ်ရိုးမှာ သမ္မတ သီအိုဒို ရုစဘဲ့ဟာ အမဲ
လိုက်ထွက်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအခါမှာ တွေ့ခဲ့တဲ့ ဝက်ဝံပေါက်လေးကို
ပစ်ခတ်ဖို့ သမ္မတက ငြင်းဆန်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ သတင်းက သတင်း
စာတွေထဲမှာ ဟိုးလေးတကြော်ကြော် ပါပြီးတဲ့နောက် ကစားစရာ
ဝက်ဝံအရုပ်လေးတွေကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး တက်ဒီ ဝက်ဝံလေးလို့
နာမည်တွင်ခဲ့တယ်။

မီးပန်းလွှတ်တာ ဘယ်နယ်ကစပြီး တီထွင်ခဲ့တာလဲ။

၉ ရာစု အတွင်းက တရုတ်လူမျိုးတွေက ကျကျနနပြင်ဆင်ထားတဲ့ မီးပန်းတွေလွှတ်တင်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့တွေက ယမ်းနက်မှုန့်ကို သိန္ဓောဆား၊ မီးသွေး၊ ကန့်တွေနဲ့ ရောစပ်အသုံးပြုပြီး လွှတ်တင် ခဲ့ကြပါတယ်။ တကယ့်အခမ်းအနားတွေမှာ ဒုံးပျံတွေကို လွှတ်တင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ရေခဲမုန့်ကို ဘယ်နယ်ကစပြီး လုပ်ခဲ့ကြတာလဲ။

ရောမလူမျိုးတွေဟာ သစ်သီးရည်တွေ၊ ဝိုင်တွေကို နှင်းခဲတွေ လောင်းထည့်ပြီး ခဲလာတဲ့ ရေခဲကိုစားခဲ့ကြတယ်။ ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည်ကြီး မာကိုပိုလို ဟာ ၁၂၉၅ ခုနှစ်မှာ အရှေ့တိုင်းက ဗင်းနစ်မြို့ကို ပြန်လည်ရောက်ရှိလာတော့ နွားနို့ပါ ရောစပ်ထားတဲ့ ရေခဲမလိုင်မုန့်နည်း ပါရှိလာခဲ့ပါတယ်။

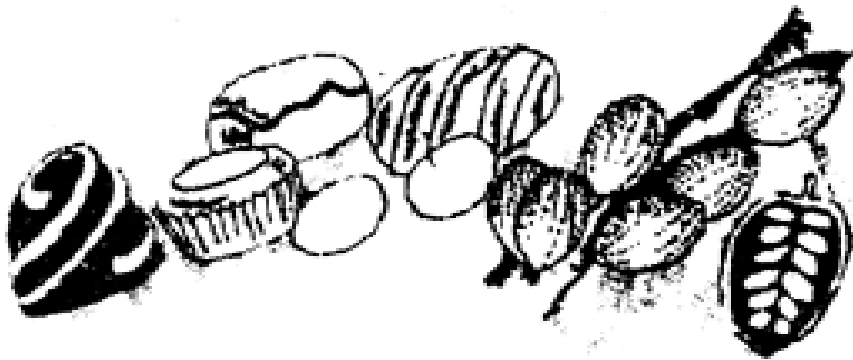

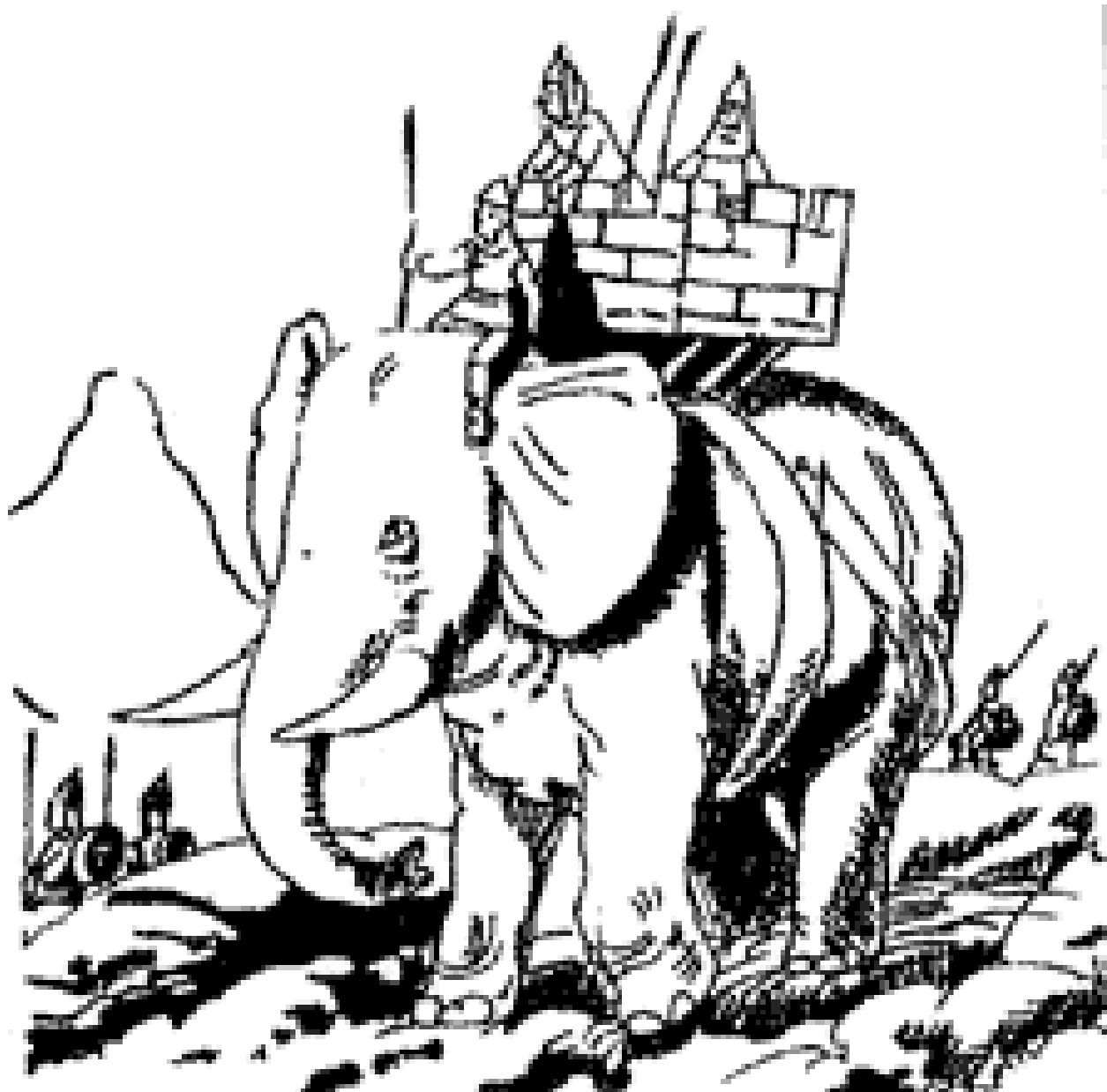
ချော့ကလက်ဆိုတာ ဘယ်နယ်ကလာတာလဲ။

ချော့ကလက်လုပ်တဲ့ အဓိကကုန်ကြမ်းဆိုတာ ကိုကိုးပင်ကသီးတဲ့ ကိုကိုးစေ့လေးတွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ကိုကိုးသီးက ဖရဲသီး အသေးစားလေးတွေလိုပါပဲ။ အသီးတစ်ခုမှာ အစေ့ ၄၀ ဝန်းကျင် ပါရှိပါတယ်။ သူတို့ကို အခြောက်လှန်း၊ မီးကင်ပြီး အမှုန့်ဖြစ်အောင် ထောင်းရတယ်။

The Aztecs အဲဇက်ထဲခ်စ် လူမျိုးတွေဟာ အရသာမရှိတဲ့ မချိုတဲ့ ချော့ကလက်အရည်တွေကိုသောက်ကြတယ်။ ဝိုင်နဲ့ မွှေးမြဲတဲ့ ငရုတ်ကောင်းချိုတွေ ရောစပ်ပြီးတော့ တစ်ခါတစ်ရံ သောက်ကြတယ်။

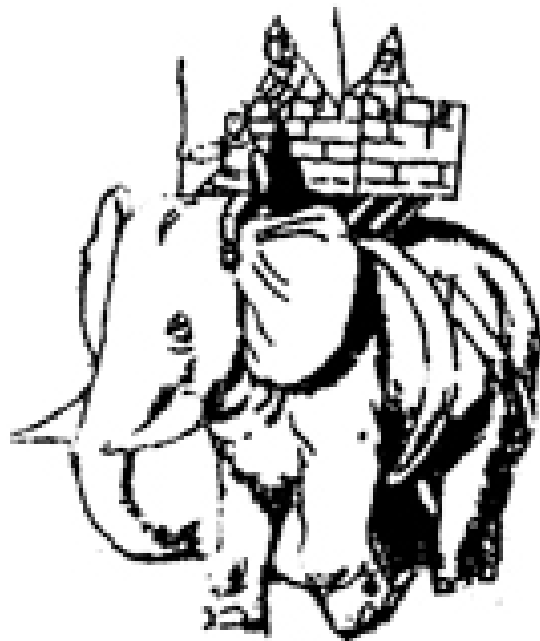
၁၉ ရာစု အလယ်ပိုင်းလောက်မှာ ကိုကိုးမှုန့်၊ ကိုကိုးထောပတ်၊ သကြားနဲ့ နွားနို့တွေကို ရောစပ်ပြီး ဥရောပတိုက်မှာ ချော့ကလက်တောင့်ကလေးတွေ ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဟန်နီဘောဆိုတာ ဘယ်သူလဲ၊ သူက အဲလိပ် တောင်တန်းကြီး ကို ဘယ်လိုကျော်ဖြတ်ခဲ့သလဲ။

ဘီစီ ၂၁၈ ခုနှစ် အချိန်က အီတလီကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့တဲ့ ကာသေ့လူမျိုးတွေရဲ့ ခေါင်းဆောင်ဟာ ဟန်နီဘော ဖြစ်ပါတယ်။ သူက လူအင်အား ၄၀၀၀၀၊ တိုက်ဆင် ၃၇ ကောင် နဲ့ စပိန် နိုင်ငံမှ အီတလီနိုင်ငံသို့ ပိုင်ရင်းနှီးစံနဲ့ အဲလိပ်တောင်တန်းကြီး တွေကို ဖြတ်ကျော် စစ်ချီခဲ့ပါတယ်။ ဟန်နီဘောဟာ ဧရာမ ဖောင်ကြီးတွေဖွဲ့ပြီး ဆင်တွေကို မြစ်ထဲမှာ မျှောယူလာခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူဟာ ရောမကို အောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပါဘူး။

ဧဝရက်တောင်ပေါ်ကို ဘယ်သူတွေ စတက်ခဲ့သလဲ။

ကမ္ဘာပေါ်မှာပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်ထက် အမြင့်ဆုံးတောင်ဟာ ဧဝရက်တောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းရဲ့ တောင်ထွင့် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတောင်က ၈၈၄၉ မီတာ (၂၉၀၃၀) ပေမြင့်ပါ တယ်။ တောင်ထိပ်ရှိရေခဲတွေ အရည်ပျော်မှု ခဲမှုပေါ် မူတည်ပြီး အတိုင်းအတာအနည်းငယ် ကွာခြားမှုတော့ ရှိတတ်ပါတယ်။

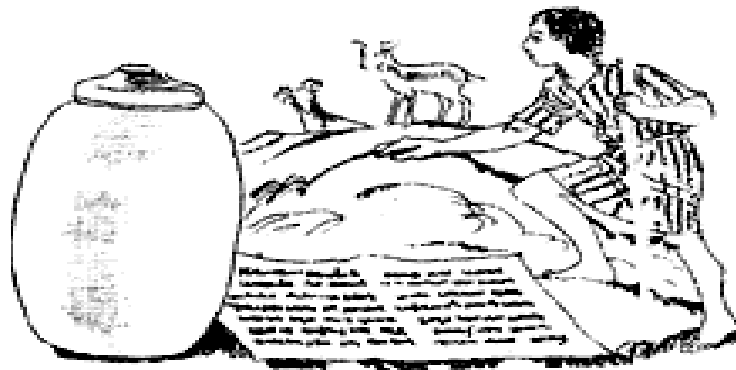
၁၉၅၃ ခုနှစ်မှာ ဆာ အက်ဒမန် ဟီလာရီနှင့် ရှာပါ နဲ့ တဲဆင်း နော်ဂေး တို့က ပထမဆုံး အဲဒီတောင်ပေါ်ကို တက်ရောက်ခဲ့သူ တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သူတို့က တောင်ထိပ်ပေါ်မှာ ဗြိတိန်၊ နီပေါ၊ အိန္ဒိယနဲ့ ကုလသမဂ္ဂ အလံများ စိုက်ထူလွှင့်ထားခဲ့ကြပါတယ်။

ပင်လယ်သေ စာချွန်လွှာများကို ဘယ်သူတွေ့တာလဲ။

၁၉၄၇ ခုနှစ်တုန်းကပေါ့။ တစ်နေ့တော့ ဘက်ဒိုရီအင် ကောင်လေးဟာ ပင်လယ်သေကမ်းပါးစောက်တစ်လျှောက်မှာ ပျောက်နေတဲ့ ဆိတ်တစ်ကောင်ကို လိုက်ရှာနေတယ်။ ကျောက်ဂူတချို့ရဲ့တွင်းတွေထဲကို ကျောက်ခဲတစ်ခဲပစ်ပြီး ဆိတ်ပျောက် ရှာပုံတော်ဖွင့်နေတယ်။ အိုးကဲ့သို့ သူ ကြားလိုက်ရတယ်။

အိုးထဲမှာ များစွာသော ရွှံ့စေးနဲ့လုပ်ထားတဲ့ ရေနာရားလေးတွေကို တွေ့ရတယ်။ ပုပ်ရိနေတဲ့ ပုရပိုက်စာချွန်လွှာတွေကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ လောက်က သမ္မာကျမ်းစာက ပုံဝတ္ထုတွေရေးထားတဲ့ စာချွန်လွှာတွေဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို စာချွန်လွှာတွေကို အနီးအနားရှိ ကျောက်ဂူတွေထဲမှာ ထပ်မံ တွေ့ရပြန်တယ်။ ပင်လယ်သေ စာချွန်လွှာများလို့ ထင်ရှားကျော်ကြားပါတယ်။ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်တွေထဲမှာ အရေးပါဆုံး ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

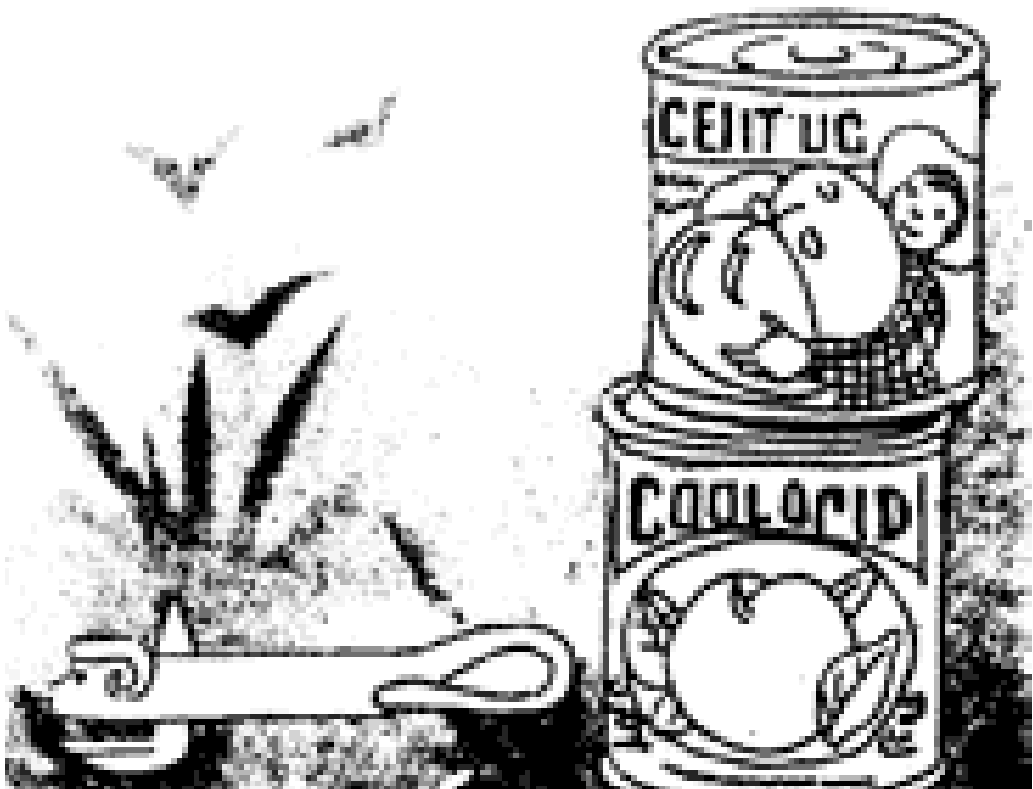
EL Dorado အဲလဒေါရာဒို ဆိုတာ ဘယ်သူလဲ။

တောင်အမေရိကတိုက်မှာ တည်ရှိတယ်ဆိုတဲ့ ပုံပြင်ဆန်လွန်းတဲ့ ရွှေမြို့တော်ကြီးရဲ့အမည်က အဲလဒိုရာဒို ဖြစ်ပါတယ်။ စပိန်လူမျိုး တစ်ယောက်က ရွှေအစစ်နဲ့ အမိုးတွေ မိုးထားတဲ့ ရွှေမြို့တော်ကြီး ကို အမှတ်မထင် လျှပ်တစ်ပြက်တွေ့လိုက်မိတယ်ဆိုပဲ။ ၁၆ရာစု မှာ များစွာသော စူးစမ်းရှာဖွေသူတွေဟာ ထိုရွှေရောင်သမ်းရာ ဒေသကို အရှာထွက်ခဲ့ကြတယ်။

ဘယ်အချိန်ကစပြီး အစာစည်သွပ်လုပ်ငန်း စတင်ခဲ့သလဲ။

၁၈၁၂ ခုနှစ်မှာ ဗြိတိန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့သားများဖြစ်ကြတဲ့ ဒွန်ကင်း နဲ့ ဟောတို့က အစားအစာတွေကို သံဖြူဗူးတွေထဲ ထည့်ပြီး ပထမဆုံး စည်သွပ်လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါတယ်။ သူတို့တွေက အမဲသား၊ ဆိတ်သား၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပြုတ်ချက်၊ စွပ်ပြုတ်နဲ့ မုန့်လာဥဝါတွေကို စည်သွပ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီစည်သွပ် ကုန်စည်တွေဟာ ယနေ့အထိ စူးစမ်းရှာဖွေရေးသမား ခရီးသည် တွေအတွက် အလွန်အသုံးဝင်လှပါတယ်။

ရေချိုးကန်ထဲမှာ ရေချိုးရင်း အာခီမိဒီ တွေ့ရှိခဲ့တဲ့ မဟာ တွေ့ရှိချက် ဆိုတာ ဘာများပါလိမ့်။

အာခီမိဒီကို ဘီစီ ၂၈၇ တွင် ဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ သူက သင်္ချာနှင့် သိပ္ပံပညာရှင်တစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ အာခီမိဒီနိယာမလို့ ကျော်ကြား လှတဲ့ တွေ့ရှိချက်ကြောင့် သူ့ကို မေ့မရနိုင်ဘဲ သတိတရဖြစ်နေ ကြပါတယ်။ အလေးချိန်ရှိသည့် အားလုံးသော အရာဝတ္ထုတွေကို အရည်ထဲနှစ်လိုက်တဲ့အခါ လျော့သွားသော အလေးချိန်သည် ၎င်းအရာဝတ္ထုတွေက ဖယ်ထုတ်လိုက်သော အရည်၏ အလေးချိန် နှင့် တူညီသည်။

အာခီမိဒီဟာ ရေကန်ထဲမှာ ရေချိုးနေစဉ် သည်တွေ့ရှိချက် ကို စတင် တွေးဆ သိရှိလိုက်ခြင်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို သိရှိလိုက်တဲ့ အချိန်မှာ သူဟာ အင်မတန် စိတ်လှုပ်ရှားသွားတယ်။ ဒါကြောင့် ရေချိုးကန်ထဲမှာ ဝတ်လစ်စလစ်ရေချိုးနေသူ ပညာရှင်ကြီး အာခီမိဒီဟာ လမ်းပေါ်ကို ပြေးထွက်သွားပြီး ‘ငါသိပြီဟေ့၊ ငါ တွေ့ပြီဟေ့’ လို့ ဟစ်ကြွေးနေခဲ့ပါတယ်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်မှာ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့တာက ဘယ်လိုသတ္တဝါကြီး
ပါလိမ့်။

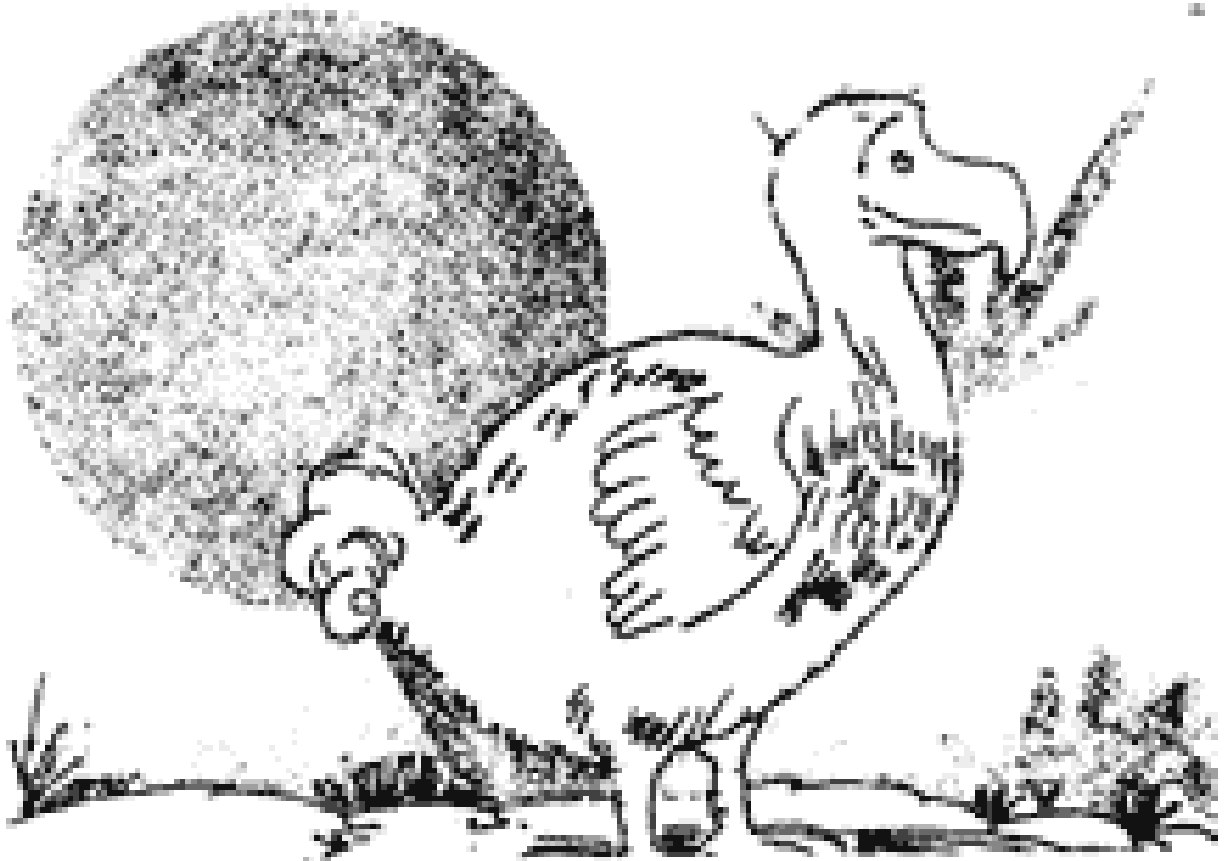
Okapi အုတ်ကာဖီ ဆိုတဲ့ သစ်ကုလားအုတ်အနွယ်ဝင် သတ္တဝါက
အရှက်အကြောက်ကြီးပုံရတယ်။ လူတွေမခံဘူး။ သူတို့တွေဟာ
အာဖရိက အလယ်ပိုင်းက မိုးသည်ထန်စွာရွာသွန်းတဲ့ တောထဲမှာ
နေထိုင်ရှင်သန်နေကြပါတယ်။ သစ်ရွက်တွေ၊ မျှစ်ကဲ့သို့ သစ်ဥ
သစ်ဖုတွေကို စားသုံးကြတယ်။ အဲဒီသတ္တဝါ မျိုးကို ၁၉၀၀ ပြည့်
နှစ်တိုင်အောင် ဘယ်သူမှ မတွေ့ခဲ့ကြဘူး။

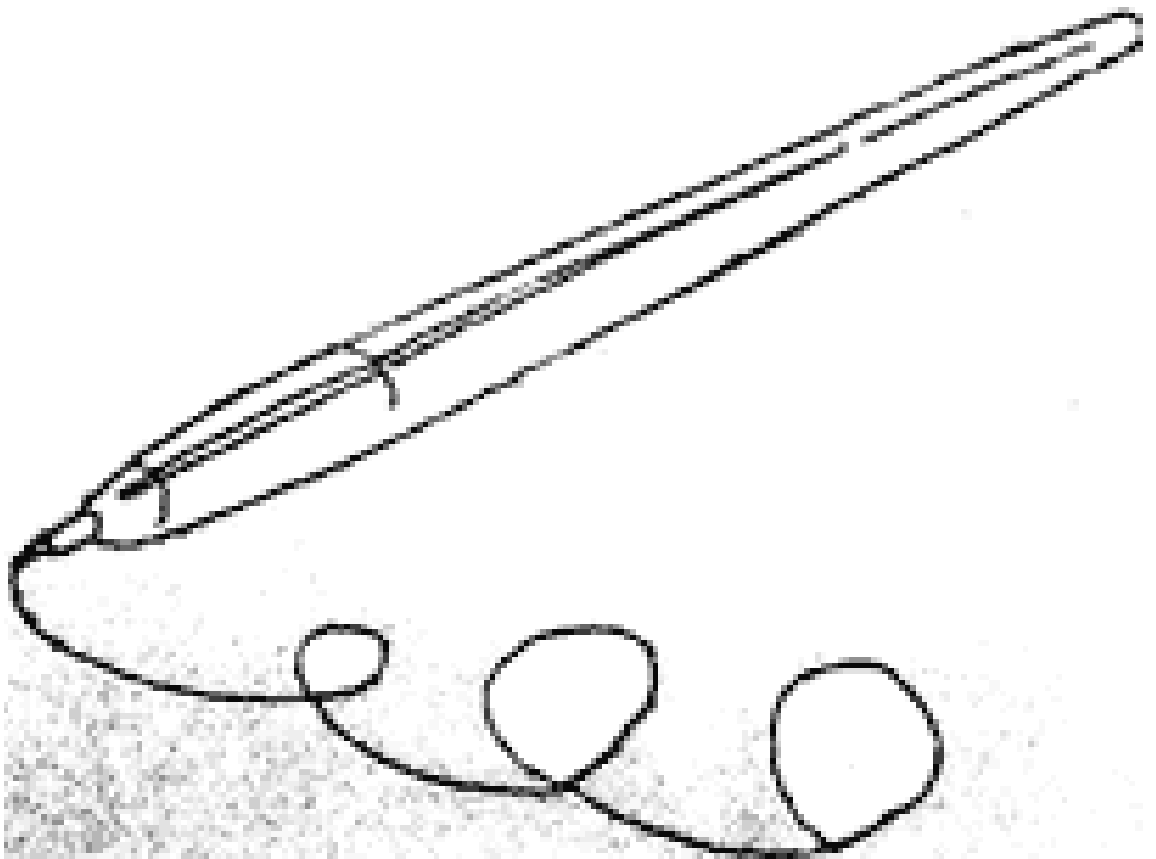
မျိုးတုံးတယ်ဆိုတာက ဘယ်လိုအဓိပ္ပာယ်လဲ။

အဲဒီသတ္တဝါရဲ့ မျိုးဆက်မကျန်တော့ဘဲ ကမ္ဘာပေါ်မှာကွယ်ပျောက်သွားရတဲ့ သတ္တဝါကို မျိုးတုံးသတ္တဝါလို့ ခေါ်တာဖြစ်ပါတယ်။ ၁၅၀၇ ခုနှစ်က **Mauritius** မာအူရီတီးရပ်စ်မှာ ဒိုဒိုတွေကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြတယ်။ ၁၆၈၁ ခုနှစ်မှာ မျိုးတုံးသွားတယ်။ အဲဒီ ငှက်ကြီးမှာရှိတဲ့ အတောင်ပံက တိုနန့်နန့်နဲ့ဆိုတော့ ရန်သူတွေလက်က လွတ်အောင် မပြေးနိုင်ဘူး။

Laslo Biro လပ်စ်လို ဘိုင်ရို တီထွင်ခဲ့တာက ဘာလဲ။

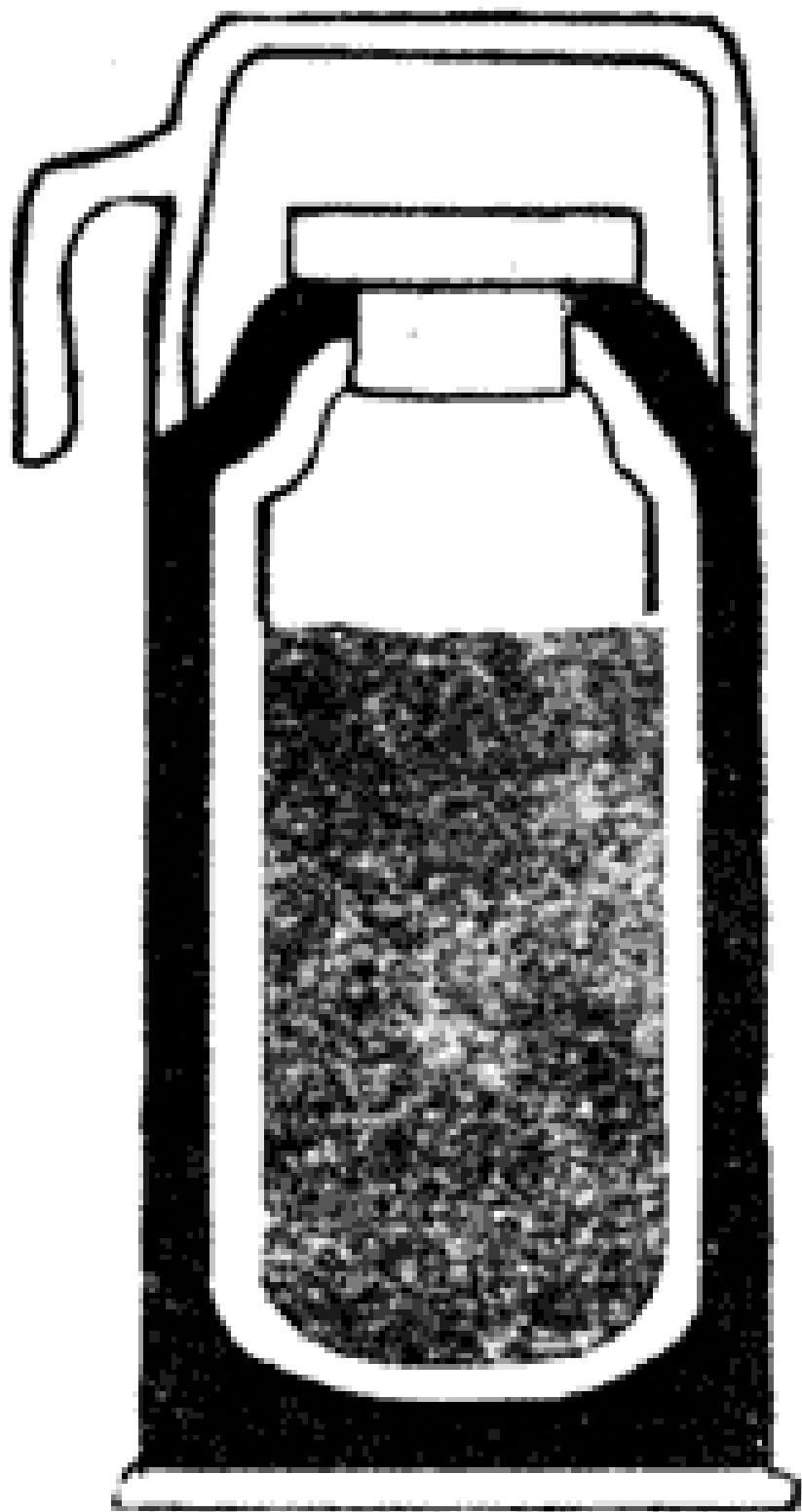
၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် လပ်စ်လိုဘိုင်ရိုက ဘောပင်ကို တီထွင်ခဲ့ပါတယ်။ သူက ဟန်ဂေရီပြည်သား ဂျာနယ်လစ်စ်တစ်ယောက်ဖြစ်ပါတယ်။ ပုံနှိပ်မင်တွေကို အသုံးပြုရင်း အခြောက်မြန်တဲ့မင်ကို ဖောင်တိန် ထဲမှာ အစားထိုး ထည့်ရေးလို့ရမှန်း သူ နားလည်သိရှိခဲ့ပါတယ်။

ကမ္ဘာပေါ်မှာ ပထမဆုံးအသုံးပြုခဲ့တဲ့ စာပို့တံဆိပ်ခေါင်းက
ဘာပါလိမ့်။

The Penny Black ပဲနိုနက်တံဆိပ်ခေါင်းကို ၁၈၄၀ ခုနှစ် မေလ
ထဲမှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံက စတင် အသုံးပြုခဲ့ပါတယ်။ မြောင်စာရွက်
ပေါင်း ၂၄၀ အပေါ်မှာ တံဆိပ်ခေါင်း ၆ သန်းကို ပုံနှိပ်ခဲ့ပါတယ်။
စာတိုက်က တံဆိပ်ခေါင်းလေးတွေကို အတွဲလိုက်ဖြစ်အောင်
ညှပ်ပြီး ရောင်းတယ်။ ဘယ်လောက် ဝေးကွာတဲ့ နေရာကိုပဲပို့ပို့
စာတစ်စောင်ကို ကပ်ပေးရတဲ့ တံဆိပ်ခေါင်းတစ်ခုရဲ့ တန်ဖိုးက
တော့ တစ်ပဲနိုပဲ ကျပါတယ်။

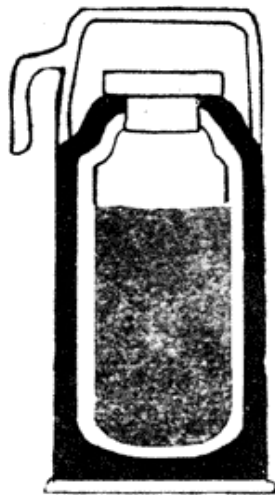

လေဟာနယ်ဆိုတာ ဘာလဲ။

အာကာသဆိုတာဘာမှမရှိတဲ့ လေဟာနယ်လား။ သိပ္ပံ ပညာရှင်တွေကတော့ လုံးဝ ဘာမှမရှိတဲ့ လေဟာနယ်နဲ့ လေဖြစ်ဖြစ်၊ အရာဝတ္ထုတစ်မျိုးမျိုးပဲဖြစ်ဖြစ် လုံးဝမရှိတဲ့ အာကာသ ဆိုတာ မရှိနိုင်ဘူးလို့ ယုံကြည်ထားပါတယ်။

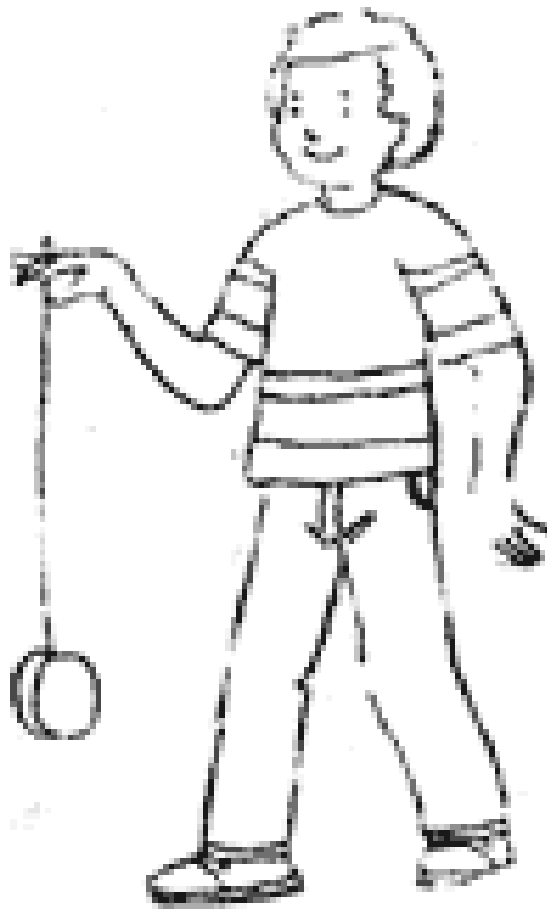
ဒါကြောင့် လူတွေ နားလည်သိရှိထားတဲ့ လေဟာနယ်ဆိုတာက လေနဲ့ အခြားအရာဝတ္ထုတွေကို အတတ်နိုင်ဆုံး ဖယ်ထုတ်ထားတဲ့နေရာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အကာနှစ်ထပ်နဲ့ ဓာတ်ဘူးရဲ့ အကာနှစ်ခုကြားမှာ လေဟာနယ်ရှိတယ်။ ဓာတ်ဘူးထဲမှာ ပူတဲ့အရည်ထည့်ထားရင် ပူနေအောင် ထိန်းထားနိုင်တယ်။ ဓာတ်ဘူးထဲက အပူဓာတ်က လေဟာနယ်ကိုဖြတ်ပြီး အပူစီးကူးခြင်း၊ အပူလျှောက်ကူးခြင်း မပြုနိုင်လို့ဖြစ်ပါတယ်။

Yo Yo ယိုယို ကို အမေရိကန်က တီထွင်ခဲ့တာလား။

‘လာပါ ကြွပါ’လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတဲ့ ယိုယို ကစားစရာကလေးဟာ ၁၉၂၀ ခုနှစ်များအချိန်က ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှ အမေရိကန်ကိုရောက်ရှိလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အရှေ့နဲ့ ဂရိကျွန်းမှာ ဟိုးရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက ခေတ်စားခဲ့ပါတယ်။

ကလေးတို့အတွက် စာအုပ်တွေ

စင်ဒရဲလားပုံပြင်ကို ဘယ်သူရေးတာလဲ။

အမိုးနီယာဥ်ပျံစီးနင်းခြင်း၊ ဘွတ်ဖိနပ်တွေထဲက ကြောင်၊ အိပ်ပျော်နေတဲ့ အလှတရားနဲ့ စင်ဒရဲလား ပုံပြင်များကို ၁၈ ရာစု အတွင်းက **Charles Perrault** ချားလ်စ် ဖာရောက်ထ် ဆိုတဲ့ ပြင်သစ်လူမျိုးတစ်ယောက်က ရေးသားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

သည်ပုံဝတ္ထုတွေကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုခဲ့တာ ဘယ်သူလဲ။

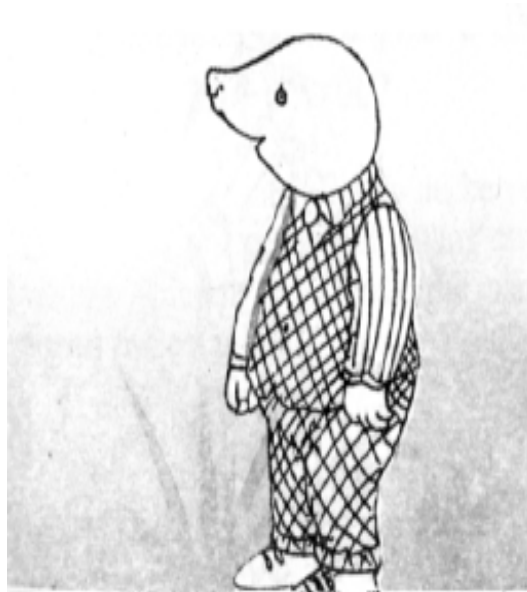
ဗစ်တိုးရီးယားခေတ်က စူးစမ်းရှာဖွေလေ့လာသူတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဆာ ရစ်ချတ် ဘာထန် ဟာ ကပ္ပတိန် ဂျန် စပက်ခေးနဲ့ အတူ အရှေ့အာဖရိကကို ဖြတ်ကျော်ပြီး နိုင်းမြစ်ကို ရေဆုံးမီးဆုံး ရှာဖွေဖို့ ခရီးနှင်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူ အသက်ကြီးပြင်းလာချိန် အရွယ်ထောက် လာတော့ အာရေဗီယန်ညများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆို ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

ကြီးထွားမှုတန်နေတွဲ ကောင်လေးဆိုတာ ဘယ်သူလဲ။

၁၉၀၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၂၇ ရက်နေ့က လန်ဒန်မြို့တော်မှာ ကလေးတွေအတွက် ပြဇာတ်သစ်တစ်ခု တင်ဆက်ကပြခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီပြဇာတ်ကတော့ **J.M. Barrie** ရေးအမ် ဘာရီရဲ့ **Peter Pan** ပီတာပန်ဆိုတဲ့ ဘယ်သောအခါမှ လူကြီးဖြစ်မလာတော့တဲ့ ကောင်လေးနဲ့အတူ ဝင်ဒီရယ်၊ ပျောက်ဆုံးနေတဲ့ ကောင်လေးတွေရယ်၊ ပြီးတော့ လူဆိုးကြီး ပင်လယ်ဓားပြ ကပ္ပတိန် ဟော့ကင်း တို့နဲ့ ဇာတ်လမ်းဖွဲ့ထားပါတယ်။ ကလေးတွေအတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ရေးသားခဲ့တဲ့ ပြဇာတ်တွေထဲမှာတော့ အကျော်ကြားဆုံး ပြဇာတ်ဖြစ်ပါတယ်။

ပီတာပန် ပြဇာတ်ထဲက ပင်လယ်ဓားပြကပ္ပတိန်က ဘယ်သူလဲ။

အမှိုက်တကာ့ထွင်ခေါင် လူဆိုးကြီး ကပ္ပတိန်ဟော့ခါပဲ။ ပီတာပန်က သူ့လက်ကို နုတ်နုတ်စင်းပြီး မိကျောင်းစာကျွေးပစ်လိုက်လို့ လက်တု စူးကောက်ကြီး တပ်ထားရတယ်။ အဲဒီ စူးကောက်ကြီးကို အသုံးပြုလုပ်ရှားတဲ့အချိန်မှာ သူ့ရဲ့နက်မှောင်တဲ့မျက်လုံးတစ်စုံက တောက်ပလာပြီး မျက်မှောင်ကုတ်ထားတတ်တယ်။ အဲဒါကြောင့် မစ္စတာ ဟော့ခ် (ကိုစူးကောက်) လို့ ခေါ်တာပေါ့။

ပင်လယ်ဓားပြတွေက သူ့သားကောင်ဖြစ်နေသူကို ပျဉ်ပြားပေါ် လမ်းလျှောက်ခိုင်းသတဲ့လား။

ပင်လယ်ဓားပြ ကပ္ပတိန်တွေဟာ သူ့သားကောင်ဖြစ်နေသူကို ရက်ရက်စက်စက် ညှဉ်းဆဲ သတ်ဖြတ်တယ်ဆိုတာ သိပ်ဖြစ်နိုင်ချေရှိပေမယ့် ပင်လယ်ထဲကျသေအောင် ကုန်းဘောင်ပေါ် လမ်းလျှောက်ခိုင်းတယ်ဆိုတာကတော့ ဒဏ္ဍာရီဆန်လွန်းတယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။

ရေသူမလေးရုပ်တု ဘယ်မှာရှိသလဲ။

ကိုပင်ဟေဂင်ဆိပ်ကမ်းက ကျောက်တုံးတစ်ခုပေါ်မှာ ထိုင်နေသူ ကလေးကတော့ ကြေးနီနဲ့ သွန်းထုထားသတဲ့ ရေသူမလေးရုပ်တု ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူမဟာ ဟန်းစ် ခရစ်စတင်း အန်ဒါးဆင်ရဲ့ အကျော်ကြားဆုံးနတ်သမီးပုံပြင်တွေထဲက သူရဲကောင်းအမျိုးသမီး ဖြစ်ပါတယ်။

ဂျာမန်ပုံပြင်စုဆောင်းတဲ့ ညီအစ်ကိုဆိုတာ ဘယ်သူတွေလဲ။

ဂျက်ကော့နဲ့ ဝိုင်းဟမ်းဆိုတဲ့ ဘာသာဗေဒ ပါမောက္ခနှစ်ဦးဟာ ဂျာမန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားပြောဆိုခဲ့သော ရှေးဟောင်း ရိုးရာပုံပြင် များကို စုဆောင်းခဲ့ကြပါတယ်။ နတ်သမီးပုံပြင်များ ဆိုပြီး သူတို့ စုဆောင်းထားတဲ့ ပုံပြင်တွေကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ကြပါတယ်။

Snow White, Hansel and Gretel, Rumpelstiltskin နဲ့ Rapunzel

ပုံပြင်တွေဟာ သူတို့ စုဆောင်းထားတဲ့ ပုံပြင်တွေထဲက တစ်စွန်း တစ်စ ပုံပြင်လေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

Aesop အီစွပ် ဆိုတာ ဘယ်သူလဲ။

သူဟာ ဘီစီ၆ ရာစုက အာရှမှိုင်းနားဒေသမှာ နေထိုင်ခဲ့တဲ့ ကျေးကျွန်တစ်ယောက်ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်းကြပါတယ်။

သူရေးသား စုဆောင်းခဲ့တဲ့ ပုံပြင်တွေကြောင့် လူတွေက သူ့ကို သတိတရ ဖြစ်နေကြပါတယ်။

ဖရန်ကင်စတိန်း ကို ဘယ်သူရေးခဲ့တာလဲ။

ဂျီနီဗာရေကန်ကြီးရဲ့ ကမ်းခြေအပန်းဖြေနေစဉ်တစ်ညမှာတော့ လော့ဒ်ဘိုင်ရွန်က တစ္ဆေပုံပြင်တွေရေးဖို့ သူ့မိတ်ဆွေကို အကြံပြုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကဗျာဆရာ ပီ ဘီရှယ်လီရဲ့ဇနီးဖြစ်တဲ့ မေရီရှယ်လီက ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ လူထူးဆန်းကြီး ဖရန်ကင်စတိန်းကို ဇာတ်လိုက်ထားပြီး ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီပုံပြင်ကို ရေးတော့ သူမ အသက်က ၁၉ နှစ်ပဲ ရှိပါသေးတယ်။

လျှို့ဝှက်ဆန်းကြယ်တဲ့ အရုပ်စာတွေရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို ဘယ်လို
ပြန်ဆို ဖြေရှင်းခဲ့သလဲ။

ထူးဆန်းရှုပ်ထွေးလှတဲ့ အရုပ်စာတွေကို အီဂျစ်နိုင်ငံ ရိုဆက်တာ
အနီးက ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့တဲ့ ဧရာမ ကျောက်တုံး အမည်းကြီးကို
ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့တဲ့ ၁၇၉၉ ခုနှစ်အတွင်းမှာ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆို
ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

ရှေးဟောင်း ဂရိနဲ့ ဒိုမိုက် အနွယ်တွေရဲ့ အရုပ်စာတွေ လိုပဲ
ပုံဝတ္ထုတွေကို ရေးသားထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ရိုဆက်တာ
ကျောက်တုံးကြီးကို ရှာဖွေတွေ့ရှိပြီးနောက် လေ့လာသိရှိချက်များ
အရ ၁၈၂၂ ခုနှစ်မှာ ဂျင်း ချန်ပိုလီယန်က အဆုံးသတ် အချော
ကိုင် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုခဲ့ပါတယ်။

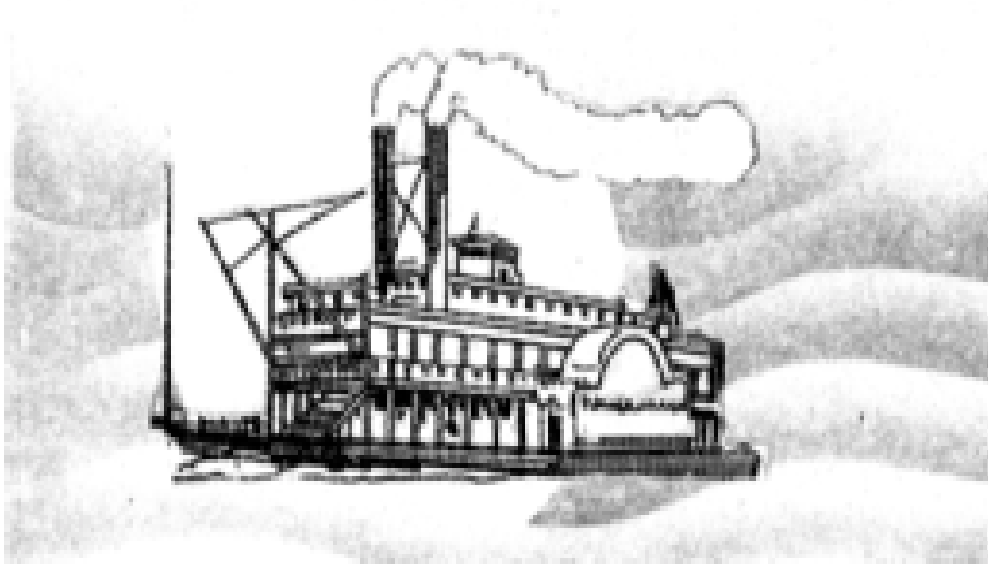

မတ်တို့န်း နာမည် ဘယ်လိုရလာတာလဲ။

အမေရိကန်စာရေးဆရာရဲ့ နာမည်ရင်းက **Samuel L. Clemens** ဆင်ဖြူရယ် အယ်လ် ခလဲမဲန် ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ တစ်ချိန် တုန်းက မစ္စစပီမြစ်ထဲမှာ မီးသင်္ဘောမောင်းသူဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ သင်္ဘောသားတွေက ပင်လယ်ရေအနက် ၂ ဖာသွန် (၃.၆ မီတာ သို့မဟုတ် ၁၂ ပေ) ကမ်းခြေကို ထိုးဝါးစိုက်မိပြီ ဆိုရင် ဒုတိယ ရေမှတ် **(mark two)** လို့ အော်ကြရတယ်။ အဲဒီ အသံ **Mark Twain** ကို နာမည်ခံယူထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

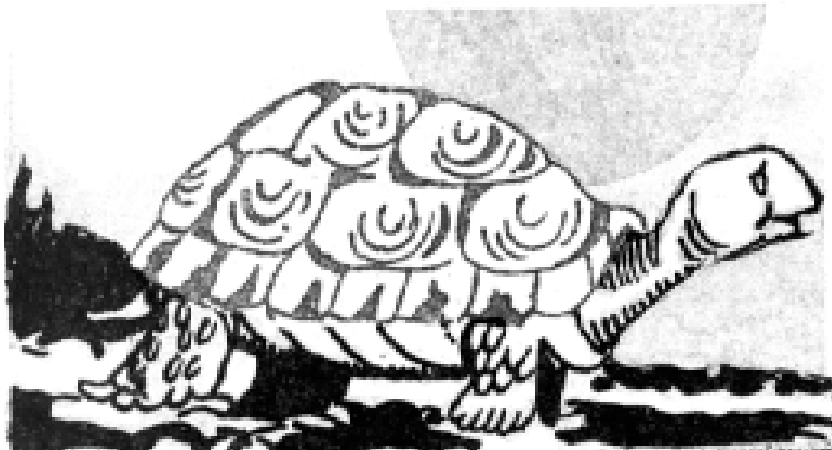
ပျော်မြူးဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ သူ့ရဲ့ အကျော်ကြားဆုံးစာအုပ် တွေကတော့ တွမ်ဆောယားရဲ့ စွန့်စားခန်းများ နဲ့ ဟပ်ကယ်လ် ဘာရီဖင်းန့်ရဲ့ စွန့်စားခန်းများပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အိစ္ဆာရဲ့ ပုံဝတ္ထုတွေကို ဘယ်လိုခေါ်သလဲ။

သူ့ပုံပြင်တွေကို တိရစ္ဆာန်ဇာတ်လိုက်များနဲ့ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားတဲ့ သင်ခန်းစာယူစရာ ပုံပြင်တွေလို့ ခေါ်ဝေါ်ကြပါတယ်။ စာရိတ္တ၊ စိတ်ဇာတ်ဖြင့်တင်ပေးတဲ့ ဝတ္ထုတိုလေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ပုံပြင်တွေထဲမှာ ယုန်နဲ့လိပ် အစရှိတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေရဲ့ စရိုက်တွေ ပါဝင်ပါတယ်။ တစ်ခါတုန်းက ယုန်က လိပ်ကို အပြေးပြိုင်မယ်လို့ စိမ်ခေါ်တယ်။ လိပ်ထက် အဆပေါင်းများစွာ အပြေးသန်ကြောင်း ယုန်က သိထားတော့ အပြေးပြိုင်တဲ့ပြေးလမ်းရဲ့ တစ်နေရာမှာ ယုန်က အနားယူနေတယ်။ လိပ်ကတော့ ဇွဲနဲ့ တရွေ့ရွေ့မှန်မှန်ပြေးနေတယ်။ နောက်ဆုံး ပန်းတိုင်ကို အရင်ရောက်ပြီး အောင်ပွဲခံသူကတော့ လိပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို သိပ်အထင်ကြီးတဲ့ ယုန်ကတော့ အနားယူရင်း အိပ်ပျော်သွားလိုက်တာ လိပ်က ပန်းဝင်သွားတဲ့အချိန်မှ သူက အိပ်ရာက ထပြေးလာနေတယ်လေ။

နဲသမားက ဟန်မဲလင် မြို့က ကလေးတွေကို ဘာကြောင့် ခေါ်ဆောင် သွားခဲ့တာလဲ။

၁၂၈၄ ခုနှစ်မှာ ဂျာမနီနိုင်ငံ ဟန်မဲလင်မြို့မှာ ကြွက်တွေ သောင်းကျန်းလို့ ပလိပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားနေတယ်။

တစ်နေ့တော့ လူထူးလူဆန်း နဲသမားတစ်ယောက် အဲဒီမြို့ ကို ရောက်လာတယ်။ သူက ကြွက်တွေကို မောင်းထုတ်ပေးမယ် လို့ ကမ်းလှမ်းတယ်။ မြို့တော်ဝန်က သူ့ကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆိုပြီး သဘောတူ လက်ခံလိုက်ပါတယ်။ မြစ်ဆီကို ရှေ့ရှုသွား ရင်း နှုတ်သွားတဲ့ ကိုထူးဆန်းရဲ့ နောက်ကို ကြွက်တွေ လိုက်သွား ကြတယ်။ ပြီးတော့ ကြွက်တွေဟာ မြစ်ထဲကျကုန် ကြပြီး ရေနစ် သေကုန်ကြပါလေရော။

နဲဆရာက သူ့စွမ်းဆောင်ခပေးဖို့တောင်းတော့ မြို့တော်ဝန် က မပေးနိုင်ဘူးလို့ ငြင်းဆိုလိုက်တယ်။ နဲဆရာက နဲ့ကိုထပ်ပြီး မှုတ်တော့တာပဲ။ မြို့ထဲက ကလေးအကုန်လုံးဟာ ကော့ပဲဘတ်ဂျီ တောင်တန်းဆီကို ကခုန်ရင်း နှုတ်သွားနေသူ ကိုထူးဆန်းရဲ့ နောက်ကို လိုက်ပါသွားကြတယ်။ ပွင့်နေတဲ့ ဧရာမဂူကြီးထဲကို ကလေးတွေက ပြေးဝင်သွားကြတယ်။ အဲဒီကလေးတွေကို ဘယ် တော့မှ ပြန်မတွေ့ရတော့ဘူး။ စုန်းစုန်းမြုပ် ပျောက်ကွယ်သွားပါ တော့တယ်။

ဂျူးလီယက်ဆီဇာ ဟာ ရောမရဲ့ ကေရာဇ်လား။

ဂျူးလီယက်ဆီဇာ(၁၀၂-၄၄ ဘီစီ)ဟာ(နောင်တွင် ဘယ်လ်ဂျီယံ နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာသည့်)ဂေါလတို့ကို အောင်ပွဲဆင်နိုင်ခဲ့တဲ့ ရောမခေါင်းဆောင်လဲဖြစ်၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ဘီစီ ၅၅ မှာ ဗြိတိန်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့တယ်။

သူဟာ ရောမအင်ပိုင်ယာကြီးရဲ့ အာဏာရှင်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး အာဏာကို တစ်ဦးတည်းလက်ဝါးကြီးအုပ် ချုပ်ကိုင်လာပါတယ်။

အာဏာကို တစ်ဦးတည်း အမြောက်အမြားရယူထိန်းချုပ်ထားသူလို့ ယူဆသူတွေက လွတ်တော်ထဲမှာ သူ့ကိုဓားနဲ့ထိုးသတ်ခဲ့ကြပါတယ်။

ရော်ဘင်ဟု ဟာ ရှားဝုဒ် သစ်တောထဲမှာ တကယ် နေထိုင်
သွားခဲ့တာလား။

သည်ပုံပြင်ထဲက ဇာတ်လိုက်သူရဲကောင်းဟာ ရှားဝုဒ် သစ်တောထဲ
မှာ နေထိုင်တယ်လို့ ဆိုရိုးရှိခဲ့တယ်။ အေဒီ ၁၁၈၉-၁၁၉၉ ခုနှစ်
အထိ စိုးစံသွားတဲ့ ပထမမြောက် ရစ်ချတ်ဘုရင်ကြီး လက်ထက်က
နော်တင် ဟန်ရှိုင်းယား ဒေသအတွင်းက သစ်တောဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်တုန်းကပေါ့။ ခြင်္သေ့လို ရဲရင့်တည်ကြည်တဲ့ ရစ်ချတ် ဘုရင်ကြီးဟာ သာသနာ့နယ်မြေအတွက် ရင်ဆိုင်ဖြစ်ပွား နေရတဲ့ ခရူးဆိတ် ဘာသာရေးစစ်ပွဲရဲ့ စစ်မြေပြင်ကို ထွက်ခွာသွား ပါတယ်။ ထိနန်းအရေးကို စီမံဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိတော့ဘူး။ သူ့ထီးနန်းကို ယာယီထိန်းသိမ်းဖို့ လွှဲအပ်ပေးထားတဲ့ ညီတော် အိမ်ရှေ့မင်းသား ဂျန်နဲ့ နေ့တင်ဟန်မြို့စောင့်တပ်မှူးတို့ ပူးပေါင်း ပြီး ရော်ဘင်ဟုကို ဝရမ်းထုတ်ပြန်လိုက်ကြပါတယ်။

ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီအရ ရော်ဘင်ဟုဟာ မြေအောက်လောက တစ်ခုလုံးရဲ့ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာပါတယ်။ သူက မြစိမ်းရောင် ဝတ်ရုံကိုဝတ်ပြီး လေးနဲ့မြားကိုကိုင်ဆောင်ထားတယ်။ သူက သူဌေး တွေကို ဓားပြတိုက်ပြီး ဆင်းရဲသားတွေကို အကူအညီပေးတယ်။

၁၄ ရာစုမှစတင်ပြီး ပုံပြင်တွေ၊ ဇာတ်လမ်းတွေမှာ ရော်ဘင် ဟု ဟာ သူရဲကောင်းအဖြစ် ကျော်ကြားလာခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ရော်ဘင်ဟု ဟာ တကယ်ပဲ ရှားဝုဒ် တောထဲမှာ ရှိခဲ့တယ်လို့ ဘယ်သူတစ်ဦး တစ်ယောက်မှ သက်သေမပြနိုင်ခဲ့ပါဘူး။

ရော်ဘင်ဆင်ကရူးဆိုး ဆိုတဲ့လူဟာ တကယ်ရှိခဲ့သလား။

ဒန်နီရယ်ဒီဖိုးရဲ့ ဝတ္ထုဖြစ်တဲ့ ရော်ဘင်ဆင်ကရူးဆိုးကို ၁၇၁၉ ခုနှစ်မှာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။ စကော့သဘောသားဆဲလ်ခရစ်ခ် ရဲ့ ကိုယ်တွေ့အဖြစ်အပျက်ပေါ်မှာ အခြေခံရေးသားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ပင်လယ်ပြင်ထဲမှာ လိုက်ပါလာရင်း မကျန်းမမာ ဖြစ်ပြီး ဆက်လက်လိုက်ပါလိုတဲ့ ဆန္ဒမရှိတော့ဘူး။ သူ့ကို ချီလီ နိုင်ငံပိုင် ဂျူအန် ဖာနန်ဒက်ဇ်ကျွန်းမှာ ထားရစ်ခဲ့ဖို့ သူ့ကိုယ်တိုင် တောင်းဆိုတာကြောင့် အဲဒီကျွန်းပေါ်မှာ သူ့ကို ထားရစ်ခဲ့ကြ တယ်။ အဲဒီကျွန်းပေါ်မှာနေထိုင်ရင်း လေးနှစ်ကြာတော့မှ သူဟာ ပြန်လည်ကျန်းမာလာခဲ့ပါတယ်။

ကမ္ဘာမှာ ထင်ရှားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်တွေနဲ့ အခြားအရာများ

ဟယ်ရီ ဟူဒီနီ ဆိုတာ ဘယ်သူလဲ။

သူ့ရဲ့ အမည်ရင်းက အီရစ်စ် ဝေးစ် ဖြစ်ပါတယ်။ အနှောင်အဖွဲ့မှ
ဖြေထွက်နိုင်သူတွေထဲမှာ ယခုအချိန်အထိ သူက အကျော်ကြားဆုံး
အတော်ဆုံးလူဖြစ်ပါတယ်။ ရူးသွပ်သူများကို ချုပ်နှောင်ထားတဲ့
အင်္ကျီကျပ်မှလဲ ရုန်းထွက်လွတ်မြောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင် တယ်။
သူ့ကို သေတ္တာထဲထည့်ပြီး အသေပိတ်ကာ ရေအောက်ချ
ထားတာတောင် လွတ်အောင် ရုန်းထွက်နိုင်သူ ဖြစ်တယ်။

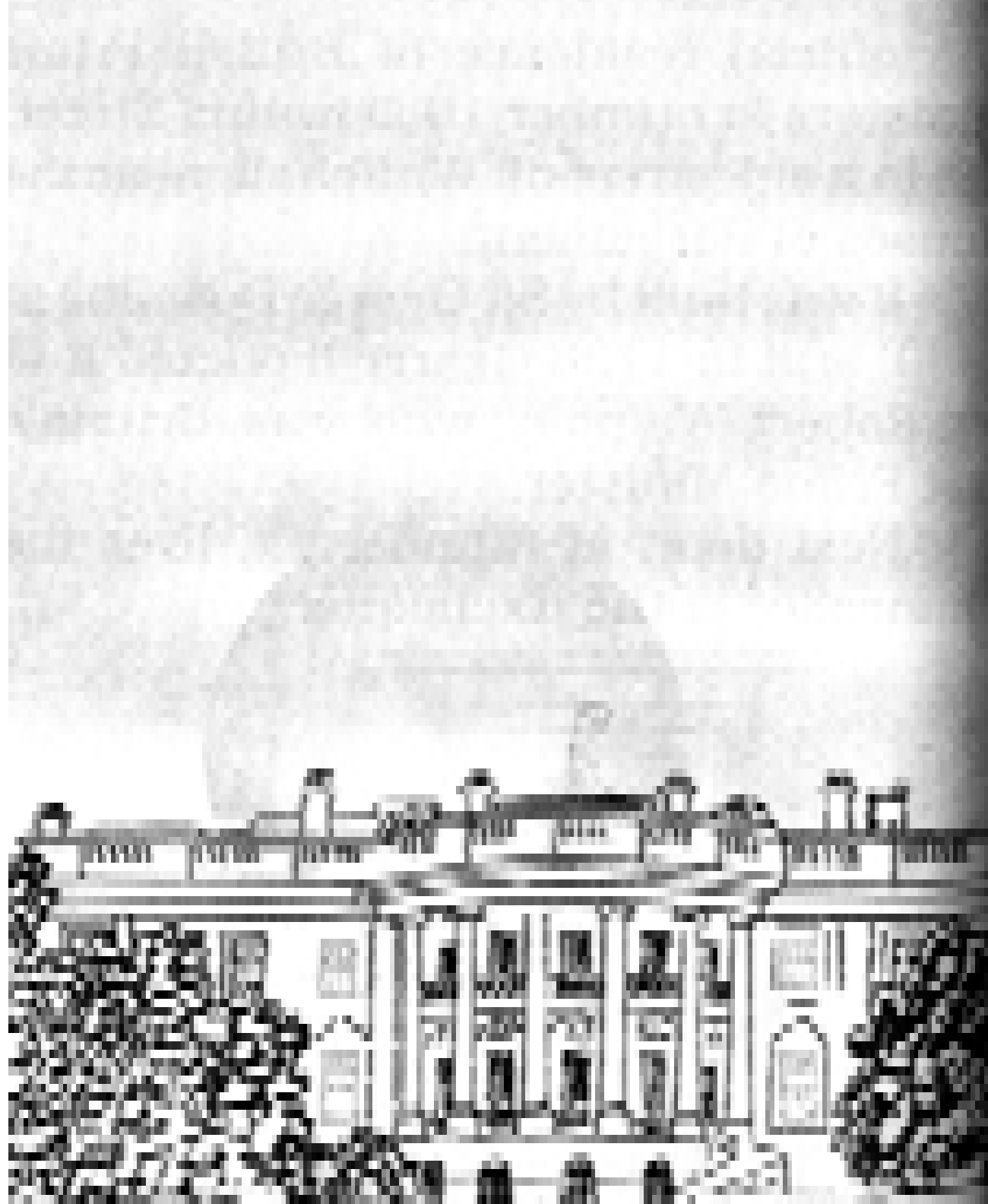
အိမ်နံပါတ် ၁၀ မှာ ဘယ်သူနေသလဲ။

ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ်များ တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်ကာလအတွင်း နေထိုင်တဲ့အိမ်ဂေဟာကြီးရဲ့ အိမ်အမှတ်ဟာအမှတ် ၁၀၊ ဒေါင်းနင်းလမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ဘေးဘက်မှာ အိမ်ဖြူတော် အဆောက်အဦ ရှိပါတယ်။ ပါလီမန်အဆောက်အဦကြီးနားမှာ ရှိပါတယ်။

၁၆၈၀ ခုနှစ်မှာ ဆာဂျော့ဒေါင်းနင်းက တည်ဆောက်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၇၃၈ ခုနှစ်မှာ ဒုတိယမြောက် ဂျော့က ဗြိတိန်ရဲ့ ပထမဆုံးဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်တဲ့ ဆာ ရောဘတ် ဝေါလ်ပို ကိုလာရောက် နေထိုင်ဖို့ ဖိတ်ခေါ်လိုက်တာဖြစ်ပါတယ်။

သူ့ အိမ်နီးနားချင်း အဆောက်အဦကတော့ ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးနေတဲ့ အမှတ် ၁၁ အိမ်ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။

အိမ်ဖြူတော်မှာ ဘယ်သူနေသလဲ။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရဲ့ သမ္မတတွေက တရားဝင် တာဝန် ထမ်းဆောင်စဉ် နေထိုင်တဲ့ အဆောက်အဦကတော့ အိမ်ဖြူတော် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ အဆောက်အဦဟာ မြို့တော် ဝါရှင်တန်မှာ ရှိပါတယ်။

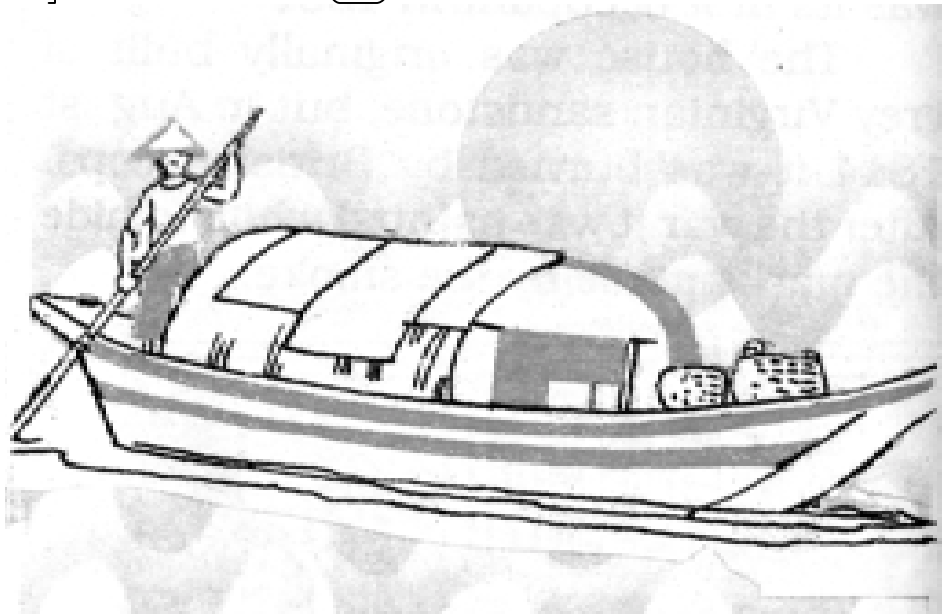
အိမ်ဖြူတော် ဒီဇိုင်းကို အိုင်းရစ်ဗိသုကာပညာရှင်ကရေးဆွဲ ပြီး ၁၇၉၂ ခုနှစ်မှာ အုတ်မြစ်ချခဲ့ပါတယ်။ ၁၈၈၀ ခုနှစ်မှာ သမ္မတ ဂျန်အဒမ်က အိမ်ဖြူတော်မှာ စတင်နေထိုင်ခွင့်ရခဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။

အိမ်ဖြူတော်ကို မူလပထမက မီးခိုးရောင် ဗာဂျီးနီးယန်း လိပ်သဲကျောက်တွေနဲ့ တည်ဆောက်ထားခဲ့ပါတယ်။ ၁၈၁၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမှာ ဗြိတိသျှစစ်တပ်ရဲ့ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။ စစ်ပြီးတဲ့အခါမှာတော့ ဗုံးဒဏ် ကျည်ဒဏ် မီးခိုးတွေသင့်နေတဲ့ အဆောက်အဦကြီးကို အဖြူရောင် ဆေးသုတ်လိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ငှက်သမ္ဗန်တွေပေါ်မှာ ဘယ်သူတွေနေသလဲ။

များစွာသော တရုတ်လူမျိုးတွေဟာ ငှက်သမ္ဗန်လို့ခေါ်တဲ့ ပေါလော
မျောနေတဲ့ သစ်သားလှေပြားပြားလေးတွေပေါ်မှာ အိမ်သဖွယ်
နေထိုင်ကြပါတယ်။

တရုတ်တွေရဲ့ တချို့မြို့တော်တွေက လူတွေနေထိုင်ဖို့
မဆန့်မပြီဖြစ်နေတယ်လေ။ ဆိပ်ခံဘောတံတားကြီးနားမှာ ပြည့်
ညပ်နေတဲ့ ငှက်သမ္ဗန်လေးတွေပေါ်မှာ လူတွေနေထိုင်ကြပါတယ်။
တချို့ ငှက်သမ္ဗန်တွေက ကုန်ပစ္စည်းတွေရောင်းချတဲ့ ဈေးဆိုင်
တွေပေါ့။ တချို့ ငှက်သမ္ဗန်တွေက နေ့လည်နေ့ခင်းမှာ ငါးဖမ်း
ထွက်တဲ့ ငါးဖမ်းလှေတွေပေါ့။ ညရောက်ရင်တော့ အဲဒီ ငှက်
သမ္ဗန်တွေပေါ်မှာပဲ အိပ်စက်ကြပါတယ်။

ဆေးဆရာတွေဆိုတာ ဘယ်သူတွေပါလိမ့်။

သူတို့ဟာ လူမျိုးနွယ်စုတစ်စုရဲ့ ဆရာဝန်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။
ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ အင်ဒီယန်း လူ
တွေ ယုံကြည်ကြတဲ့ အမျိုးမျိုးသော နတ်ဝိညာဉ်များနဲ့ဆက်သွယ်
ရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

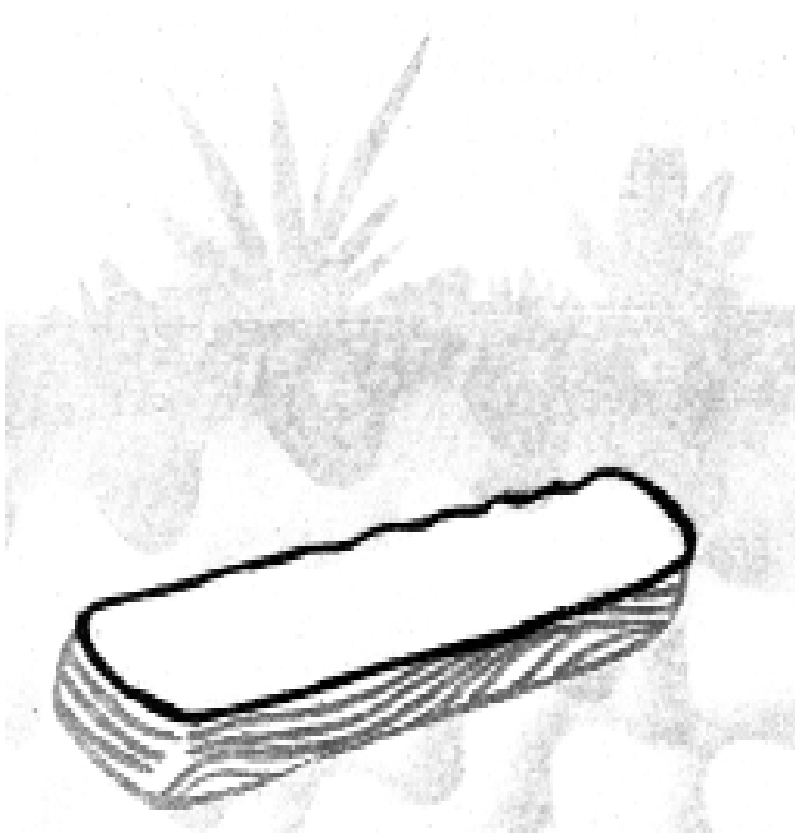
တောင်ပေါ်မှာ ပျော်မွေ့သူတွေဆိုတာ ဘယ်သူတွေလဲ။

သူတို့တွေဟာ တကယ့်လူကြမ်းကြီးတွေ ဖြစ်တယ်။ အမေရိက တစ်ခွင်ကို မီးတောက်မတတ် ဇောအဟုန်နဲ့ ဖြတ်လျှောက်နိုင်ကြ သူတွေ ဖြစ်တယ်။ မုတ်ဆိတ်မွေးထူလပျစ်နဲ့ တိရစ္ဆာန်သားရေ တွေကို ဝတ်ဆင်ထားကြပြီး သားကောင်တွေကို ထောင်ဖမ်းတဲ့ မုဆိုးလုပ်ငန်းက သူတို့ခလေ့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ တိုင်းပြည်အကြောင်း နောကျေနေသူတွေဖြစ်ကြလို့ ယာဉ်တန်း လမ်းပြတွေ ဖြစ်လာကြ ပါတယ်။

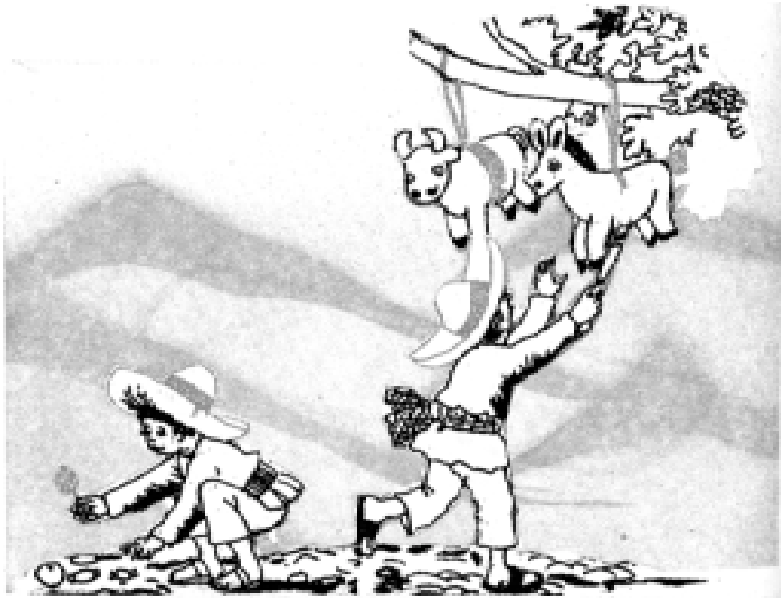
သူတို့ပိုက်ဆံ သူတို့ ပြန်စားကြသူတွေက ဘယ်သူတွေလဲ။

အာဖရိကမှာ ဆားက တန်ဖိုးကြီးတယ်။ တန်ဖိုးထိုက်တယ်။
အဲဒါကြောင့် ကျူရွက်နဲ့ထုပ်ထားတဲ့ ဆားတောင့်မာမာလေးတွေကို
ပိုက်ဆံအဖြစ် သုံးစွဲကြတယ်။ ကုန်စည်တွေကို သိုးတွေ၊ ဆိတ်တွေ
နဲ့ အလဲအလှယ်လုပ်ပြီး ဝယ်လို့လဲရတယ်။

ခါးစည်းကြီးလေးတွေနဲ့ အရုပ်တွေကို ဘယ်သူတွေက ရိုက်ပုတ် နေကြတာလဲ။

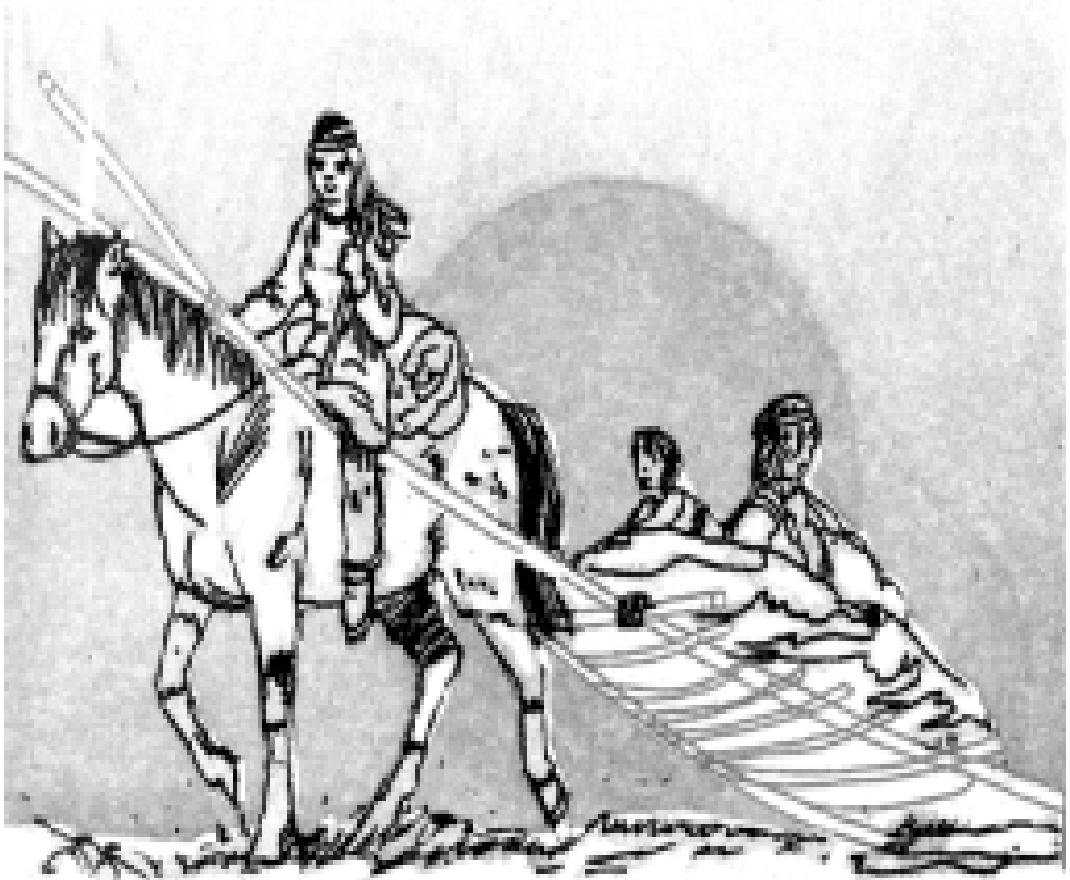
မက္ကဆီကိုနိုင်ငံမှာ ခရစ်စမတ်ပွဲတော် ရောက်လေတိုင်း ကလေးတွေဟာ မျက်စိကိုအဝတ်စည်းပိတ်ပြီး တုတ်တစ်ချောင်းနဲ့ခါးစည်းအရုပ်ကလေးတွေကို ရိုက်ရတာကို သိပ်ပျော်ကြတယ်။ ကလေးတွေရဲ့ ခေါင်းနဲ့ လွတ်ရုံလောက်နေရာတွေမှာ အခေါင်းပါတဲ့ ခါးစည်းအရုပ်ကလေးတွေကို ချိတ်ဆွဲထားကြတယ်။ အဲဒီအရုပ်ထဲမှာ ခွက်တွေပါတယ်။ သူတို့တွေက အရုပ်ကလေးတွေ တုတ်နဲ့ရိုက်ကြတော့ ခွက်ကွဲသွားပြီး ခွက်ထဲက သကြားလုံးတွေ၊ ချိုချဉ်တွေက အရုပ်ကလေးတွေရဲ့ အခေါင်းပေါက်က ကျလာကြတော့တာပေါ့။

အင်ဒီယန်းမျိုးနွယ်တွေ ဘယ်လို ခရီးချီပါသလဲ။

အင်ဒီယန်းတွေဟာ ဘီးကို အသုံးမပြုခဲ့ကြဘူး။ သူတို့တွေ ရွှေ့မယ် ပြောင်းမယ်ဆိုရင် မြင်း သို့မဟုတ် ခွေးကို ညှပ်ပြီး ချိတ်ဆက်ဖို့ အတံနှစ်တံပါတဲ့ စွပ်ဖားကို အသုံးပြုကြပါတယ်။ အဲဒီစွပ်ဖားကို ထရာဗိုစ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ သူတို့ပစ္စည်းတွေကို စွပ်ဖားပေါ်တင်ပြီး သူတို့မိသားစုထဲက အကြီးအကဲက ခေါင်းဆောင် ခရီးထွက်လေ့ရှိပါတယ်။

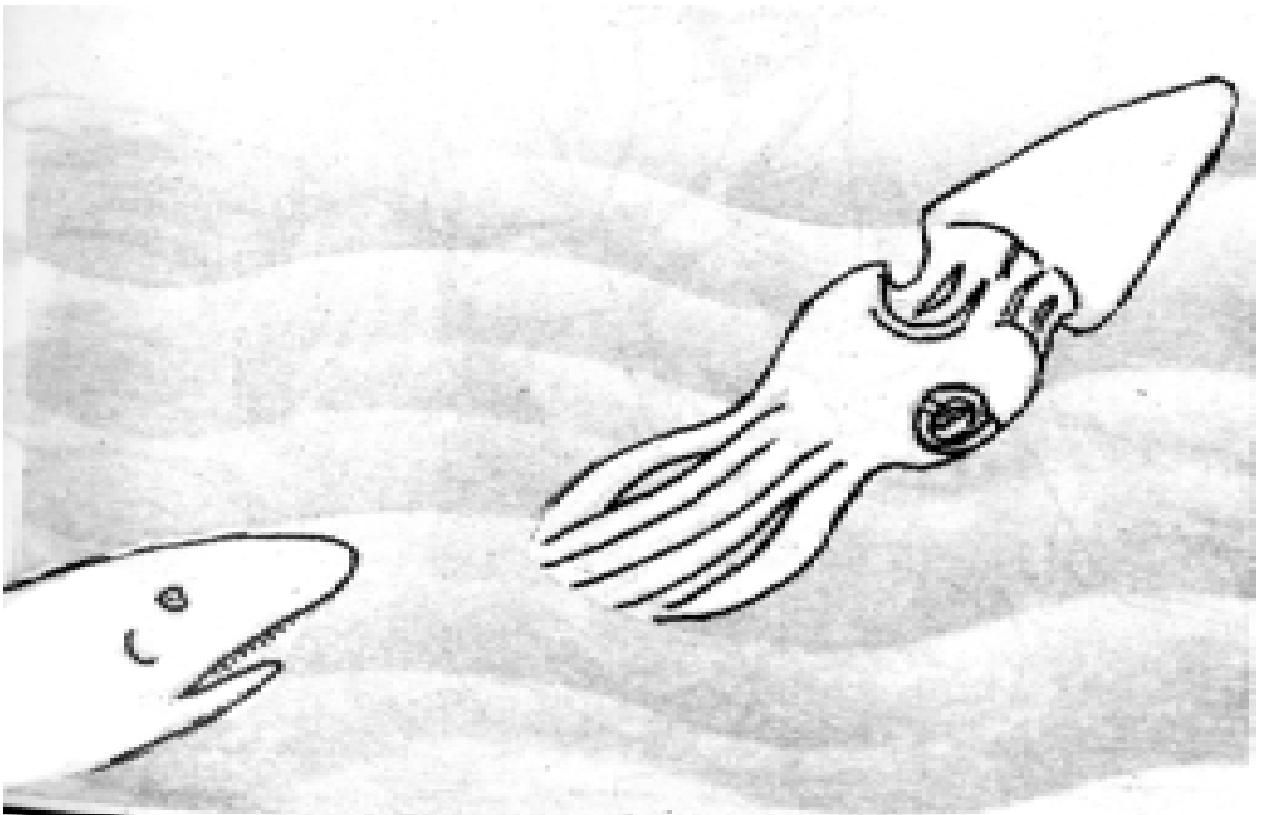
အင်ဒီယန်းမိခင်တွေက သူတို့ရင်သွေးတွေကို ဘယ်လို သယ်ပိုး ကြသလဲ။

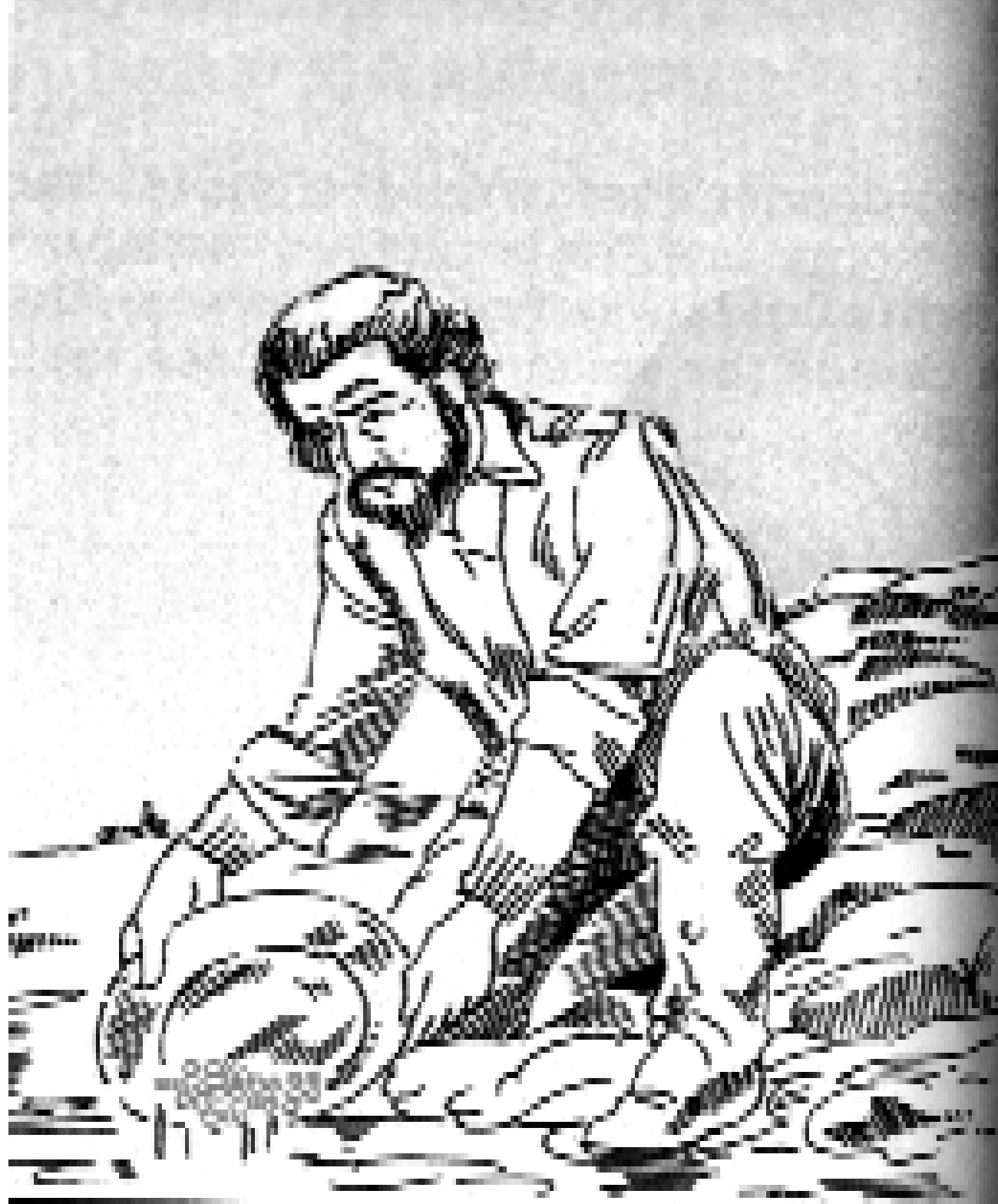
သစ်သားပုခက်ထဲကို ကလေးကိုထည့်ပြီး ကြိုးပြားနဲ့စည်း ထိန်း
ထားကြတယ်။ ကလေးပုခက်တွေကို အမျိုးမျိုး မွမ်းမံခြယ်သကြ
တယ်။ ပြီးတော့ ကလေးတွေထည့်ထားတဲ့ ကလေးပုခက်ကလေး
တွေကို မိခင်တွေက ကျောပိုး သယ်ယူသွားကြပါတယ်။

ပြည်ကြီးငါးတွေက အကြပ်အတည်း အခက်အခဲတွေ့ရင် ဘယ်လိုလုပ်သလဲ။

အန္တရာယ်ကျရောက်လာပြီဆိုရင် ပြည်ကြီးငါးတွေဟာ ရေဘဝတွေ၊ ကင်းမွန်တွေလို မင်နက်ရည်တွေကို ပန်းထုတ်လိုက်ပြီး အကာအကွယ်ယူကြတယ်။ ရေထဲမှာ မင်နက်ရည် တိမ်တိုက်တွေ ဖုံးလွှမ်းသွားတာကြောင့် သူတို့ရဲ့ ရန်သူဟာ ဇေယျာဓိဖြစ်ပြီး အန္တရာယ်ပေးလို့မရတော့ဘူး။

မြစ်ထဲက ရွှေကို ဘယ်လိုကျင်ယူသလဲ။

ရွှေအစအနလေးတွေကို မြစ်ရေက တိုက်စားသယ်ယူလာတယ်။ ပြီးတော့ အိုင်လေးတွေလိုဖြစ်နေတဲ့ သဲချိုင့်တွေထဲမှာ အနယ်ထိုင်နေကြတယ်။ လူတွေက မြစ်ထဲက သဲကို ခပ်ယူပြီး ခပ်ပက်ပက် ဒယ်ထဲမှာထည့်ပြီး မွှေနှောက်ပေးကြတယ်။ ဒယ်ထဲမှာ ရွှေက အလေးချိန်ပိုပြီးစီးတာကြောင့် အောက်ဆုံးမှာ အနယ်ထိုင်ကျန်ရှိခဲ့ပါတော့တယ်။

အက်စကီမို ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရအဓိပ္ပာယ်က ဘာလဲ။

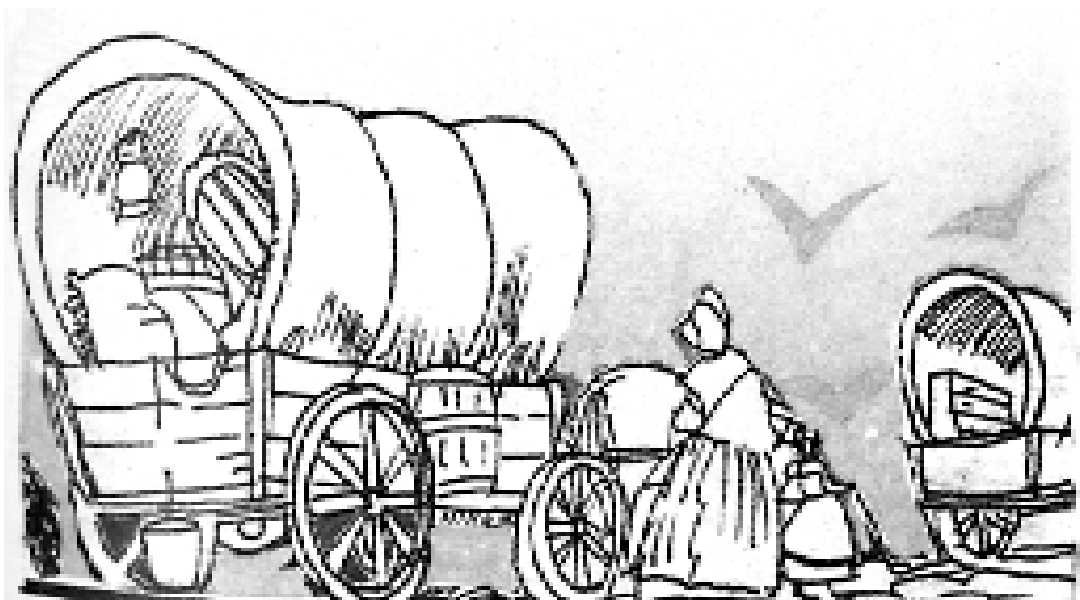
အာတိတ်ဒေသကလူတွေကို အက်စကီမိုတွေလို့ ခေါ်ကြတယ်။
အက်စကီမိုဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က အသားစိမ်းစားသူဖြစ်ပါတယ်။
ရိုးရာဓလေ့အရ ငါးအစိမ်း၊ ဖျံအဆီနဲ့ ဝေလငါးသားရေတွေကို
စားသုံးကြပါတယ်။ သူတို့ကတော့ သူတို့ကိုယ်သူတို့ **Inuit** လို့
ခေါ်ကြတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ဤလူသားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

လှည်းရထားတွေဆိုတာ ဘာတွေလဲ။

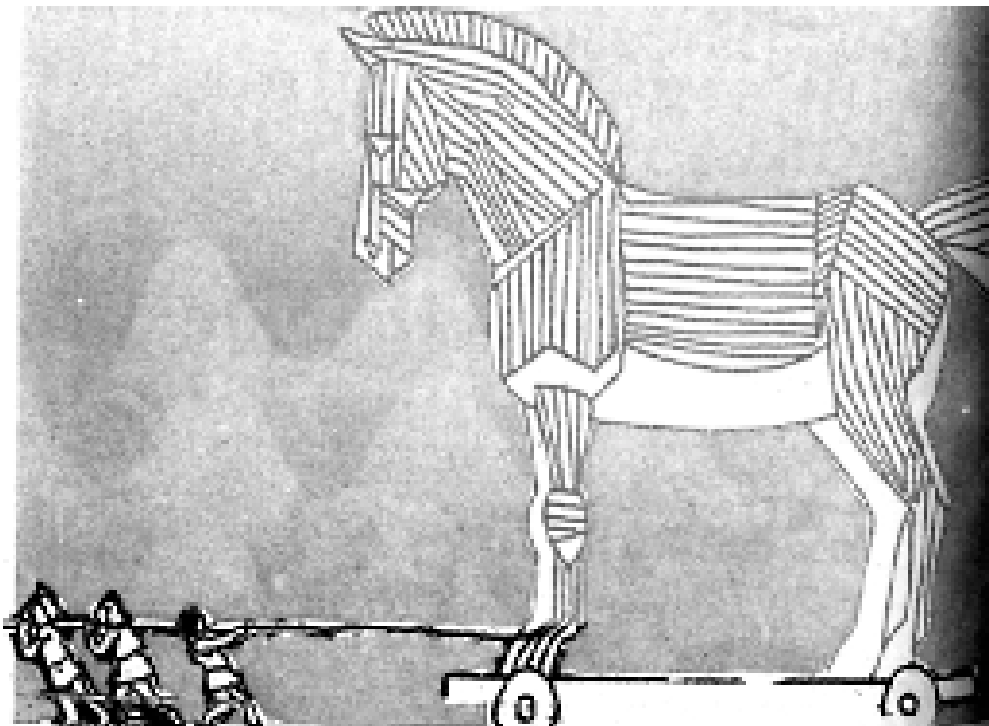
ကောလဟာလသတင်းတွေဟာ အနောက်ကမ္ဘာမှာ အလွန်အလွန် ချမ်းသာတဲ့နယ်မြေများရဲ့ အရှေ့ဖျားပြည်နယ်များဆီဆိုက်ရောက် လာပါတယ်။ မြစ်ကြီးအသွယ်သွယ်စီးဆင်းနေပြီး အစာရေစာ ပေါပြည့်လှူပြီး ရွှေတွေထွက်တယ်ဆိုတဲ့ ဇာတ်လမ်းတွေကြောင့် မိသားစုတွေဟာ လာမယ့်ဘေးပြေးတွေ့ပြီးရင်ဆိုင်စွန့်စားဖို့ ဆုံးဖြတ် ခဲ့ကြတယ်။ သူတို့အိုးအိမ်တွေကို ရောင်းချပြီး ပစ္စည်းတွေကိုထုပ်ပိုး ကာ အလုံပိတ် လှည်းပေါင်းမိုးထဲထည့်ပြီး ခရီးထွက်ကြတယ်။

ဒါပေမယ့် အင်ဒီးယန်းတွေနဲ့ ဓားပြတွေရန်ကြောက်လို့ တစ်စီး နှစ်စီးလောက်နဲ့ ခရီးမထွက်ကြဘဲ လှည်းပေါင်းများစွာ တန်းစီပြီး ခရီးထွက်ကြပါတယ်။ အဲဒါကို လှည်းရထားတွေလို့ ခေါ်ပါတယ်။

ထရွိုင်မြို့က သစ်သားမြင်းရုပ်ဆိုတာ ဘာလဲ။

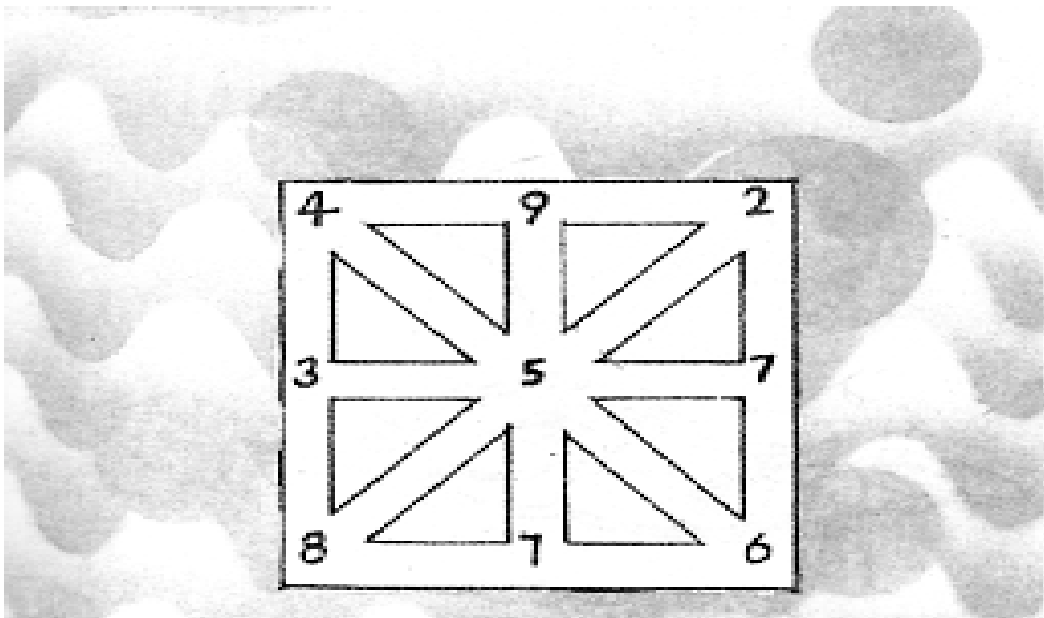
ဤဇာတ်လမ်းက ဟိုးမားရဲ့ကဗျာဖြစ်တဲ့ အီးလီးယက် ကဗျာရှည် ကြီးထဲက ဖြစ်ပါတယ်။ အာရှမိုင်းနားက ထရွိုင်မြို့တော်ကိုဂရိတွေက ၁၀ နှစ်ကြာဝိုင်းရံထားတယ်။ ဂရိတွေက ထရိုဂျင်တွေ မြို့တံခါး ဖွင့်စေဖို့ လှည့်စားမှုတစ်ရပ် လုပ်လိုက်တယ်။ သစ်သားမြင်းရုပ် ကြီးတစ်ရုပ် လက်ဆောင်ပေးချင်လို့ဆိုပြီး မြို့တံခါးဖွင့်ပေးအောင် ကမ်းလှမ်းလိုက်တယ်။ မြင်းရုပ်ထဲမှာပုန်းနေတဲ့ ဂရိစစ်သားတွေ အပြည့်နဲ့ပေါ့။ မြို့တံခါးဖွင့်သွားတာနဲ့ ထရွိုင်မြို့တော်ကြီးလဲ ဂရိတွေလက်အောက် ကျရောက်သွားပါတော့တယ်။

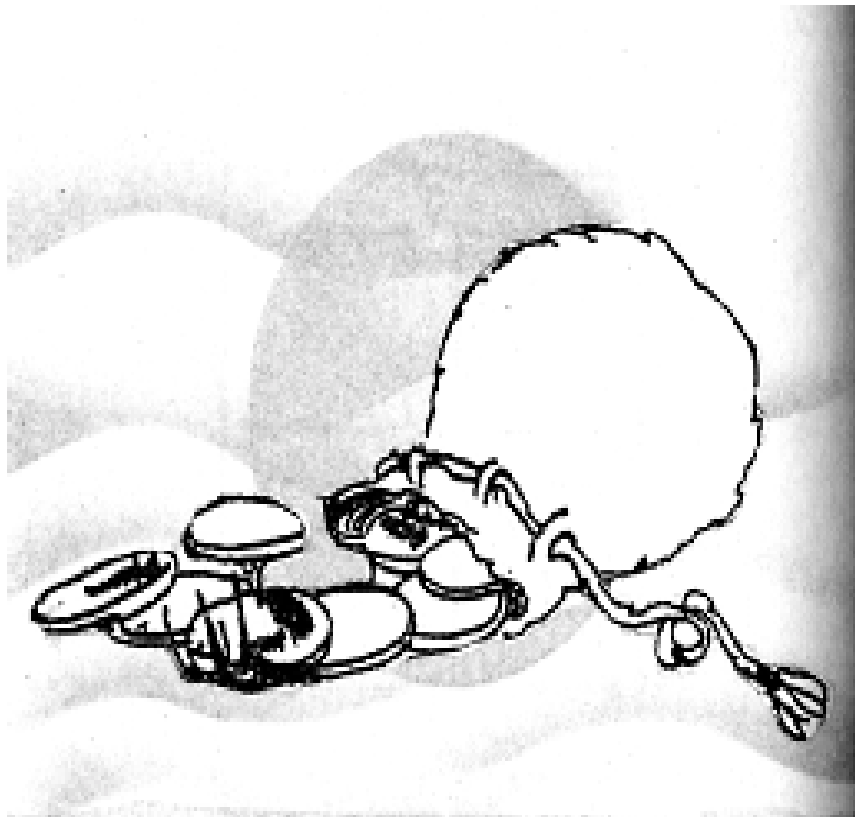
တရုတ်တွေရဲ့ မှော်ပဉ္စလက် စတုရန်းသင်္ချာဆိုတာ ဘာလဲ။

လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ရာနှင့်ချီပြီးကြာခဲ့တဲ့ အချိန်ကတည်းက မှော် စတုရန်းသင်္ချာပညာက သိပ္ပံပညာရှင်တွေကို ပျော်မွေ့စေခဲ့ပါ တယ်။ တရုတ်တွေရဲ့ အစောဆုံး ပညာရပ်တစ်မျိုးလဲဖြစ်ပါတယ်။ ဘီစီ ၁၂ ရာစုမှာ ရေးသားခဲ့တာဖြစ်တယ်။ ပုံတွင်ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း စတုရန်းကွက်ရဲ့ အလယ်ဗဟိုမှာ ၅ ဂဏန်း ရေးထားပြီး ဤ ၅ ဂဏန်းကိုဖြတ်လျက် ဒေါင်လိုက်၊ အလျားလိုက်၊ ကန့်လန့် မျဉ်းကြောင်းများ ရေးဆွဲပြီး ထိုဇယားကွက်အတိုင်း ဗဟိုမှ ၅ ဂဏန်းကို မူသေထားပြီး ဂဏန်း သုံးလုံး ပေါင်းရင် ၁၅ ရစေတဲ့ သင်္ချာပုံစံကို စမ်းသပ်ကြည့်ပါ။

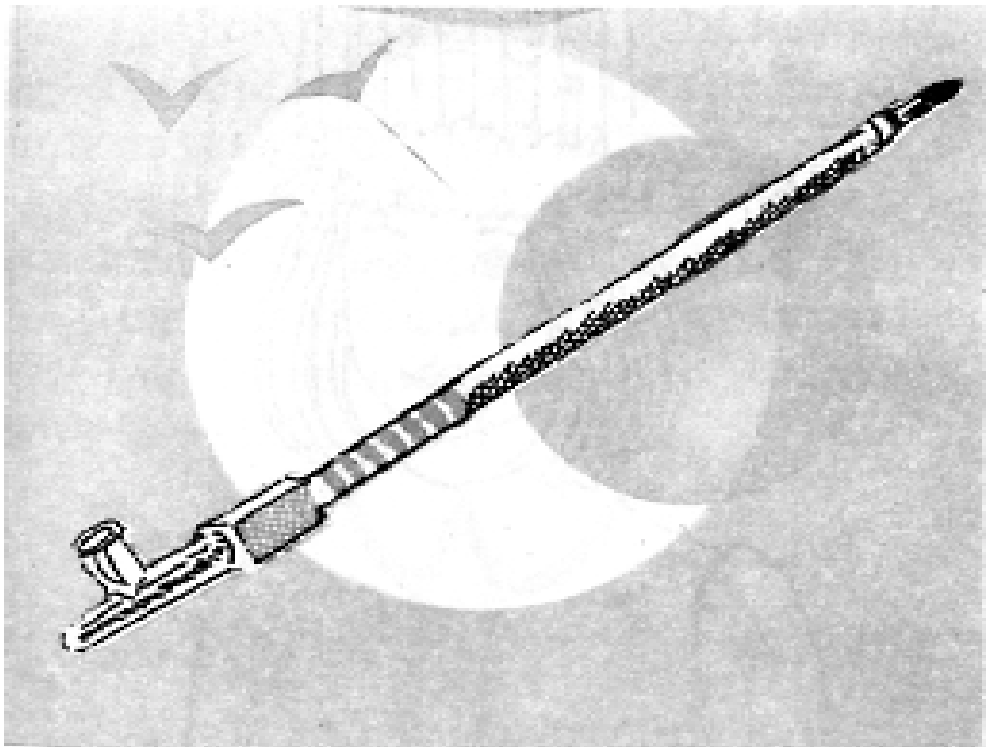
၈ ပြား ဆိုတာ ဘာလဲ။

စပိန်ပိုက်ဆံ ၈ ပြားဆိုတာငွေဒင်္ဂါး ၈ ရိုးလ်စ်နဲ့ တန်ဖိုး တူပါတယ်။ စပိန် အင်ပိုင်ယာကြီး ဘုန်းမီးနေလတောက်စဉ်က အဲဒီပိုက်ဆံတွေဟာ ဥရောပနဲ့ မက္ကဆီကို နိုင်ငံတို့ ကုန်သွယ်ရာမှာ အရေအတွက်ပေါင်း မြောက်မြားစွာ စီးကူးနေခဲ့ပါတယ်။ ဒေါ်လာလို လူသိများခဲ့တဲ့ အဲဒီပိုက်ဆံတွေနဲ့ ရွှေဒင်္ဂါးတွေဟာ ပယ်လယ်ဓားပြတွေ မျက်စိကျပြီး ပစ်မှတ်ထားခဲ့တဲ့ ပစ္စည်းတွေဖြစ်ပါတယ်။

ငြိမ်းချမ်းရေးပလ္လေ့ ဆိုတာ ဘာလဲ။

ငြိမ်းချမ်းရေးပလ္လေ့ဆိုတာ အင်ဒီးယန်းတွေရဲ့ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဝတ်ပြုရာတွင်သုံးတဲ့ကလနက်ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီပလ္လေ့ကို ကျောက် သားနဲ့ ပြုလုပ်လေ့ရှိတယ်။ အရေးတကြီး ပတ်သက်တိုင်တည်လို သမျှ စကားလုံးတွေကို မီးခိုးတွေနဲ့အတူ ငြိမ်းချမ်းရေး ပလ္လေ့ထဲ ထည့်သွင်းထားကြပါတယ်။ ဝိညာဉ်တော်တွေကို စိတ်ဆိုးအောင် လုပ်မိရင်တော့ တောင်းဆိုတိုင်တည်ထားသမျှ ဖြစ်မလာအောင် ပေါက်ကွဲသံစဉ်တွေ လွင့်ပျံ့လာပါတော့တယ်။

စိန့်လူစီရာ ကို ဘယ်လိုဖြစ်ပျက်စေခဲ့သလဲ။

ဆွီဒင်နိုင်ငံမှာ ခရစ်စမတ်ပွဲတော်ကို ဒီဇင်ဘာ ၁၃ ရက်နေ့မှာ ကျရောက်တဲ့ စိန့်လူစီရာရဲ့မွေးနေ့မှ စတင်ကျင်းပကြပါတယ်။

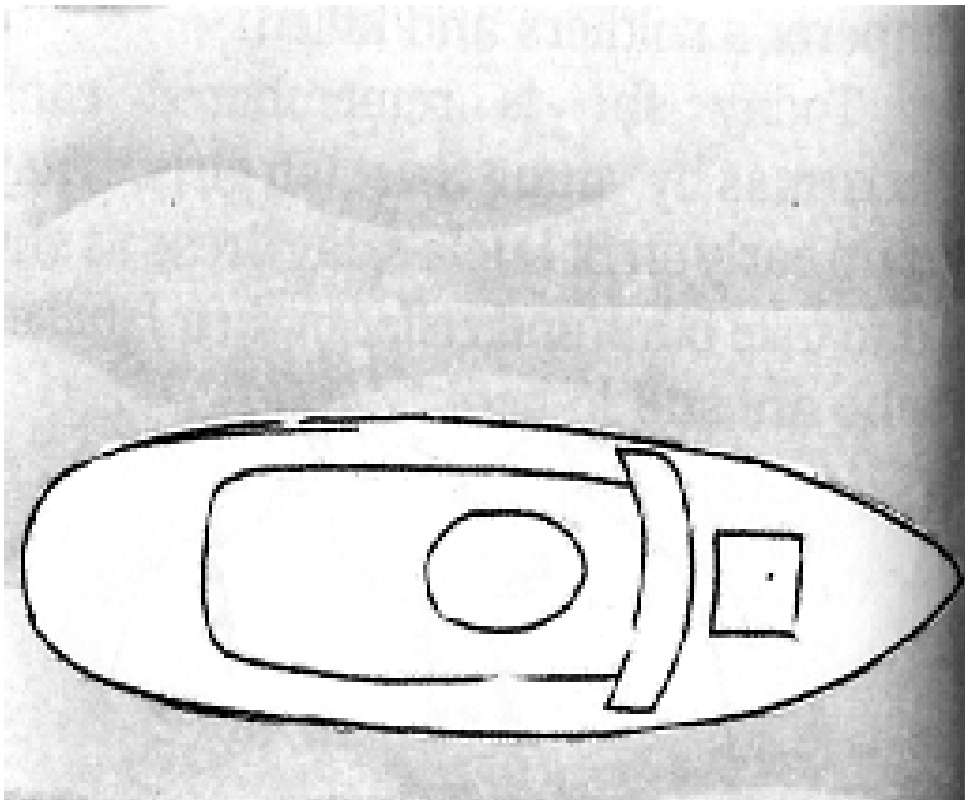
ဟိုးရှေးခေတ်တုန်းက ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တွေဟာ အရေးယူ တရားစွဲဆိုခြင်းခံကြရပြီး မှောင်မိုက်နေတဲ့ မြေအောက် ဂူတွေထဲမှာ အပိတ်ခံကြရပါတယ်။ စိန့်လူစီရာက သူမရဲ့ဘဝနဲ့ ရင်းပြီး အဲဒီအဖမ်းခံထားရသူတွေကို အစားအစာတွေ သွားရောက် ပေးကမ်းတယ်။ သူမရဲ့ သွားရာလမ်းကို အလင်းရောင်ရစေဖို့ သူမရဲ့ ဦးခေါင်းမှာ ဆောင်းထားတဲ့ သရဖူမှာ ဖယောင်းတိုင်တွေ စိုက်ပြီး မီးထွန်းညှိထားတယ်။ တစ်နေ့တော့ သူမကို ရောမ ဧကရာဇ်ရဲ့ စစ်သားတွေက ဖမ်းဆီး ကွပ်မျက်လိုက်ကြပါတယ်။

ယနေ့မှာတော့ ဆွီဒင်နိုင်ငံက ကောင်မလေးတွေက ခရစ် စမတ် ရောက်တိုင်း သူမကို သတိရနေကြပါတယ်။ စိန့်လူစီရာ နေ့ရောက်တိုင်း သူတို့ဟာ အိပ်ရာအစောကြီးထကြပြီး စိန့်လူစီရာ လို ဝတ်စားဆင်ယင်ကာ ကိတ်မုန့်အဝိုင်းလေးတွေနဲ့ တော်ဖီတွေ သယ်ယူလာကြပြီး အိပ်ရာမထသေးတဲ့ သူတို့ရဲ့ မိသားစုတွေကို ကျွေးမွေးကြပါတယ်။

ဆိပ်ခံ နဲ့ ပဲ့ထိန်းပြား ဆိုတာ ဘာအဓိပ္ပာယ်တွေလဲ။

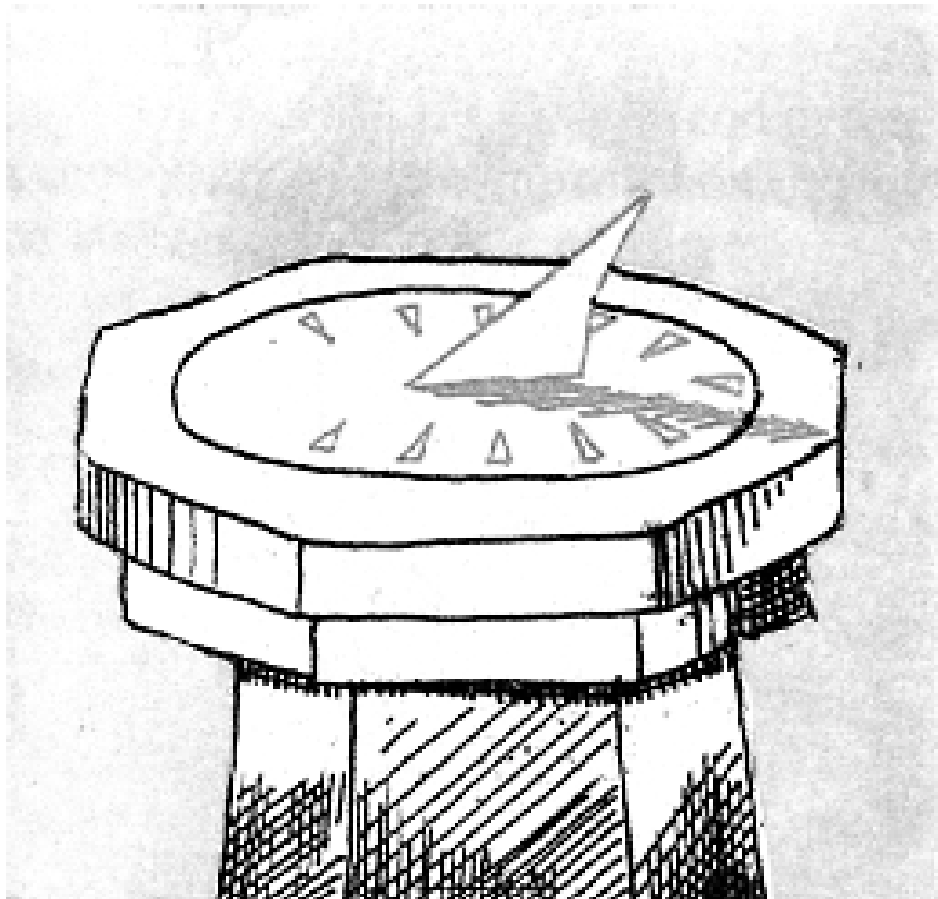
ဟိုယခင်တစ်ခေတ်ဆီက လှေတွေကို ဗဟိုမှ ပဲ့ထိန်းတဲ့ စနစ် မရှိသေးဘူး။ လှေရဲ့ ညာဘက်မှာ ပဲ့ထိန်းအပြားလို့ခေါ်တဲ့ လှေတက်တစ်ခု တပ်ဆင်ထားပြီး လှေတွေကို ပဲ့ထိန်းကြတယ်။

လှေရဲ့ ညာဘက်က ပဲ့ထိန်းပြားကို ထိခိုက်မိမှာစိုးလို့ လှေဆိပ်မှာ လှေကို ဆိုက်ကပ်တဲ့အခါ လှေရဲ့ ဘယ်ဘက်ခြမ်းနဲ့ပဲ ကြိုးချည်ပြီး ဆိုက်ကပ်ကြတယ်။ အဲဒါကြောင့် လှေရဲ့ညာဘက်ကို ပဲ့ထိန်းပြား၊ ဘယ်ဘက်ကို ဆိပ်ခံလို့ခေါ်တွင်ကြတာပေါ့။

နေ နာရီဒိုင်ခွက် ဆိုတာ ဘာလဲ။

နေ နာရီဒိုင်ခွက်ဆိုတာ တုတ်ချောင်းနဲ့ ကျောက်သားပြင်တို့နဲ့ ပြုလုပ်ထားတာလဲရှိတယ်။ လူတွေက နေ နာရီဒိုင်ခွက်တွေကို နေရိပ်ရွေ့လျားမှုကို အသုံးပြုပြီး တိထွင်ထားကြပြီး ဥယျာဉ်တွေ၊ အဆောက်အဦပေါ်တွေမှာ ထားရှိကြပါတယ်။ ပြဿနာကတော့ အဲဒီနာရီမျိုးက မှောင်ရင် အလုပ် မလုပ်တော့ဘူး။

နားမကြားတာ ဘယ်မဟာဂီတပညာရှင်လဲ။

လုဝစ် ဗန် ဗီသိုဘင်ကို ၁၇၉၀ ခုနှစ်က ဘွန်းမြို့မှာဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးကျယ်ဆုံး တေးဂီတများကို ဖွဲ့သီသူတွေထဲက တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ သူ အသက် ၂၆ နှစ် အရွယ် ရောက်တဲ့အခါမှာ အကြားအာရုံ ဆွံ့အသွားပါတယ်။ ၁၈၂၃ ခုနှစ်မှာ လုံးဝ နားထိုင်းသွားရှာပါတယ်။ ဗီသိုဗင်ဟာ သူ့ရဲ့ ဆင်ဖိုနီ ၉ ခု သို့မဟုတ် စန္ဒယားလက်သံတွေကို ဘယ်တုန်းကမှ နားဆင်နိုင်စွမ်းမရခဲ့ပါဘူး။ သူ့ဘဝရဲ့ နောက်ဆုံး ၁၀ နှစ်တာ ကာလမှာရေးဖွဲ့သီကုံးထားတဲ့ တေးဂီတသံတွေကိုလဲ နားသောတ ဆင်ခွင့်မရရှာတဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။

မြေအောင်းမှိုတွေဆိုတာ ဘာတွေပါလိမ့်။

မြေအောင်းမှိုဆိုတာ ပြင်သစ်တွေရဲ့ အစားအစာအဖြစ် စားသုံးတဲ့ နူးညံ့ အရသာရှိပြီး ဈေးကြီးတဲ့ အစားအစာတစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ ကြီးမားပြီး အမြှုပ်ထနေတဲ့ သစ်အယ်သီးနဲ့တူတယ်။ မြေကြီးထဲမှာ ပေါက်ပွားရှင်သန်တယ်။ မြေအောင်းမှိုကို ဝက်တွေကလဲ စားတာ ကြောင့်၊ မြေအောင်းမှိုရှာဖို့ ဝက်တွေကို အသုံးပြု ရှာဖွေကြပါတယ်။

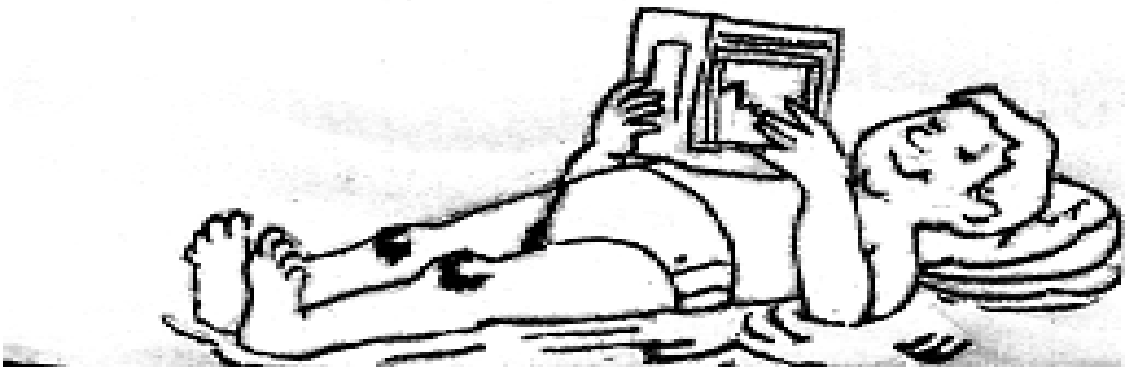

ပင်လယ်နီဆိုတာ တကယ် နီသတဲ့လား။

ပင်လယ်နီလို့နာမည်တွင်နေရတာကတော့ အဲဒီပင်လယ် ရေညှိတွေက ပင်လယ်ရေကို အရောင်ဆိုးထားလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီကျဉ်းမြောင်းတဲ့ ကုန်းတွင်းပိတ် ပင်လယ်ဟာ အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာရဲ့ အမြွှာခွဲတစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှေ့အာဖရိကနဲ့ အာရေဗီးယန်းကျွန်းဆွယ်ကြားမှာ တည်ရှိပါတယ်။

ပင်လယ်သေဆိုတာ ဘာလဲ။

အဲဒီပင်လယ်သေဆိုတာက ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အောက် ၃၆၉ မီတာ (၁၂၉၉ ပေ) နိမ့်ပြီး အစွရေးနဲ့ ရျော်ဒန်နိုင်ငံအစပ်မှာ ရှိပါတယ်။ ပင်လယ်သေထဲကရေဟာ အခြားပင်လယ်က ရေထက် ၇ ဆ ပိုပြီး ငန်တယ်။ ဘယ်ငါးမှ ပင်လယ်သေထဲမှာ မနေနိုင်ဘူး။ ဘယ်သတ္တဝါမှ ပင်လယ်သေထဲ ရေဆင်းမကူးနိုင်ဘူး။ ရေပေါ်မှာ ပေါလောမျောလို့တော့ ရပါတယ်။

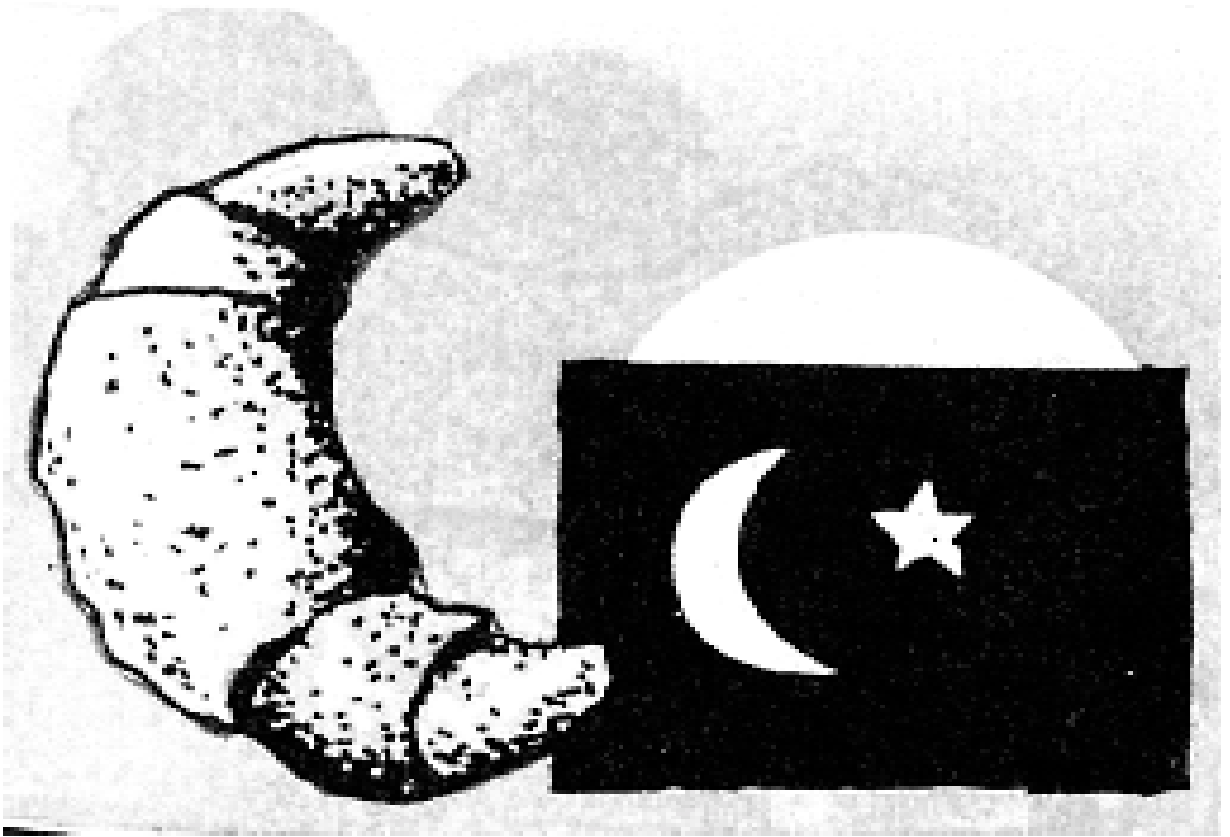
တံစက်မြိတ် ရေထွက်က ထွက်ပေါက်မှာထုထားတဲ့
လူ သို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်ခေါင်းပုံတွေ ဘယ်မှာရှိသလဲ။

အလယ်ခေတ် ကျောက်ဆစ်ပညာရှင်တွေက တိရစ္ဆာန် ဦးခေါင်း
တွေ၊ နတ်မိစ္ဆာတွေနဲ့ ကြောက်လန့်ဖွယ် မျက်နှာတွေကို ထုဆစ်ခဲ့
ကြပါတယ်။ ရေတွေကို အဲဒီ အရုပ်မျက်နှာတွေထဲက ပန်းထွက်
အောင် ပြုလုပ်ထားကြတယ်။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း အမိုးပေါ်က
ကျလာတဲ့ ရေတွေကို အရုပ်မျက်နှာတွေထဲကပန်း ထွက်စေပြီး
ကျောက်တံတိုင်းနံရံတွေကို ဆေးကြောပြီးသားဖြစ်အောင် စီစဉ်
ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

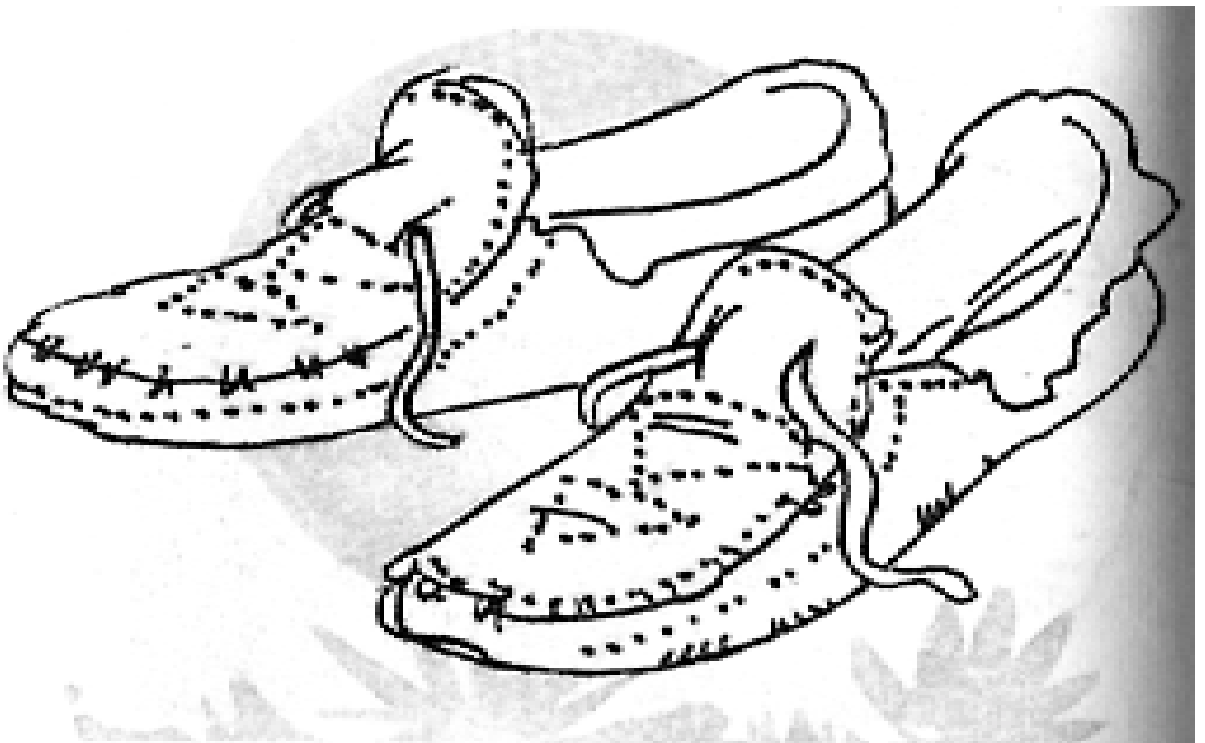
ပြင်သစ် လခြမ်းမုန့်

၁၆၈၃ ခုနှစ်မှာ ဗီယင်နာမြို့ဟာ တူရကီတွေရဲ့ လက်အောက် ကျရောက်သွားခဲ့ရပါတယ်။ တူရကီစစ်တပ်တွေ မြို့တော်အောက် က ဥမင်တူးပြီး ချီတက်လာသံကြားပြီဆိုတာနဲ့ လူတွေက မုန့်တွေ ဖုတ်ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ သတိပေး တပ်လှန့်ချက်လဲ ဖြစ်တယ်။ မြို့တော်လုံခြုံစေဖို့လဲဖြစ်တယ်။ တူရကီအလံရဲ့ လခြမ်း ပုံသဏ္ဌာန် အတိုင်း လခြမ်းပုံမုန့်တွေ ဖုတ်ကြပါတယ်။

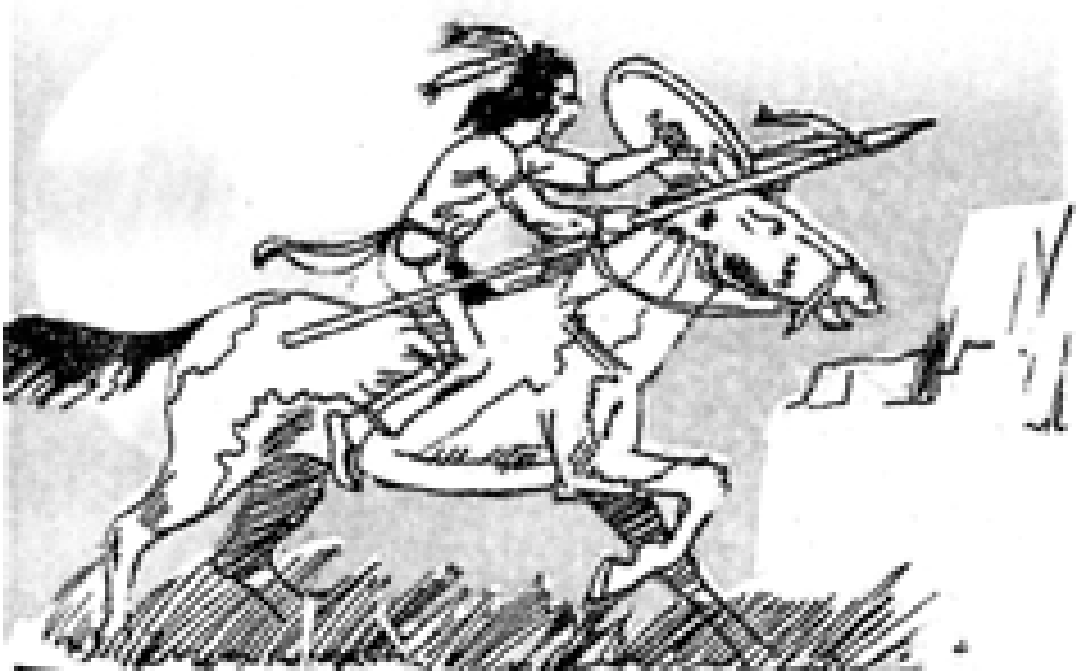
သားရေပျော့ဖိနပ်တွေဆိုတာ ဘယ်လိုမျိုးပါလိမ့်။

အဲဒီဖိနပ်တွေက အင်ဒီးယန်းမျိုးနွယ်စုဝင် အမျိုးသမီးတွေ ချုပ်လုပ် တဲ့ ဖိနပ်မျိုးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဖိနပ်ဦးတွေကို သားရေပျော့နဲ့ လုပ်ထားတယ်။ ပုတီးစေ့တွေသီပြီး ဆိုးဆေးတွေ ဆိုး ထားတယ်။ ဖိနပ်ခုံကတော့ ကျွဲသားရေအမာတွေ ခံထားတယ်။ ဖိနပ်တွေကို တိရစ္ဆာန်အမြီးတွေ၊ အမွှေးတွေနဲ့ ချုပ်လုပ်ထားပါတယ်။

အင်ဒီးယန်းတွေဟာ နဂိုကတည်းက မြင်းနဲ့ယဉ်ပါးခဲ့သူတွေလား။

စပိန်တွေက ၁၆ ရာစုရောက်တော့ မြင်းတွေကို ယူဆောင်လာကြတယ်။ အဲဒီအချိန်မတိုင်မီအထိ အမေရိကန်မှာ မြင်းဆိုတာ မရှိသေးဘူး။ မြင်းတွေရောက်လာပြီး နှစ် ၁၀၀ ကျော်ကြာမှာ အင်ဒီးယန်းတွေက မြင်းကို မွေးမြူစီးနင်းလာတတ်တာပါ။ သူတို့က မြင်းကို စတွေ့တွေ့ချင်း ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေကြတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီနောက်ပိုင်းမှာတော့ သူတို့ဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ မြင်းစီးအကျွမ်းကျင်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်လာကြပါတယ်။

နှင်းခဲဂူအိမ်ထဲမှာ နေရရင် နွေးပျံ့မလား။

အက်စကီမိုတွေ အမဲလိုက်ရင်း လမ်းခရီးမှာ ယာယီနေထိုင်ကြတဲ့ နှင်းခဲဂူအိမ်တွေ ရှိတယ်။ နှင်းတွေကို မာကျောနေအောင် အတုံး အခဲတွေလုပ်ပြီး ဖြတ်တောက်ထားတဲ့ အတုံးကြီးတွေနဲ့ ဆောက်ထားတဲ့ ဂူအိမ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သားရေကြမ်းတွေကို အခင်းအဖြစ် သုံးကြတယ်။ ဖျံဆီနဲ့ထွန်းထားတဲ့ အလင်းမီးအိမ်လေးက အလင်းနဲ့ နွေးထွေးမှုကို ဖန်တီးပေးပါတယ်။

သဲ အချိန်နာရီ မှတ်သားလို့ရသလား။

ဖန်နာရီဆိုတာ အချိန်နာရီအဖြစ် သုံးလို့ သိပ်ကောင်းတာပေါ့။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်းရာပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်တဲ့အချိန်က ဖန်နာရီတွေကို အသုံးပြုခဲ့ကြတယ်။ အောက်ခြေခွက်ထဲကို တစ်ဝက်အထိ ကျဆင်းနေတဲ့ ဖန်ပြွန်လေးတပ်ထားတဲ့ အပေါ်က ခွက်ထဲမှာ သန့်စင်တဲ့ သဲတွေထည့်ထားရတယ်။ သဲတွေက အဝကျဉ်းဖန်ပြွန်ထဲကနေ နည်းနည်းစီကျဆင်းလာနေတယ်။ အပေါ်က ခွက်ထဲက သဲတွေ ကုန်သွားရင် ပြောင်းပြန်မှောက်လှန်ပေးရတယ်။ အချိန်ကို သဲခွက်မှောက်လှန်တဲ့ အကြိမ်နဲ့ တိုင်းတာ တွက်ချက်ရတယ်။

အတိတ်က အကျော်အမော်တွေ

ဂျင်ဂစ်ခန် ဆိုတာ ဘယ်သူလဲ။

အေဒီ ၁၂၀၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းမှာ မွန်ဂိုခေါင်းဆောင် ဂျင်ဂစ်ခန်ဟာ ဧရာမကျယ်ဝန်းတဲ့မွန်ဂိုအင်ပိုင်ယာကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့ပါတယ်။

ဂျင်ဂစ်ခန်နဲ့ သူ့တပ်မတော်သားတွေဟာ လူတွေကို ကြမ်းကြုတ် ရက်စက်စွာ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ပြည်သူတွေကို အုပ်စိုးဖို့ ဘုရားသခင်က သူ့ကို ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်လိုက်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

သူက မြင်းသည်တော်တပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါတယ်။ အောင်ပွဲရပြီး အနယ်နယ်အရပ်ရပ်က ပြန်လည်ချီတက်လာကြတဲ့စစ်တပ်တွေက သူ့ထံမှာ ပြန်လည်ဆုံစည်းကြတယ်။ သူ့ရဲ့ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှတဲ့ မွန်ဂိုစစ်သားတွေဟာ မဟာတံတိုင်းကြီးကို ကျော်ဖြတ်ပြီး တရုတ်ပြည်မြောက်ပိုင်းတခွင်ကို အောင်ပွဲဆင်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ အင်ပိုင်ယာဟာ အာရှကိုကျော်ဖြတ်ပြီး အရှေ့ဥရောပနဲ့ ရုရှကိုပါ သိမ်းပိုက် ခြေဆန့်ခဲ့ပါတယ်။

စိန့် ခရစ်စတိုဖာ ဆိုတာ ဘယ်သူလဲ။

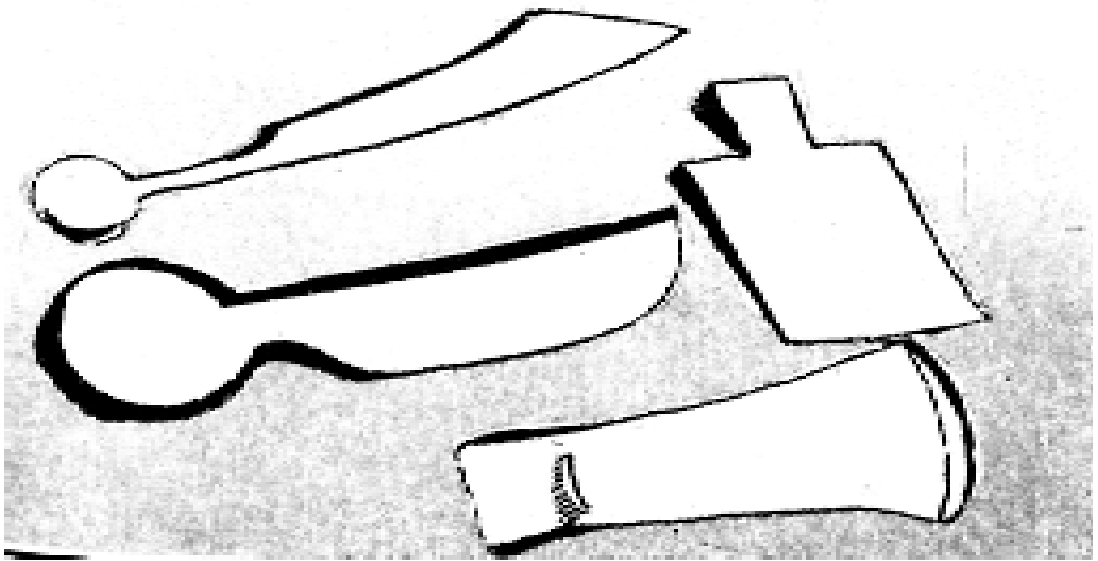
ဘုရားသခင်ကို အလုပ်အကျွေးပြုတဲ့အနေနဲ့ စိန့် ခရစ်စတိုဖာဟာ ရေစီးသန်လှတဲ့မြစ်ကို ဖြတ်ပြီး ခရီးသွားတွေကို သယ်ဆောင်ပို့ပေးတယ်။

တစ်နေ့တော့ ကလေးတစ်ယောက်ကို သယ်ဆောင်ပေးနေစဉ်မှာ သူ့ပခုံးနှစ်ဘက်နဲ့ တစ်ကမ္ဘာလုံးရဲ့ အပြစ်တွေကို ထမ်းထားရသလို ခံစားလိုက်ရတယ်။ အဲဒီ ကလေးငယ်ဟာ ခရစ်တော်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စိန့် ခရစ်စတိုဖာရဲ့ ရုပ်ပုံကားချပ်တိုင်းဟာ ကလေးကို ပွေ့ချီလျက်သားပုံပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပေါက်ဆိန်တွေ၊ ဓားတွေကို ပိုက်ဆံအဖြစ် ဘယ်သူတွေ အသုံးပြု ခဲ့သလဲ။

ရှေးဟောင်း တရုတ်လူမျိုးတွေဟာ ကုန်သွယ်ရာတွင် ပစ္စည်း
ကိရိယာတွေကို အသုံးပြုခဲ့ကြတယ်။ အစောပိုင်းခေတ်မှာ အသုံးပြု
ခဲ့တဲ့ ပိုက်ဆံကတော့ ဓားတွေ၊ ပေါက်ပြားတွေရဲ့ပုံစံမျိုး ဖြစ်ကြပါ
တယ်။ အဲဒီပစ္စည်းတွေက သယ်ရပိုးရခက်လွန်းလို့ နောက်ပိုင်းမှာ
အပိုင်းပြားတွေလုပ်ပြီး အသုံးပြုကြတယ်။ မက္ကဆီကို နိုင်ငံမှာလဲ
ပေါက်ဆိန်ပုံစံ ပိုက်ဆံတွေကို အသုံးပြုခဲ့ကြတယ်။ ကြေးဝါနဲ့လုပ်
ထားတဲ့ ပစ္စည်းကိရိယာတွေဟာ ပျော့ပျောင်းလွန်းလှလို့ တကယ့်
ကိရိယာပစ္စည်းတွေလို အသုံးပြုလို့တော့ မရပါဘူး။

နွားလူ ဆိုတာ ဘာပါလိမ့်။

ဂရိဒဏ္ဍာရီထဲက ထူးဆန်းတဲ့သတ္တဝါကြီးဖြစ်ပါတယ်။ လူတစ်ပိုင်း နွားတစ်ပိုင်း သတ္တဝါကြီးပေါ့။ ဂရိဘုရင်ကြီး မင်နိုစ် လက်ထက် က အဲဒီ နွားလူ သတ္တဝါကြီးကို လျှို့ဝှက်ဝင်္ကံပါရဲ့ အလယ်မှာ ဖွက်ထားတယ်။ နှစ်စဉ် အဲဒီ နွားလူသတ္တဝါကြီးကို ယာဇ်ပူဇော်ဖို့ အေသင်မြို့တော်က ယောက်ျားပျို ခုနစ်ယောက်နဲ့ မိန်းမပျို ခုနစ်ယောက် ပို့ပေးတယ်။

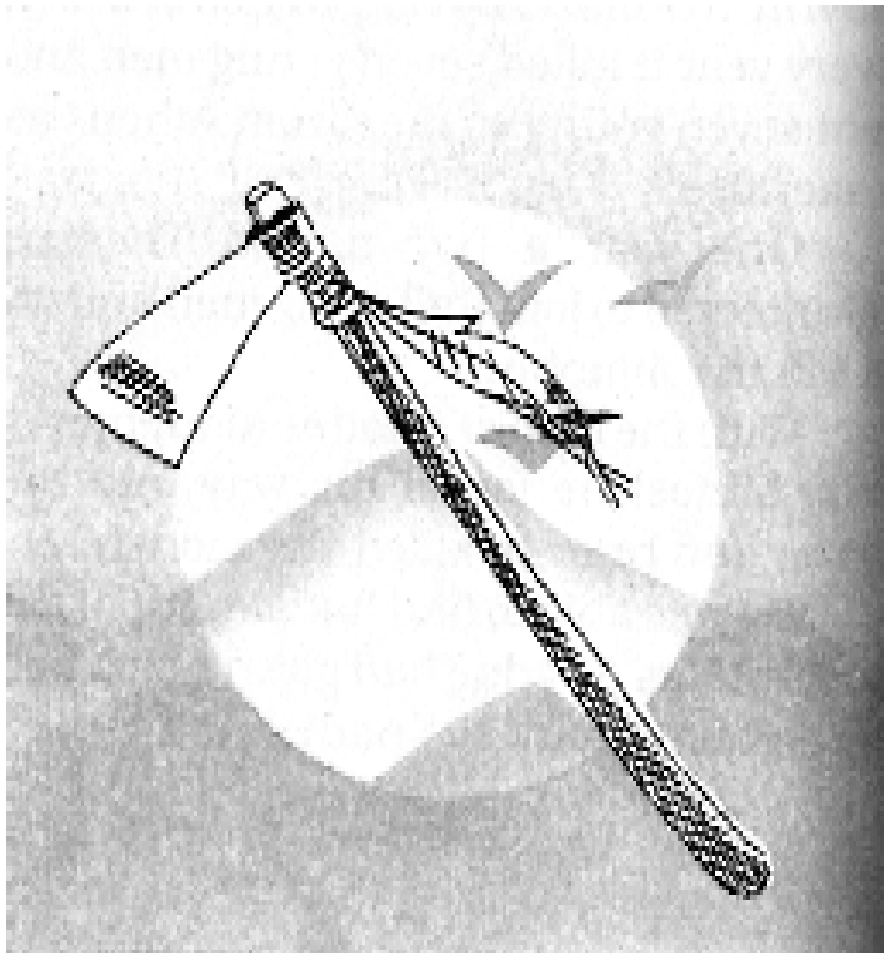
ယဇ်ပူဇော်တဲ့ နှစ်တစ်နှစ်မှာတော့ သီးဆီးယပ်လိုခေါ်တဲ့ ကောင်လေးက ယဇ်ပူဇော်ခံရမယ့် လုလင်ပျိုတွေနဲ့ လက်တွဲပြီး နွားလူ သတ္တဝါကြီးကို သုတ်သင်ပစ်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့တယ်။

ဘုရင်ကြီး မင်နိုစ်ရဲ့သမီးတော် အာရိတ်ဒ်နီရဲ့ အကူအညီနဲ့ ဝင်္ကံပါလမ်းကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့တယ်။ ပြီးတော့ နွားလူကြီးကို ရဲရင့်စွာ ရင်ဆိုင်ပြီး သုတ်သင်ပစ်နိုင်ခဲ့တယ်။

ဘုရင့်သမီးတော်က ကြိုးထုံးကလေးတွေနဲ့ ဝင်္ကံပါသွားလမ်းကို အမှတ်အသားလုပ်ပေးတာကြောင့် လမ်းစတွေ့သွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်သုံးကျောက်ပေါက်ဆိန်ဆိုတာ ဘာလဲ။

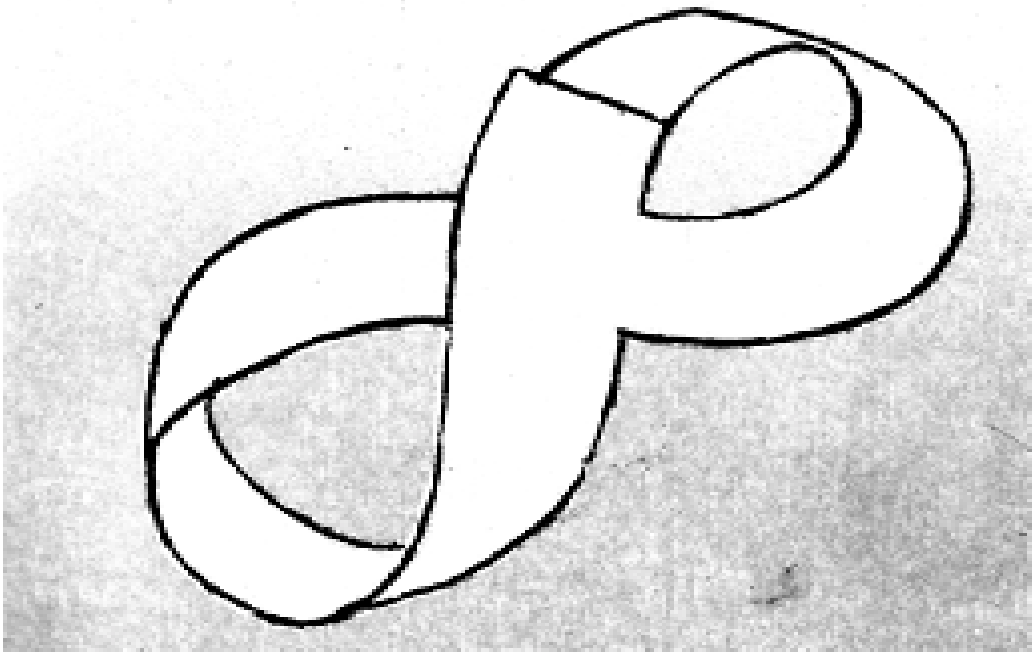
စစ်ပွဲမှာသုံးတဲ့ ပေါ့ပါးတဲ့ ပေါက်ဆိန် ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုတိုင် ဥရောပက လူဖြူတွေက သံနဲ့သွန်းလုပ်ထားတဲ့ ပေါက်ဆိန် ကလေးတွေကို အသုံးပြုနေတုန်းပဲ။ စစ်သုံး ပေါက်ဆိန်လေးတွေ အဖြစ် ကျောက်တုံးကို ပါးပါးလှပ်လှပ်ရွေးပြီး သွေးထားကာ လက်ကိုင်နဲ့ ချည်နှောင်ပြီး ကိုင်ဆောင်ခဲ့ကြပါတယ်။

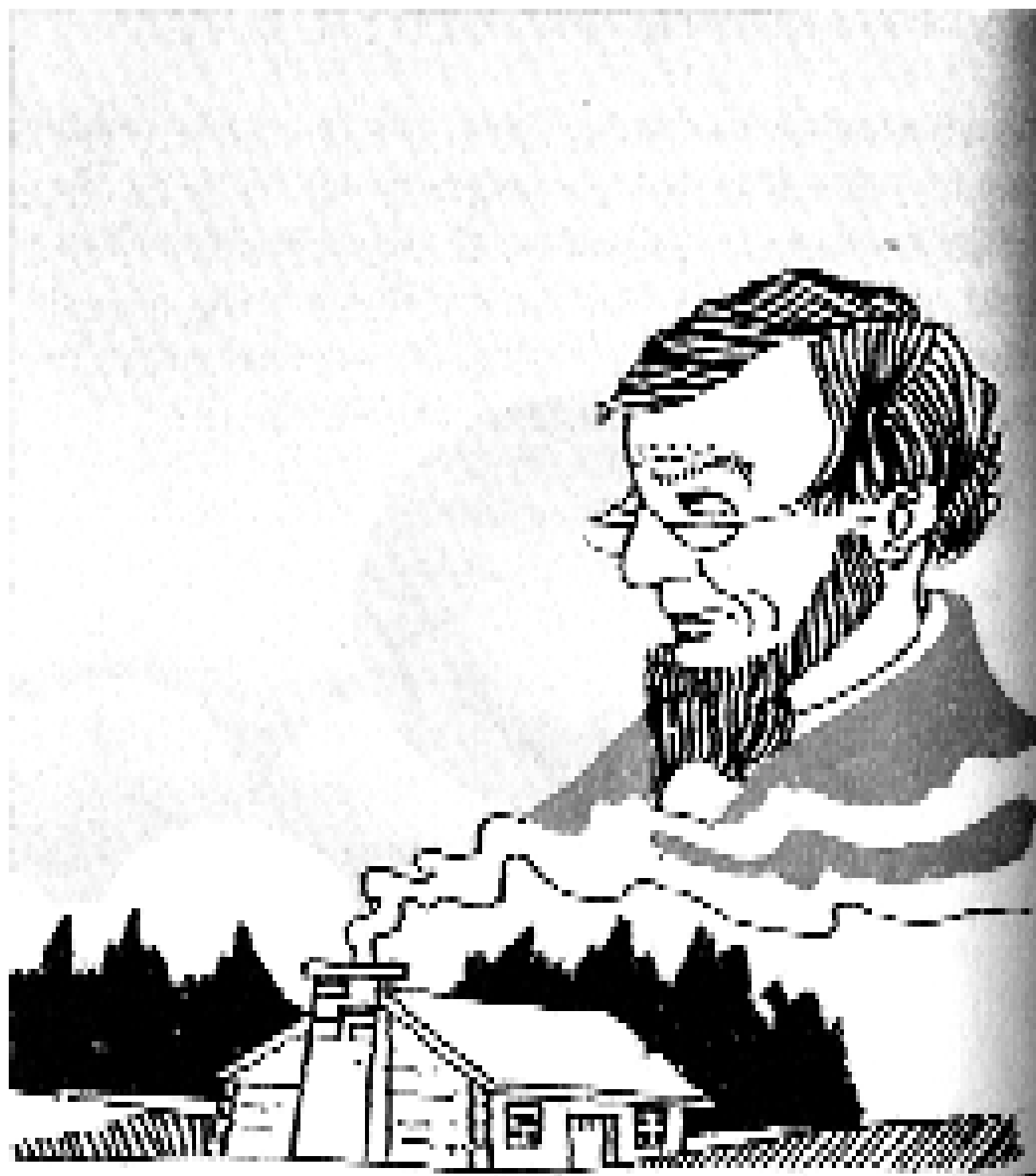

မိုဘီရပ်စ် အစင်းပြား

မိုဘီရပ်စ် အစင်းပြားလုပ်ရအောင် စက္ကူပြားရှည်ရှည် တစ်ချပ်ကို ခါးတစ်ဝက်က လိမ်ပြီး ခေါက်လိုက်ပါ။ ပြီးတော့ ထိပ်ချင်းဆက် ပြီး ကြိုးပြားတစ်ခုလို လုပ်လိုက်ပါ။ ခဲတံတစ်ချောင်းနဲ့ အပြင်စက္ကူ အနားကို သီပြီး ရေးဆွဲပါ။ အဲဒီစက္ကူပြားမှာ အနားစွန်းတစ်ဖက် ပဲရှိတာကို တွေ့ရလိမ့်မယ်။ ၁၉ ရာစုက သင်္ချာပညာရှင် ဩဂတ် စတပ် မိုဘီးရပ်စ် ကွယ်လွန်ပြီးတော့ အဲဒီနည်းစနစ်ကို သူ့နာမည် မှည့်ခေါ်ပြီး ဂုဏ်ပြုထားပါတယ်။

စပါးကျိုထဲမှာ မွေးဖွားခဲ့ပြီး အမေရိကန်သမ္မတဖြစ်လာတာ ဘယ်သူလဲ။

၁၆ ရာစုက အမေရိကန်သမ္မတဖြစ်လာခဲ့သူ အီဘရာဟမ်လင်ကွန်းကို ၁၈၀၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၆ ရက်နေ့မှာ ဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ ကင်တပ်ကီအရှေ့ဖျားက စပါးကျိုထဲမှာ မွေးဖွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ လင်ကွန်းဟာ အင်ဒီယန်းတွေရဲ့လယ်ယာမြေမှာ ကြီးပြင်းခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ဘဝသူ ရုန်းကန်ပြီး ပညာဆည်းပူးခဲ့ရတယ်။ ရှေ့နေဖြစ်လာပြီး ၁၈၆၁ ခုနှစ်မှာ သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းခံခဲ့ရပါတယ်။

တကယ့်မြို့စားကြီး ဒရက်ကူလာ ဆိုတာ ရှိခဲ့သလား။

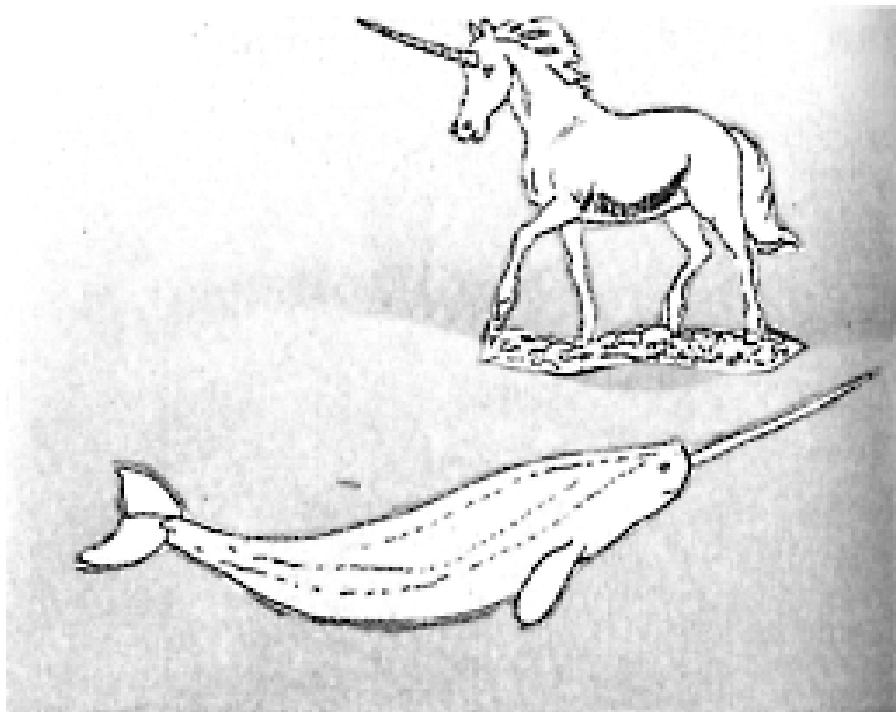
ဘရန်စတော့ကာရဲ့ ဒရက်ကူလာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဝတ္ထုဟာ ၁၈၉၇ ခုနှစ်ကတည်းက လူကြိုက်များခဲ့ပါတယ်။ ရုပ်ရှင်တွေ၊ ပြဇာတ်တွေနဲ့ ရုပ်ပြကာတွန်းတွေမှာတောင် ဒရက်ကူလာလို့ခေါ်တဲ့မြို့စားကြီးဟာ လူတိုင်းနဲ့ ရင်းနှီးနေပါတယ်။ သူက သွေးစုတ်ဖုတ်ကောင်ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ့် ဒရက်ကူလာကတော့ ၁၅ ရာစုနှစ်က မင်းသား ဗလက်တက်ဖဲစ်ဖြစ်နိုင်ဖွယ် ရှိပါတယ်။ သူက ယုတ်မာရက်စက်သူ ဖြစ်တယ်။ သွေးစုတ်ဖုတ်ကောင်အစစ်တော့ မဟုတ်ပါဘူး။

သိင်္ဂဿမြင်း ဆိုတာ တကယ်ရှိခဲ့သလား။

ဒဏ္ဍာရီထဲက သိင်္ဂဿမြင်းပျံဆိုတာ တကယ်ရှိတယ်လို့ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ယုံကြည်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီ မြင်းပျံရဲ့ထိပ်အလယ်မှာ ချိုတစ်ချောင်း ရှိတယ်။ သူ့ရဲ့ အထိမ်းအမှတ်တံဆိပ် လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုတိုင် သူ့ဒီဇိုင်းပုံက ခေတ်စားနေသေးတယ်။

ရှေးတုန်းက လူတွေဟာ အဲဒီမြင်းပျံအနွယ်ဝင်ဖြစ်တယ်လို့ တွေးဆထားတဲ့ လိမ်ကောက်ကွေးနေတဲ့ အစွယ်ရှိတဲ့ ပင်လယ်မြင်းပျံကို ရှာဖွေခဲ့ကြသေးတယ်။

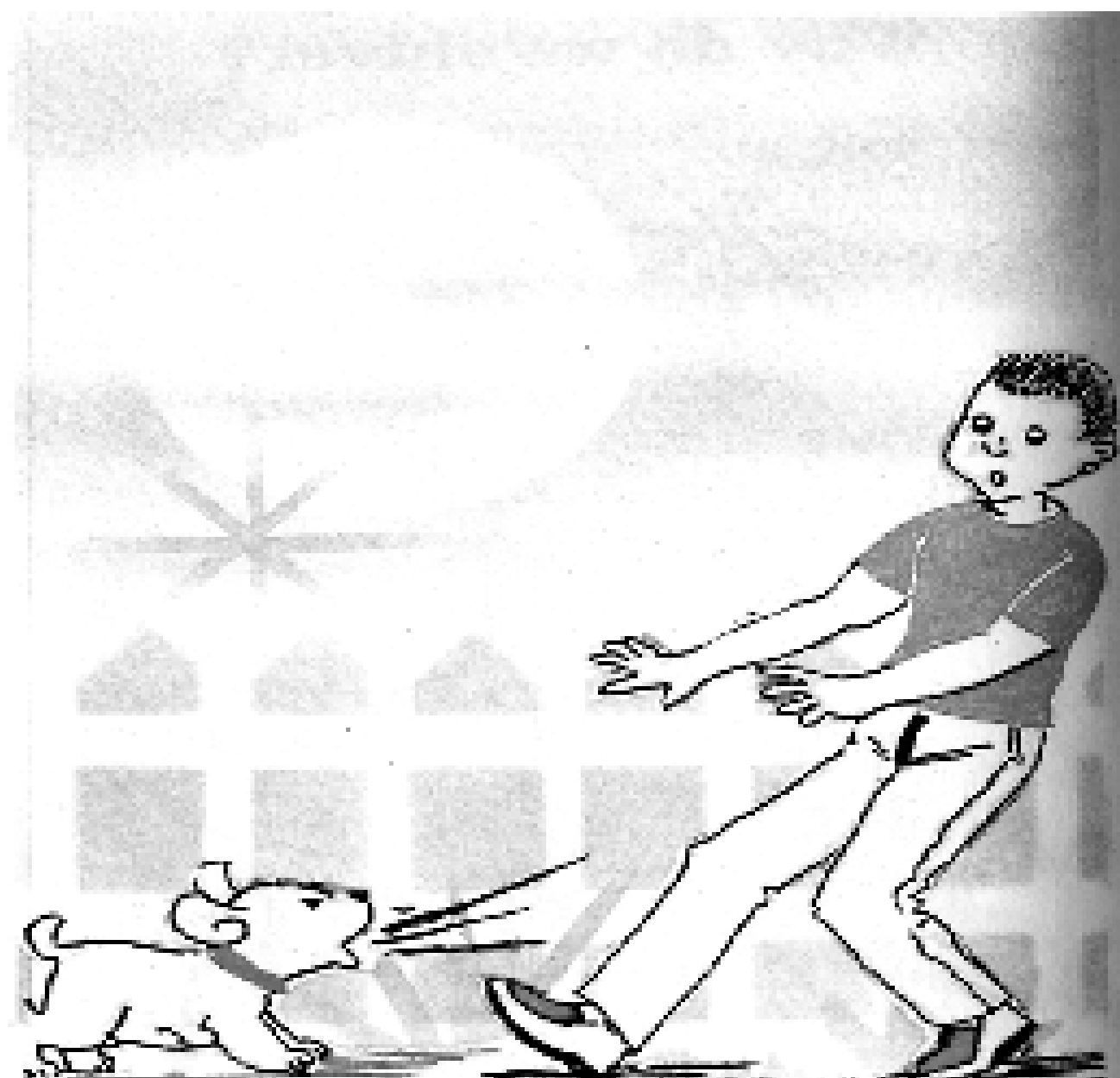

အထွေထွေ ဗဟုသုတ

ချမ်းရင် ဘဒ္ဒကောင့် ခိုက်ခိုက်တုန်ရသလဲ။

အရမ်းချမ်းတဲ့အခါ ထိန်းမရ သိမ်းမနိုင်အောင် ခိုက်ခိုက်တုန်တတ်တယ် မဟုတ်လား။ သင့်ရဲ့ ကြွက်သားတွေက နေရာအနှံ့ လှုပ်နေလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ကြွက်သားတွေ လှုပ်ရှားခြင်းကြောင့် ခန္ဓာကိုယ် နွေးလာတာဖြစ်ပါတယ်။

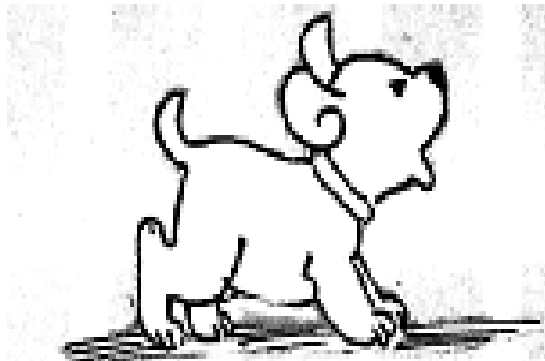

ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်တဲ့အခါ ဘာကြောင့် မျက်နှာမှာသွေးဆုတ်
ပြီး ဖြူဖတ်ဖြူရော် ဖြစ်သွားရတာလဲ။

ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်နေရာကို သွေးတွေပြောင်းပို့ပေး
လိုက်ရတာကြောင့် မျက်နှာမှာ ဖြူယော်သွေးဆုတ်ရတာဖြစ်ပါ
တယ်။ နှလုံးကနေ ကိုယ်ခန္ဓာမှာရှိနေတဲ့ ကြွက်သားတွေဆီသွေးကို
အလျင်အမြန် အားကုန် တွန်းပို့လိုက်တယ်။ သွေးစီးဆင်းရာ
လမ်းကြောင်းထဲကို နှလုံးခုန်မြန်စေတဲ့ ဟော်မုန်းလွှတ်သွင်းပေး
လိုက်တယ်။ အဲဒီလို ပြုလုပ်ပေးလိုက်တော့မှ ပြေးဖို့ပဲဖြစ်ဖြစ်၊
တိုက်ခိုက်ဖို့ပဲဖြစ်ဖြစ် ခန္ဓာကိုယ်က အဆင်သင့် ပြင်ဆင်ထားပြီး
ဖြစ်နေတယ်။

အန္တရာယ်လွန်မြောက်သွားတာနဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ဟာ အလျင်
အမြန် ပြောင်းလဲပြီး ပုံမှန်ပြန်ဖြစ်လာတယ်။

မြွေကို ဘယ်လိုဖြားယောင်းဆွဲဆောင်မလဲ။

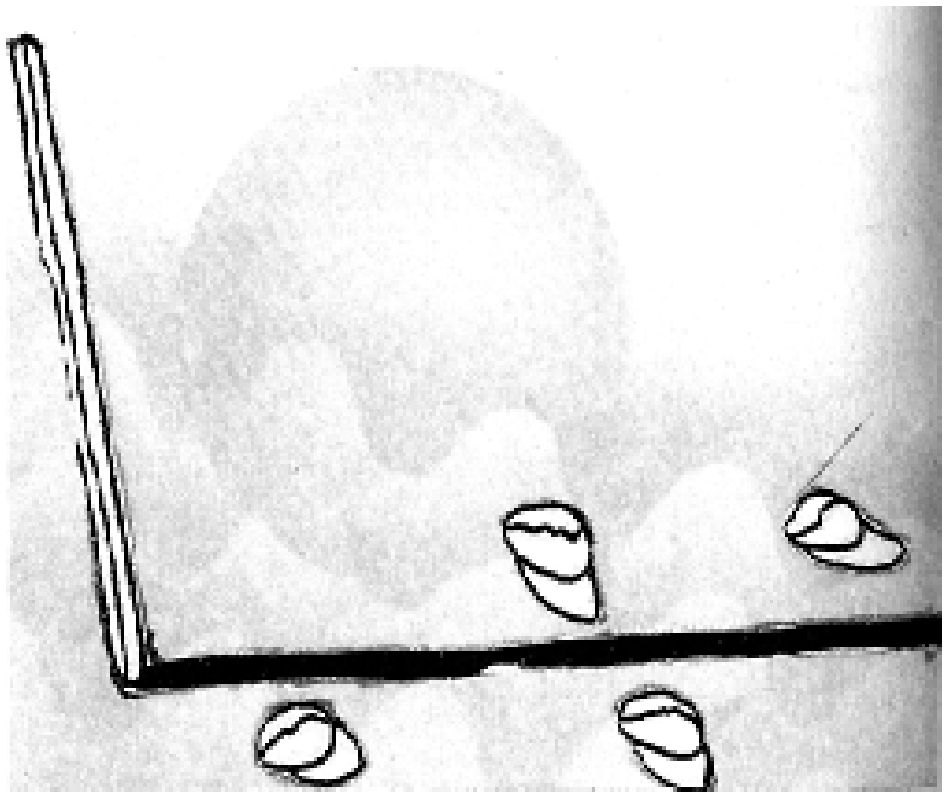
မြွေဆိုတာ အကြားအာရုံမရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြွေဆရာ မှုတ်နေတဲ့ ပလွေသံကို သူ မကြားနိုင်ဘူး။

မြွေဆရာနဲ့ သူ့ပလွေရဲ့ လွှဲယိမ်းနေတဲ့ လှုပ်ရှားမှုအတိုင်း မြွေက လိုက်ပြီး လွှဲယိမ်းနေတာဖြစ်ပါတယ်။

တုတ်တစ်ချောင်းနဲ့ အချိန်ကို ဘယ်လိုလုပ်ပြောပြမလဲ။

နေ့ခင်းမှာ နေက အပေါ်မှာ ကျော်ဖြတ်သွားရင် အရိပ်တွေက ပတ်ပတ်လည် လှည့်နေတယ်။ ရှေးတုန်းက လူတွေက အဲဒီ အချက်ကို သတိပြုမိကြတယ်။ တုတ်ချောင်းရှေ့မှာ အကွာအဝေး အညီအမျှ သတ်မှတ်ပြီး ခဲလုံးလေးတွေ တန်းထားလိုက်တယ်။ အရိပ်ရွေ့တာကိုကြည့်ပြီး အချိန်ကို ပြောပြနိုင်တယ်။

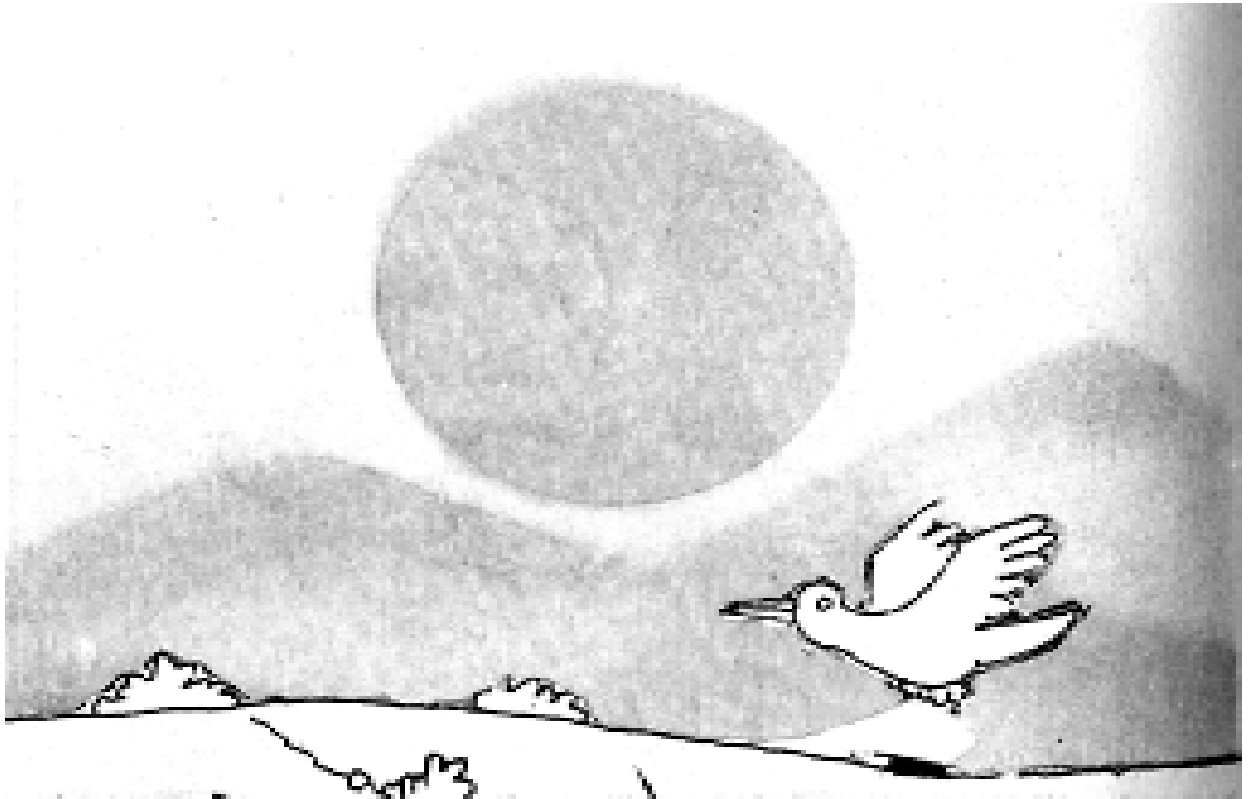
နှာရှုံ့တာ ဘယ်လောက်မြန်သလဲ။

နေမထိထိုင်မသာ ယားကျိကျိဖြစ်လာရင် နှာခေါင်းရဲ့နာမ့်ကြော အဆုံးထိ ရောက်သွားအောင် အသက်ပြင်းပြင်းရှူပြီး နှာရှုံ့လိုက်တဲ့ အမြန်နှုန်းဟာ တစ်နာရီ ကီလိုမီတာ ၁၆၀ (မိုင် ၁၀၀) နှုန်း တောင် မြန်သတဲ့။ နှာမရှုံ့နဲ့နော်။ ဘုရားသခင် မစတော်မူပါစေ။

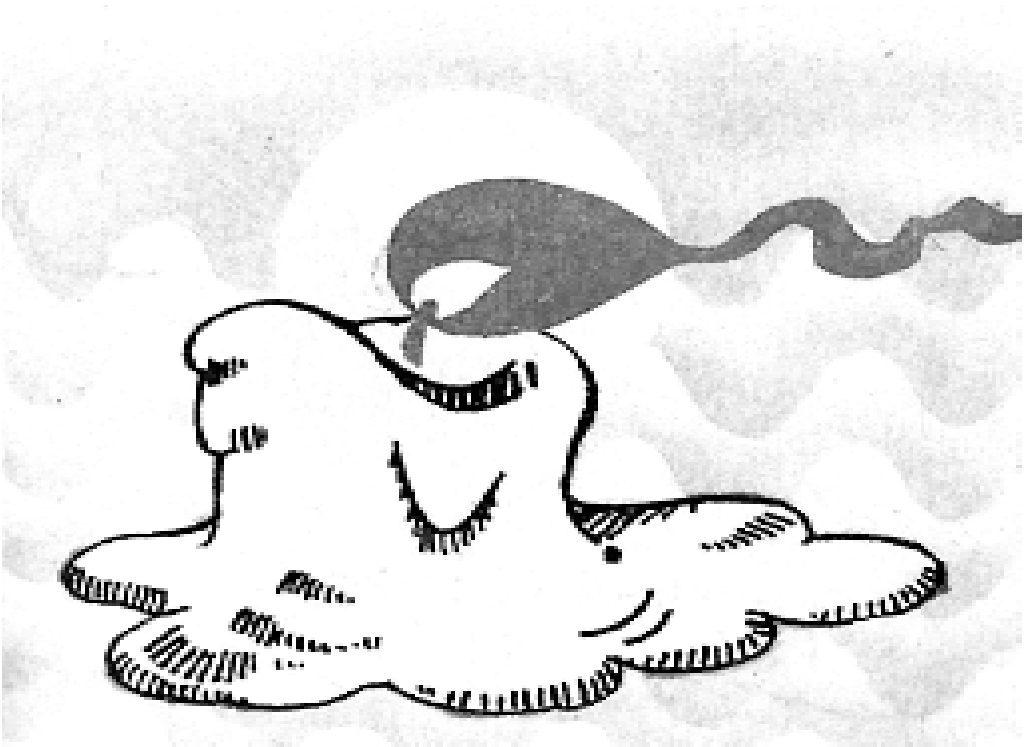
ကောင်းကင်ကြီး ဘာဖြစ်လို့ အပြာရောင်သန်းနေရတာလဲ။

ကောင်းကင်ဆိုတာ အရောင် မရှိပါဘူး။ ရောင်စဉ်ခုနစ်သွယ် ကိန်းဝပ်နေတဲ့ နေရောင်ခြည်ကျရောက်တဲ့အခါ လေထုကို ဖြတ် လာရပါတယ်။ လေရဲ့ သန်းပေါင်းများစွာသော မော်လီကျူး အစိတ်အပိုင်းကလေးတွေက နေခြည်အလင်းတန်းထဲရှိ အရောင် တွေထဲမှာ အပြာရောင်က ယိုင်နှုန်းအများဆုံးနဲ့ ဖြန့်ခွဲထွက်လာ တာကြောင့် ကောင်းကင်ကြီးဟာ နီလာရောင် အပြာသွေးကြွပြီး နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

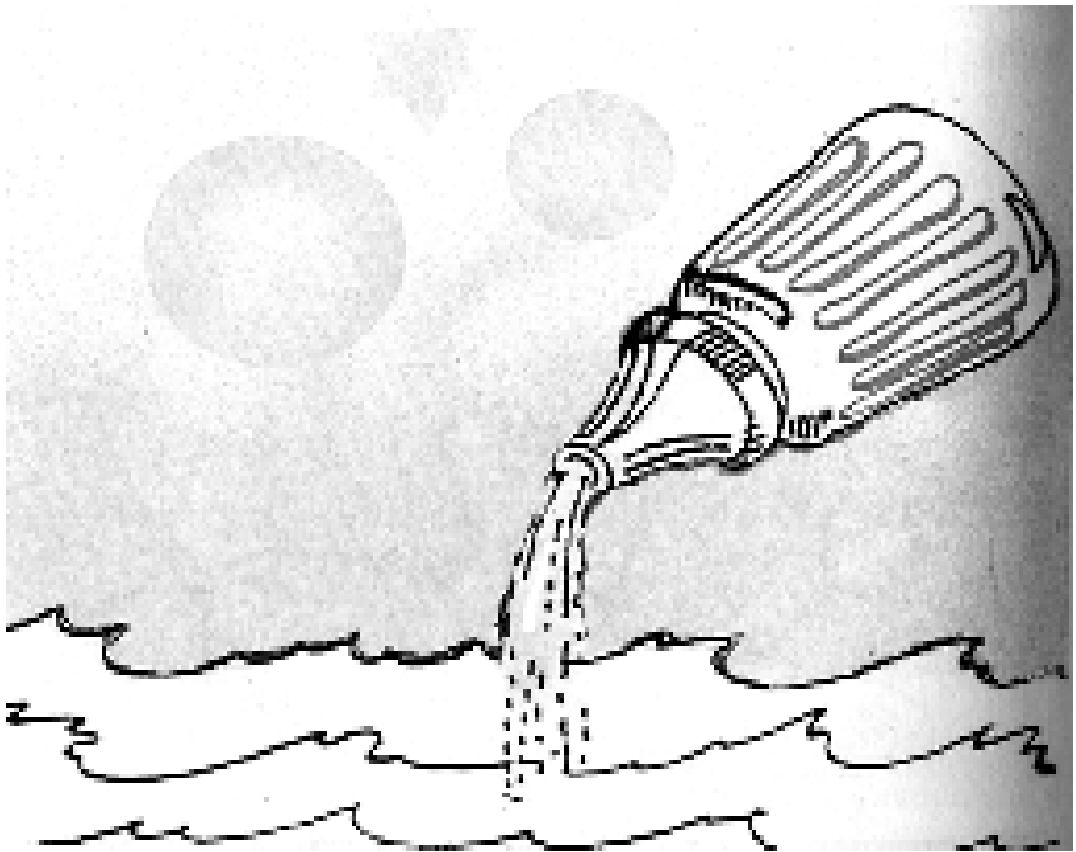
ဖယောင်းတိုင်က ဘာကြောင့် မီးလောင်တာလဲ။

ဖယောင်းတိုင်မီးစာကို မီးညှိထွန်းလိုက်တဲ့အခါမှာ အပူကြောင့် ဖယောင်းတွေ အရည်ပျော်ကုန်တယ်။ မီးစာလေး ကြွေတက်လာ တယ်။ မီးစာမှာ မီးတောက်တော့ ဖယောင်းက အငွေ့ပျံသွား တယ်။ ပြီးတော့ လေထဲက အောက်ဆီဂျင်နဲ့ပေါင်းပြီး မီးတောက် လာပါတယ်။

ပင်လယ်ရေ ဘာဖြစ်လို့ ငန်ရတာလဲ။

ဆားဆိုတာ မိုးရေတွေက ကျောက်တုံး ကျောက်ဆောင်တွေကို တိုက်စားပြီး တဖြည်းဖြည်း ဆေးကြောသန့်စင်လာတဲ့ သတ္တုဓာတ် တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ သတ္တုဓာတ်တွေက ပင်လယ်ထဲကို စီးဝင်သွားတယ်။ ငန်တဲ့အရသာကို ဖြစ်စေတယ်။ ပင်လယ်ရေ တွေ အငွေ့ပျံသွားတဲ့အခါ ဆားတွေ ကျန်ရစ်ခဲ့ပါတယ်။

မျက်နှာ ဘာကြောင့် အနီရောင်သန်းရတာလဲ။

ရှိုးတိုးရှုန့်တန့်ဖြစ်ရင်၊ ရှက်ရင် (ဝမ်းသာရင်တောင်မှ) ပါးပြင်ဟာ ရဲတွတ်လာပါတယ်။ လူတွေက ရှက်သွေးဖြန်းတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။

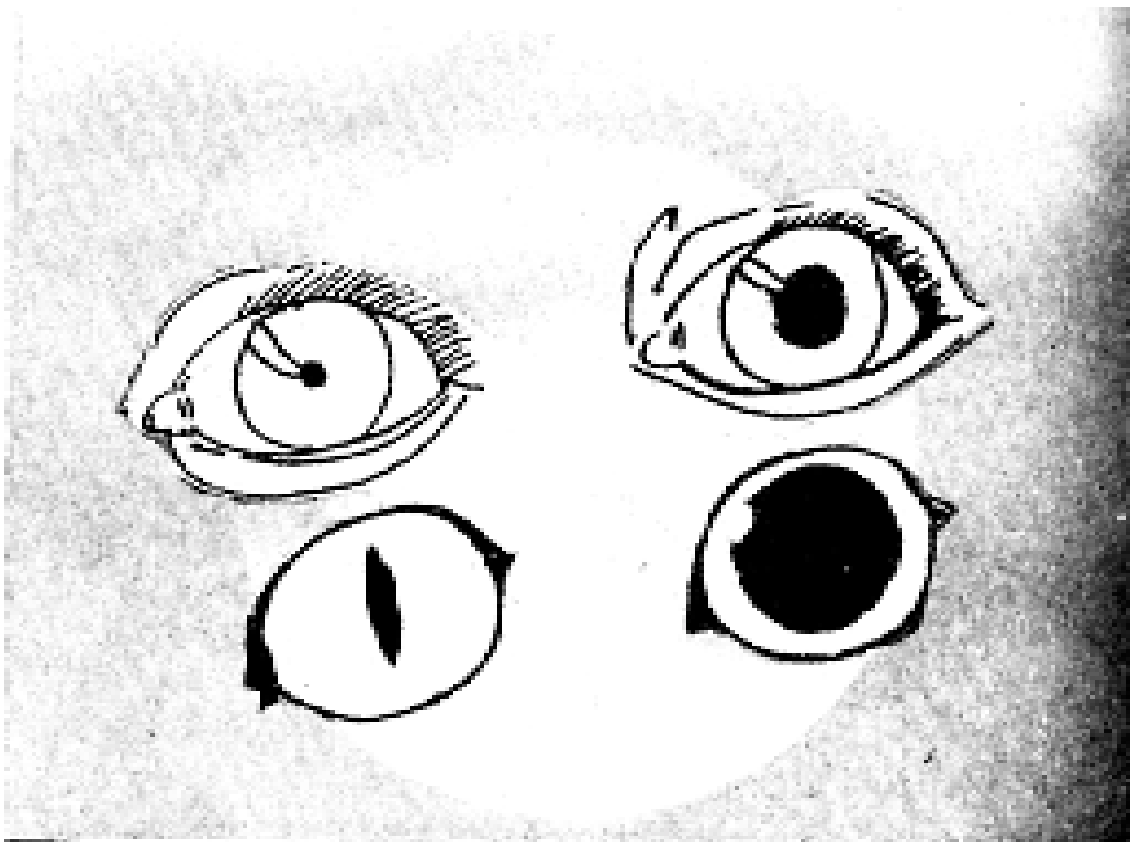
အရေပြားအောက်က သွေးကြောမြှာလေးတွေဟာ ပွင့်လာပြီး သွေးတွေကို အလွန်အမင်း စီးဆင်းစေတယ်။ သာမန်အပူချိန်မှာ ခန္ဓာကိုယ်က ဦးနှောက်ကိုပေးပို့မယ့် သွေးကို ထိန်းထားတဲ့ သွေးလမ်းကြောင်းတွေရှိတယ်။ ရှက်သွေးဖြာစေတာကတော့ အဲဒီ သွေးလွှတ်ပေးတဲ့ လမ်းကြောင်းတွေထဲက လမ်းကြောင်း တစ်ခု ပွင့်သွားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ကြောင်တွေဟာ အမှောင်ထဲမှာ ဘာကြောင့် မြင်နိုင်တာလဲ။

ပိန်းပိတ်အောင်မှောင်တဲ့ အမှောင်ထဲမှာ ဘယ်လိုသတ္တဝါမှ မမြင်နိုင်ဘူး။ ဒါပေမယ့် အမှောင်ထဲမှာ အလင်းဓာတ်နည်းနည်းရှိမယ်ဆိုရင်တော့ ကြောင်တွေဟာ သူတို့မျက်လုံးထဲက သူငယ်အိမ်ကို ချဲ့နိုင်ကြတယ်။ သူငယ်အိမ်ကို ချဲ့လိုက်တော့ မျက်လုံးထဲကို အလင်းဓာတ် ပိုဝင်လာစေတာပေါ့။

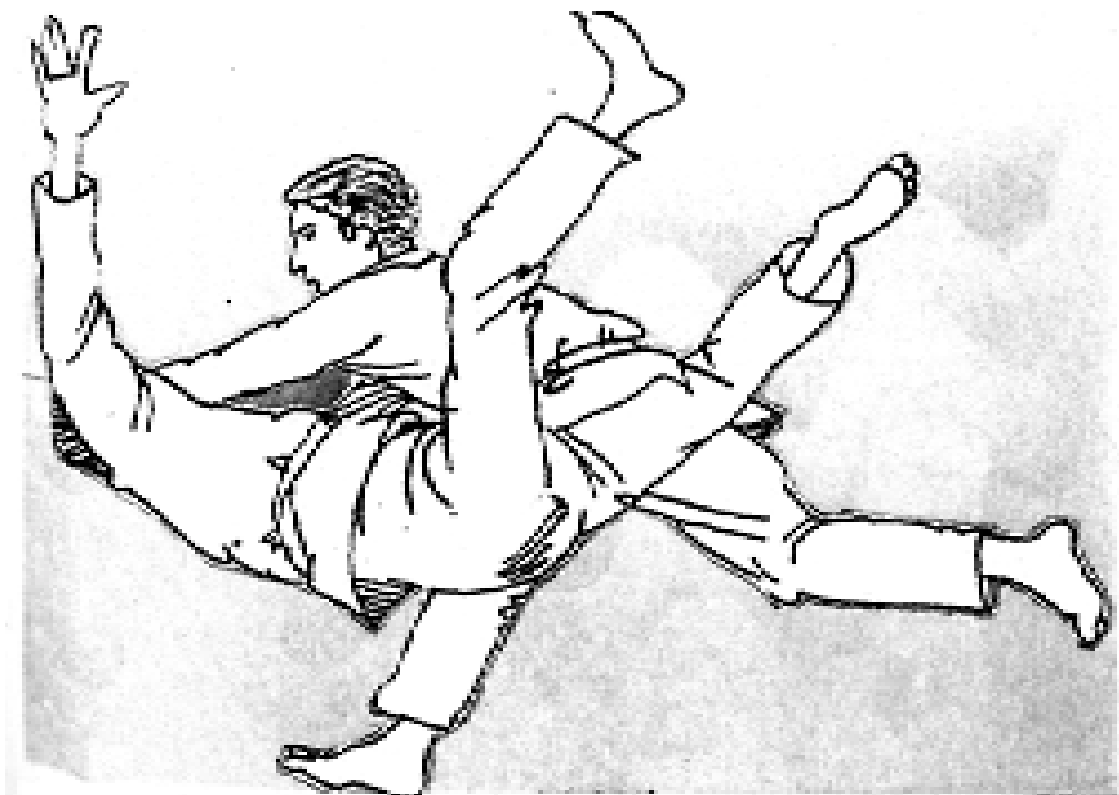
ဇီးကွက်တွေလဲ အဲဒီလိုနည်းကို အသုံးပြုပါတယ်။

ဂျူဒို ဆိုတာ ဘာလဲ။

ဂျူဒိုဆိုတာတိုက်ခိုက်လာသူကို ထိခိုက်နာကျင်စေမှု မရှိစေဘဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကာကွယ်ဖို့ တရုတ်ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးတွေ က တီထွင်ပြီး နည်းနာတွေဖွံ့ဖြိုးလာအောင် ပြုလုပ်ခဲ့တာဖြစ်နိုင် ဖွယ်ရှိတယ်။ ဖမ်းချုပ်တဲ့နည်းကို အသုံးပြုပြီး တိုက်ခိုက်လာ သူရဲ့ အားကို အသုံးချကာ ပစ်ပေါက် လဲကျစေတဲ့နည်းဖြစ်ပါတယ်။

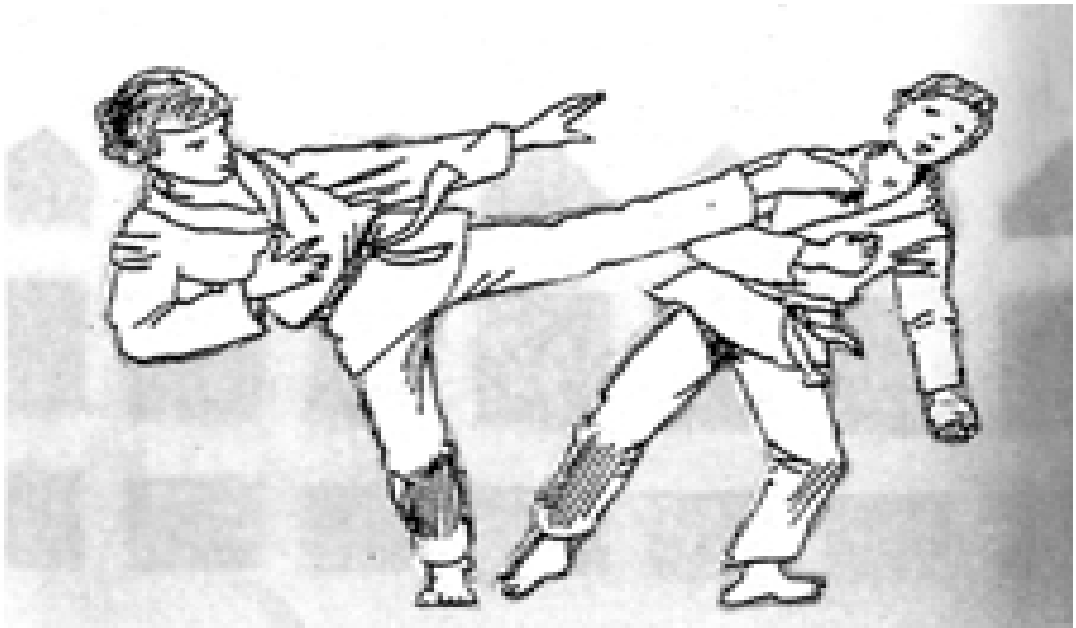
ခုန်အုပ်ခြင်း၊ ကန်ခြင်း မပြုလုပ်ဘဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုကာကွယ် ရေးကိုသာ အဓိကအားထားတဲ့ ကိုယ်ခံ့ပညာတစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။

ကရာတေးဆိုတာ ဘာလဲ။

ကရာတေးရဲ့အဓိပ္ပာယ်က လက်ဗလာနဲ့ လက်နက်မဲ့တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ခုန်အုပ်ခြင်း၊ ကန်ခြင်း၊ ပစ်ပေါက်ခြင်းကို အသုံးပြုပြီး လျင်မြန်လွန်း အန္တရာယ်ပေးနိုင်လွန်းတဲ့ တိုက်ခိုက်ရေး အားကစားနည်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပါတယ်။ မူလက တရုတ်ပြည်က ဆင်းသက်လာတဲ့ပညာဖြစ်ပြီး ဂျပန်နိုင်ငံမှာ တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးလာပါတယ်။ ဂျပန်နိုင်ငံမှာ ပထမဆုံး ကရာတေး ပညာသင်ကျောင်း (ဒိုဂျို)ကို ၁၉၂၄ ခုနှစ်မှာ စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါတယ်။

ကရာတေးပညာကို ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကာကွယ်ခုခံရေးနဲ့ တိုက်ခိုက်ရေး နှစ်မျိုးလုံး အသုံးပြုနိုင်ပါတယ်။

သိမှတ်ဖွယ်ရာ တာစဉ်များကို လက်စွဲပြုပါ။

ချွတ်ချွတ်ဆတ် ဆွတ်ချွတ်သိနိုင်သည့် အခြေများ။

ရှမ်းလင်းတိက္ခမသော သုတ အချွတ်အလက်များ၊
ရှမ်းပုံများနှင့် ပုံစံများစုစည်းထားသည်။

အသက်အရွယ်မရွေး မျှော်မျှော်ရှင်ရှင်
ဖတ်ရှုလေ့လာရင်း မညာ သုယူနိုင်ကြမည်။

အမေး အဖြေ အချွတ်အလက်များကို
လေ့လာဖတ်ရှုရင်း မိမိ၏ မညာဆည်းပူး
လေ့လာမှု တတိုင်းအထက် သိရှိရမည်။

လေ့လာဆည်းပူး ဖတ်ရှုကြရမည့်
သိမှတ်ဖွယ်ရာ တာစဉ်များ

- သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာ ● ဉာဏ်စမ်းယူစွာများ
- အမေးနှင့် အဖြေ အထွေထွေ ● ငှက်များ
- အပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်များ ● လူ့ခန္ဓာကိုယ်
- ကမ္ဘာမြေနှင့် ကြေးမုံ
- လူသားနှင့် နေရာအသားများ ● သဘာဝ
- တိထွင်မှု ● မြန်မာပြည်အကြောင်း သိကောင်းစရာ